

Şehrengiz

Edebiyat ve Düşünce Dergisi

Kasım-Aralık 2010

öyle güzelsin ki...

Sezai
Karakoç
okumalarına
başlıyoruz!

İbrahim
Paşalı
ile bir çay
muhabbeti...

susarken de

RASİM
ÖZDENÖREN
okurlarından
notlar

Rasim Demirtaş, Ayhan Oğuz, Seher Ortaöner, Ayşenur Yalınkılıç, Şehbal Erenay, Melek Güneş, Bilal Yavuz, Mustafa Onur Elifbaş, Muhammet Çelik, Hafize Betül Durmuş, Fatih Kaşçıoğlu, Elif Köse, Emine Akçelik, Ayşegül Toprak, Mahmut Yavuz, Büşra Yeleğen, Asım Aksoy, Sema Erdoğan, İbrahim Harun Tarhan, Nafiye Yıldız, Nihat İlhan, Hasip Çifci, Ahmet Tokuşlu, Nebiye Arı, Cihat Karaman, Mehmet Ali Başaran, Abdulkadir Altınhan, Gülnaz Eliaçık, Ali Yaşkın

Şehrengiz

6. SAYI
kasım-aralık 2010

İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Sorumlusu:

Cihat Karaman

Yayın Ekibi:

*Fatih Kaşçıoğlu
Nebije Arı
Mustafa Kadir Medsus
Hafize Betül Durmuş
Fatih Dağlar
Ali Yaşkın*

Tasarım:

Muhammet Çelik

Dağıtım Sorumlusu:

*Bayram Çiftçi
0 530 494 54 32*

İletişim:

sehrengizdergisi@hotmail.com

Posta Çeki Hesap No:

5997263

Adres:

*Çınar mah. Esenler cad.
No:57/9 Bağcılar
İstanbul*

Baskı:

*Milsan Basın San A. Ş.
0212 471 71 50
Cemal Ulusoy Cad.
No:38/A
Bahçelievler / İSTANBUL*

:editörden:

Selam aleykum.

Evvelen

Yeni bir sayıda bizi bir kılana hamd-u senalar olsun.

Bu sayıdaki şairlerimiz **Rasim Demirtaş, Ayhan Oğuz, Bilal Yavuz, Mustafa Onur, Hafize Betül Durmuş, Mahmut Yavuz, Muhammet Çelik.**

Çok kıymetli okuyucularımız bu sayıda üç hikayemiz var. **Nebije Arı** "Âşıklar Denizi" adlı hikâye serisinin beşinci ve sonuncusunu bu sayıda sizlere sunuyor. Diğer hikâyecilerimiz: **Ahmet Tokuşlu, Cihat Karaman** Düşünce yazısı olarak değerlendirdiğimiz **Büşra Yeleğen, Asım Aksoy, Sema Erdoğan, Abdulkadir Altınhan.** Bütün yazarlarımız aynı düşünceyi taşımak zorunda mı? Bu konuyu tartışmalı hale getirdik biz. Mesela Abdulkadir'in Kadim Bir Paranoya adlı yazısına Rasim Özdenören okuralı karşı çıkacaktır. Ya da Robin Hood'u izlediğinizde siz de Mehmet Ali'yle aynı şeyleri mi düşüneceksiniz, yoksa film hakkında daha eleştirel düşünceleriniz mi olacak?

Saniyen

Ve Rasim Özdenören okumalarının değerlendirmeleri derkenarda bizlerle. Ayrıca Rasim Özdenören'in kitaplarındaki kaynak eserlerin bir özeti ayrı başlık altında, o da derkenarda...

Deneme ile tekrar aramıza dönen **Hasip Çifçi, Nihat İlhan**

Farklı bir yorumu ile Robin Hood filmini yorumlayan **Mehmet Ali Başaran**

Bu sayıdalar...

Annesinin Şehrengizdeki mektubuyla birkaç ay önce dünyaya gelen **Bilal Nevfel**, bu sayıda fotoğrafıyla bizlerle...

Üsküdar'da saklı bir mekanda abi kardeş, dost ahbab muhabetinde bizi kırmayan

İbrahim Paşalı ile söyleşi yapıldı. Ve geçen roportaj için İbrahim Abi'den Mesaj:"Selam da yemek borçum da bakidir." :)

Yazar okumaları kapsamında Nuri Pakdil ve Rasim Özdenören okumalarının faydalı geçtiğini gelen değerlendirme yazılarından hissettik. Son olarak yazar okumalarımıza **Sezai Karakoç** ile devam edeceğimizi bildirir, bundan sonraki okumalarımızda aynı ilden olan arkadaşların ayda bir, bir araya gelerek değerlendirme yapacağını duyururuz. Bu konudaki gelişmeleri takip etmek için gözünüzü dört açın. Gönül kulağınızla da hissedin.

Fî emânillâh...

www.nakkasiye.com/forum

(Edebiyat severler yazdıklarını burada paylaşıyor.)

RASİM DEMİRTAŞ

YANGIN MERDİVENİ

1

yağmurun yangın merdiveni yoktur
güneşin sokağa açılan balkonu
bulutun evi duvarsız
ve rüzgar her konuğa açar kapılarını

2

yangın içerde değil
dışarda usta
tersine çevir merdiveni.
çıkılsın yukarlara
herkes kurtarsın kendini.

insan yangında usta
gözden geçir sen projelerini.

3

ak sakalı öğretti ona
edindiği tılsım para şingirtisi
akşam olunca eve varan ıslığı
sabah fatihi ökçesinin sesi
durur bir kenarda yangın merdiveni

4

gökten yağmur temiz yağar
doğan temizdir ve ana sütü...

her cuma çıkılır yukarlara
bu çevirmedir dünya yangın merdivenini.

OTUZ ŞUBAT

Saçlarımı taradım,
Gözlerimden öptüm,
Daha bir sıkı sarıldım bugün.
Yalnızlığım;
Benim canım sevgilim...

GİTMEK

Hangi buluta yazmıştım bilmiyorum,
Yürürken üstüme hep hasretin yağıyor...

AYHAN
OĞUZ

ŞEHRENGİZ DERGİSİ YAZAR OKUMALARI

II

RASİM ÖZDENÖREN OKURLARININ DEĞERLENDİRME NOTLARINDAN SEÇMELER

[Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler]

.....
Şu âhir zamanda ümmetin düştüğü
gaflet numunelerini sayın
Özdenören çok güzel bir şekilde
dile getirmiş. Bazen hayretle
okudum, bazen utanarak bazen de
düşünme üzerinde düşünmenin
hakkını vermediğimi düşünerek...
SEHER ORTAÖNER

.....
Kitabın bitimiyle bendede bir
kendimi sorgulama süreci başladı.
Çevremizdeki insanlara da mutlaka
okutmamız gereken bir kitap
olduğunu düşünüyorum.

"İslâm, bir zihin fantezisi olarak
indirilmemiştir. Yaşansın diye
indirilmiştir." Yaşayabilmek
dileğimle.

AYŞENUR YALINKILIÇ

.....
Bende hemen herkes gibi çok
etkilendim, toplumun yanlışları ve
bireylerin kendi yaptıkları yanlışlar
gayet güzel gözler önüne serilmiş.
Hatta kitabı okuyunca "aa evet >>

bize hep böyle söylenmişti” gibi bir iç sesle sürekli okumaya devam ediyorsunuz. [...]

Kitabın içinde bölüm aralarında sorulan sorular oturulup üstüne ayrı bir kitap yazılacak kadar düşündürücü gerçekten. [...]

Daha önce hiç yadırgamadan söylediğimiz şeylerin, aslında bize planlı olarak alıştırıldığı noktasına varmak çok çarpıcı. [...]

Kitabın yazılış tarihi ile bugün arasında oldukça fazla zaman geçmiş malumunuz. Ne bileyim bana bir arpa boyu yol gidilmemiş gibi geliyor hala aynı hatalar hiç değiştirilmeden devamlı tekrar ediliyor. Kitapta da çokça bahsedildiği gibi İslam'ı baştan hayatımıza sokmak yerine olan bozuk düzenin üstüne İslam'ı yerleştirmeye çalışıyoruz haliyle ortaya çıkan yarım yamalak bir şeyler oluyor sadece.

ŞEHBAL ERENAY

.....
Taze bir Müslüman olarak okuduğum bu kitap kafamdaki birçok soruya yanıt oldu.

Bilhassa Müslümanın Nitelikleri adlı bölümdeki denemeler birçok konuda pek çok şeye olan karmaşık bakış açımı netleştirdi. Ben de hepimiz gibi Müslüman denilince aklımda oluşan mükemmel insan tablosunu günümüzde nadir şekilde görmekten dolayı bir sorgu ve üzüntü içindeydim. Hâlbuki Mükemmelin kişiden kişiye değişebileceği gerçeğini Hudeybiye Vakasında aşikâr olarak gördüm. O gün Ali'nin Ömer'in verdiği tepkiye şahit olsam belki bugünkü gibi eleştirecek, onlarda bir eksiklik olduğunu söyleyecektim.

Bilmiyorum bu kibirlilik hali, bu diğer Müslümanları eleştirmede gösterilen düşkünlük niçin böyle hastalık haline geldi hepimizde ama şükür ki bu konuda nasıl bir duruş sergilemem konusunda biraz daha bilinçliyim artık.. Kitaptan aldığım lezzet ağızda eriyen şeker gibi her sayfada yoğunlaştı.

Rasim Özdenören'i ilk defa okumaktan ötürü kendime biraz kızgın olsam da mutluluğum öne geçiyor gibi.

MELEK GÜNEŞ

»

bilal yavuz

SAAT 00.00 (VEDA BUSESİ)

Evet, alnımdan öptü gibi bir rüzgâr
İçim ayrı dışım ayrı esiyor/ alev tadında
Hesapta oluşan bu açıkla başlamalıyım ilk
Sonra perde inmeli duyarsız ve son
Ve bütün senaryolarımın itirafını ediyorum
Boyut değişene kadar / ben: kayıp adam
Geçiyorum (v)edaların batış aralığımdan
Evet, biraz melankolik olacak belki ama evet
Bana bakan bu adam samimi
Her gece bir sandık patlatma alışkanlığım
Şaşırtıyor beni herkes gibi

.
.
.

Üç nokta düşüyor şiirimin imgeli kulesinden
Kucaklamak için koşuyorum bütün gücümle
Yetişmek

Nereye yetişiyor / neden acelecidir insan
Yine o soru işareti
Hâlbuki mezarlık kentin en işlek meydanı
Bir hastalık şu unutmak
Ve saat çift sıfır
Şimdi ben de şaşırtıyorum herkes gibi
Soru işaretlerimi kabzama alarak
Gidiyorum
Vakit: veda busesi

MUSTAFA ONUR E L İ F B A Ş

KEFENİN YIRTIK SARA...
SENİ YUSUF SANIRLAR...

*Ölümsüz dediğimiz körpe yüzünden,
Avuçlarıyla birlikte ölüme gidiyoruz...
Ve bildiğimiz tek şey :
Kelime-i Şehadet...*

Arınmak için bir kap su ile,
Gün ışığından tanrılar seçiyoruz.
Haymatlos gariban kalmış ufukta.
Yitik-ziyan bir kraldan,
Bir avuç toprak diye gezegen diliyoruz.
Prensesim, bigudini kim toplar senin...
Saçların darmadağın olmadan evvel...
Seni sabah kaldıran uşaklar bir bilseler :
Biz büyümek için her gece ölüyoruz...

Surlar vakte dayanınca Fatihin ellerinde,
İstanbul sana bakar...Gözlerin bir başkenttir...
O elinde tuttuğun bir viyana kapısı,
Sana dayandı ordu...Aç kapıyı göçmenim...
İki kere daha çalıp sonra da dönüyoruz.
Pencerene not bıraktım...Bakarsın bir şafakta :
"Sevgilim...Özgürlüktür nüfuslarda adımız,
İşte bu yüzden sularına bir heykel dikiyoruz..."

Ayaklarım bir patika yoluna düştü düşecek.
Burca saplandı gemim,
Mataramda kirlı su.. Namlumda çiçek...

Sana seslenmeyi ilkin ateşle öğrendik,
Sonra yaktık nedense gelmeyen mektupları.
Telefonu bulanı biz idam ediyoruz,
Ya kalemi bulanı bir görebilsek...
Gün ışığından bulduğumuz tanrıları,
Aç kalınca her gece sefaletten yiyoruz...
Bakıp da halimize güleceksin elbette.
Sana giden yolları kutsalca geçiyoruz...

İşte bu yüzden gülüm,
Mekke bir ilahi,
İstanbul rakkas...
Viyana senfoni,

Ve sana biz yalnızca,
Gelmeyen mektup diyoruz...

Ve adımı bu yüzden
Hep Şiir Biliyoruz ...

Müslümanca düşünmeyi deniyorum: Mesela bir arkadaşınızla oturuyorsunuz. Arkadaşınız konuşmaya başladı ama birilerinin gıybetini ediyor. Ona gıybet etmemesini söylüyorsunuz. Bunun ölmüş kardeşimizin etini yemeye denk olduğunu, Kur'an'daki âyeti okuyarak hatırlatıyorsunuz. Arkadaşınız bu huyundan vazgeçip konu değiştiriyor ancak bu kez de birisi hakkında kötü zanda bulunuyor. Şimdi de ona kötü zanda bulunmanın dinimizde yasak olduğunu söyleyip bu konudaki âyeti okumaktasınız. Arkadaşınız bundan da vazgeçiyor. Zaten yalan konuşmak gibi bir alışkanlığı da yoktur ya, şimdi de havadan sudan bahseder. Birazdan araba fiyatlarından veya varsa kendi arabasından bahsetmeye, konuyu daire satış fiyatlarına getirmeye başlar. Dünya malına aşırı düşkünlüğün insansın kalbini karartacağını salık veriyorsunuz. Arkadaşınız biraz bozulsa da sözü bu mecradan da alıkonulduğu için konu değiştirmek zorunda... Şimdi de sözü iyice laçkalaştırıp bayat espriler, sulu şakalar yapma yolunda... Siz bunu da dinlemeye niyetli değilsiniz, Müslümanların boş söz konuşmayacağını, zira Kur'an'da böyle buyrulduğunu, bu konuda hadis-i şeriflerin de olduğunu söylüyorsunuz. Bu defa arkadaşınız size hak veriyor, evet Müslümanlar şöyle Müslümanlar böyle diyerek onları eleştirmeye başlıyor, her kesimden Müslümanı eleştiriyor. Bu defa ona "Mümin Müminin aynasıdır." hadisini hatırlattınız. "Ne alaka?" dedi size. Alakası şu ki kardeşim, sen kendi üstünü başını düzeltmedikçe aynadaki görüntün düzelmeyecek. En iyisi sen kendi hatalarınla ilgilen, enerjini bu yolda harca ki, her biri bir ayna olan diğer Müminler de düzelmiş olsunlar. Bütün bu uyarılarınız sonucunda arkadaşınız susup kalacak, konuşacak hiçbir şey yokmuş gibi siz saatlerce sessiz oturup çayınızı yudumlayacaksınız. Gördüğünüz gibi Müslümanca düşünmek için biraz susmalıyız galiba. MUHAMMET ÇELİK

»

.....
İnsanın düşündüğünü; ama modernize olmasının şifrelemeye ve şifrelenmeye meraklandığını biliyoruz. Yahut denilebilir ki insanlığın gereği olarak düşünme bir eylem halinde vücuda gelir, modern birey olmanın gereği ise bazı kalıplara girmek, şifrelerle anla-ş-maya çalışmaktır. Düşünülen şey unutulmaz ve kolay bir iş değildir düşünmek. Şifre ise çabuk bulunur çabuk unutulur. Şifreleyen ve şifrelenen insan, tabii olarak unutmaya ve unutulma korkusu yaşar, en azından bu hali görmesi gerekir. Sözü uzatmayayım, bir süre sonra, şifreleşir o varlık. Zihnindeki devrelerden yanık kokusu gelmeye başlar. Zaten biraz sonra yanığı da kokusunu da duyumsamayı bile unutacaktır. Hatırlama sorunu vardır bu varlığın. / Bunun müslüman olanına, teslim olmasına geldiğimizde, biraz daha farklı bir tablo ortaya çıkıyor. Çağımız müslümanı neye teslim olması gerektiğini unutmuş, teslim olduğu ya da öldürüldüğü şeyleri sorgulamadan (basit bir akılcılıktan bahsetmiyoruz) bir şeye teslim olmuştur işte. Müziğe teslim olmuştur faraza, resime, edebiyata, bir kıza, erkeğe de olmuştur, müslümanın kafası adı konmamış bir salata gibidir. Bu teslimiyet, ulvi bir teslimiyet, müslümanca bir teslimiyet de değildir bizce, bunun adı prangalanmaktır. Çağımız müslümanının ne yazık ki korkunç derecede güzel putları vardır. Bu putları kıramaz. Zira puttan ibarettir kafası artık. Yanlışlıkla da olsa düşünmeye çalışıldığında bazı meseleleri, putların gözünden düşünür. Belli ölçülerle düşünmek apayrı bir şeydir bundan. / Hasılı, söyleyemediğim şudur: Eğer bir düşünme biçimi bile, kafamızda putlaşmışsa, kendi ibrâhîmimiz olabilme ahlâkını ve basiretini gösterebilmeliyiz. Gerçek olan yanlışlardan biridir batıcı, batılı müslüman. Burada, bu kitapta bir yönden, fikirlerden, ziyade, bir sistemden bahsediliyor. Sen, doğruya ulaşmış, onu ihlâslı bir şekilde uyguluyor olsan bile, yolun yanlış be kardeşim. Kafana dank >>

İÇİMDEN GELDİĞİ GİBİ

içimin sesi gibisin
sana kulak asamıyorum.
bir vestiyerde duruyor çünkü onlar,
senlik ve benlik diye ayırdığım.
benliğimden kopup sana gelmek istiyorum...

içimin nehirleri gibisin
kalabalıklara doğru akmak istiyorsun.
halbuki görünmez olmak
o kadar kolay değil, bilmiyorsun.
ya da bilmezlikten geliyorsun...

ben ne zaman bu kadar içlendim,
ne zaman dalgalandım,
duruldum ne zaman?
hangi fırtınanın hazırlığı bu,
hangi sessizlik?
sana bakıyorum kendimi mi görüyorum?
nereye asılı kulağım, aklımı duyamıyorum.
boşluktaım, düşünüyorum...
düşüyorum...
sana düşünüyorum...

Hafize Betül Durmuş

deveran

bir yanda keşifler su içer eğilerek akdenizin kiremit rengi gün batımına
bir yanda karanlık bir neşe çöker ipleri emeğine bağlayanların oyununa
beton kavrayışların arasından uzanıp ufkun ötesine bir boş oda delikanlısı
bir yandan gül doldurmaya bakar bir yandan ter kokusu yayan koynuna
esir almayı bile düşünmemiş miydik çocuk biz güneşi ve yıldızların sütalesini
öbür yanda umutların dünyayı saran büyüklüğü ölüyor bak geçmeden kitaplara
kimse kimseyi giyemez bir çift kumrunun dışında ve sakinleştirmez insan insanı
havalara böyle giderse dünyada kuşlar buruklaşamaz kirazlar çıkamaz ağaçlara
bir merhem gibi sürülmedikçe sahil boyuna dalgalar bir yalnız adam gibi
ellerim ellerini bulamaz yavrularımız olamaz bu depreme bir ad konmadıkça
yanıldı tarih boyunca her şeyin ötesini her şeyin daha da ötesinde arayanlar
daha da ötesine gitmeyelim sevgilim her şeyden önce o şeye başlamadıkça

muhammet çelik

etsin artık, uyudun, hırsızın suçu çok da ev sahibinin hiç mi yok? Seni çaldılar. Kafanın içinde bize dair ne varsa, güzel ve güzel olan, onlar artık başka bir sistem ile kafandalar. Kalbine baktığımızda, bir şeyler görüyoruz, bazıları oynuyor, bazıları oturmuş kalmış bir yerlerde. Yarın, sen "müslüman kardeşin"e, sırf fikirleriniz uyuşmuyor diye silah çekebilirsin, silahın adı ve mahiyeti değişebilir, yan gözle de bakabilirsin. Çünkü fikirleriniz kendinize ait değil, silahlarını elinize siyah eldivenler tarafından tutuşturulmuş, göz bizim gözümüz değil ki hak olanı görebilsin.
FATİH KAŞÇIOĞLU

.....
“Halen beş milyara yakın insanın yaşadığı yeryüzünde başka hiçbir ek faaliyete gerek duyulmaksızın mevcut nüfusun on mislini besleyebilecek seviyede bir üretim yapıldığı halde, milyonlarca insanın açlıkla pençeleştiği söylenirse ortada bir bozukluğun var olduğunu ileri sürmek için zeki olmak şart değildir.s:9”

Elbette zeki olmaya gerek yok, aç gözlü olmamamız ve insanlığımızı, insaniyetimizi kaybetmememiz yeterli. Ne bulursa yiyip, sonra diyetisyenlere, tabiplere ya da spor komplekslerine giden Müslümanlar nasıl müslümanca bakacak ve düşünecek. Zira baksa da sadece yüzünde güzelliğini bozan sivilceyi görüp soluğu dermatologda alan zevat ne görecek.

Merhum İbrahim Canan Hoca mangal yapmazmış ki konu komşuyu, hayvanatın bile göz hakkı vardır diye.

ELİF KÖSE

[Kafa Karıştırın Kelimeler]

.....
Bana kattığı önemli bir şey var; bu da bazı şeyleri daha iyi anlamama sebep oldu. "Bir kelime ona yüklenen anlamlarla kavramlaşır." Bazı cümleler, kafamdaki bir düğümün çözülüşü gibi bir his verir bana. Bu cümlede ve kitabı okurken de bunu çoğu kez hissettim. Bir kelime Batıda farklı, Doğuda farklı şeyler anlatabilir, yani kelime değil onun ne anlatmak istediği önemlidir. Bu kelime bazen bırakın ülkeleri, şehirleri her insanda yaşadıklarına, tecrübesine, bilgisine göre farklı şeyler ifade eder, farklı karşılıkları vardır. [...] "Özgürlük" konusunu heyecanlanarak okudum. Çünkü bu konu üzerinde çok düşünmüştüm daha önce. Ve ancak 'gerçek' İslam'la tanıştığımda özgürlüğün aslında ne olduğuna cevap vermişim içimde. Şimdi aslında özgür görünenlerin nelere köle olduğunu ve kısıtlanmış gibi görünen Müslümanı, aslında Rabb'in nasıl özgürleştirdiğini çok iyi anladım.

EMİNE AKÇELİK

.....
Kitabı bazen sıkılarak bazen de hayretle okudum. Fakat "kelimenin gücünü" anlamam açısından sıkıntıma değdiğini düşünüyorum bu okumamın. Meğer "kelime" bende hak ettiği değeri görmüyormuş. [...] Geri kalmış diye isimlendirilen ülkeler için üretilen 'kalkınma ekonomisi' fikrinin esas maksadı öğrenilmeye ve üzerinde durulmaya değer bir konuydu..

AYŞEGÜL TOPRAK

.....
87'de yazılan bu kitapta yazarın öngördüğü bazı şeyler ne yazık ki gerçekleşmiş. Örneğin 99. sayfadaki "Çocukluğumuzda seyrettiğimiz yabancı filmlere karşı ortak tepki duyduğumuz sahneler vardı. Bunlardan biri, meselâ, birbirinden ayrılan sevgililerin öpüşme sahnesi idi. Böyle bir sahne geçerken, yaşadığımız küçük kent seyircisinin bir ağızdan oyuncularını yuhaladıklarını hatırlarım. Şimdilerde, en azından büyük kentlerimizin garlarında bu çeşitten

»

mahmut yavuz

ŞAHDAMARINA KASTEDİLMİŞ KALBİM

Ah, gözleri durmadan buğulanan
Issız kalbim!
Bizimle rus ruleti oynayan
Bu çok tanrılı ve putperest şehirde.
Bir biz kaldık
İbrahim'siz .
Birbirimize yoldaş,
Birbirimize haldaş.

Kılıçlarını bizimle yemlediler
Yar diye nice uykularımızı,
Nice ömür mumlarımızı,
Uğurlarında feda ettiklerimiz.

Ah, alınyazısı
Ve en güzel azığı hüznün olan kalbim
İkimiz kaldık
Nice savaşımlardan,
Günahsızlardan geriye
Birbirine sırdaş.
Birbirine hüzündaş.

Ah, kalbi yetmiş mızrakla
Yetmiş yerinden vurulan
Kutlu, yaşlı kalbim!
Bir biz kaldık Kerbela'dan.
Ah, mağfirete çokça muhtaç kalbim
Kalk gidelim Şah- ı Kevneyn'e,
Ellerimize,
Ayaklarımıza vurulan kelepçelere şükrederek.

BÜŞRA YELEĞEN

HAYIR, ANLATAMADIM!⁽¹⁾

"Duâlar külliyet kesb edince kabul edilmemesi mümkün değildir" (2) cümlesi evimin içinde yankılandı bir anda. Duraksadım ve başımı olduğu taraftan çevirdim. Duraksamamla birlikte sesin televizyondan geldiğini anlamam bir oldu. Teknolojiyle aramın hiç de iyi olmadığı şu zamanlarda beni böylesine derdest edip içine alan bir cümleyi televizyon ekranlarından duymanın şaşırtıcılığını üstümde hissettim bir an için. Kelimenin tam anlamıyla dizüstü bilgisayarı ile evli insanlar görmeye artık alışmaya başlayan gözlerim ve kalbim kendine sessiz ve sözsüz konuşacak hemzaban arıyor şimdilerde. Soylu bir yalnızlık sürüyorum sanırım. Kuşku, endişeleri ve dahi anonim hisler içinde geçmek bilmeyen bir aptallıkla telaşın kucağında büyüyen insanları düşünüyorum. Bunların hepsi, **duâ etmeme** rağmen bir zılgıt gibi birikiyor tahayyülümde. Külliyet kesb etmiyor belli ki duâlarımız. Bireysel, niceliksiz ve yoğunluğunu kaybetmiş duâlarımız var bizim. Ah, ne kadar da benciliz. Geçirdiğimiz günler, ettiğimiz duâlar, düşündüğümüz fikirler bir ferdiyetçilik ve bireysellik düşüncesi içerisinde tavsamaya başlıyor, pörsüyor. Cem olmak, cemaat olmak... Tıpkı şekerle çayın birbirine karışması gibi bir cemaat oluvermek, notayla sözün birbirini disiplinize etmesi kadar mükemmel bir intizam içerisinde toplanmak... Birden fazla insanın aynı amaç etrafında –duâ etmek mesela- egolarını saf dışı ederek toplanmasından daha soylu ve daha sühnetli ne olabilir? Evvelin selâm, ahirin de selâm olması gibi bütünleştirici bir olay değil midir cem olabilmek... Dostlar, ortak amaçlar, birliktelik ve duâ; rabbâni terbiyenin ta kendisi. ▶

sahnelere rastlamak olağan hale gelmiştir. Mevcut süreç devam ederse, bunun yaygınlaşması da beklenebilir." Durum işler acısı. Burda dikkatimi çeken 3 şey. Birincisi "yabancı filmler" diye belirtmesi. Şimdiki yerli filmlerimiz(!) yabancıları hiç aratmıyor, maşallah (!!). İkincisi eskiden demek bazı şeyler yuhalanırmış, en azından. Şimdilerde bunlar ailecek izlenmekle kalınmıyor, misafirlerde kimi zaman dâhil ediliyor. Üçüncü olarak da o zamanlar garlarda rastlanan ve yazarın mevcut süreç devam ederse, yaygınlaşmasını beklediği durum gerçekleşti. Hem de bence yazarın tahmin bile edemeyeceği ölçüde.

AYŞENUR YALINKILIÇ

.....
Küreselleşme denilen ve önüne geçilemeyen bir olgunun zorunlu kurbanları olan bütün insanlık ve onun bir parçası olarak da biz Müslümanlar, kapitalizmin tepemizde ve daha kötüsü kalplerimizde kurduğu egemenlik sebebiyle, ne yaptığını bilmez halde ortalıkta dolaşırken, kavramları karıştırıyor ve benliğimizi kaybediyorduk. Bilincimiz bozuluyor, aslını yitiriyor ve yıkılmaya yüz tutuyordu. Yeniden inşa edilmesi gerekiyordu bilincimizin. Bir girdabın merkezine yaklaşan nesnelere durdurulamaz hızı gibi, gittikçe dönen ve merkeze çekilen, gittikçe şekil değiştiren ve cüssesini kaybeden insanlığımızın hızı da, durdurulamıyor ve ne yaparsak yapalım biz de onun dairesinden kendimizi ayrı sayamıyorduk. Teknoloji ile birlikte hızlanan yaşam biçimleri sebebiyle de, nesiller arasında gittikçe artan bir değişim kendini gösteriyor, hatta bu farklılaşma, nesilleri de aşarak yıllar arasında ve giderek günler arasında ortaya çıkmaya başlıyor. Neredeyse dün söylediğimiz şeyi bu gün unutuyor ve yarından bambaşka şeyler bekliyoruz. Bunun sonucunda nesiller arasında zaten görmekte olduğumuz iletişim sorunu artık insanlar arasında ve hatta kişilerin kendi kendileriyle

»

olan iletişimde de görülüyor. Neye göre düşüneceğimizi bilmediğimiz bir yana, bazen de düşündüğümüz şeylerin ölçüsünün ne olduğunu yanlış tespit ediyoruz. İnandığımızı sandığımızı şeye gerçekten inanıp inanmadığımızı malum değil. Bunu sorgulamanın zamanı gelmişti artık. Uyanmak, direnmek, dirilmek gibi kelimelerin konuşulduğu meydanlarda bir de "Müslümanca Düşünmek" mevzusu ortaya atıldı. İşte Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler böyle bir ortamda böyle bir bilincin inşası için yola çıkmış bir abimizin bize tuttuğu ışığı. [...].Yeni uyanış devresinde Müslümanlar kendilerine sunulmuş bir takım imtiyazlara, özgürlüklere değil, Allah'ın âyetlerine dönecekler ve İslâm yeni nazil oluyormuş gibi onu taptaze olarak alacaklar. Bunun için öncelikle beyinlerimizi asrın kirlerinden arındırmamız gerekiyor. Bu kirler, yazarın deyimiyse bu "putlar" kırılmadıkça, onların üzerine kelime-i tevhid'in "lâ" süpürgesi çekilmedikçe, âyetlerin bize hitabını doğru anlayamayız ve "yalnız Allah" diyemeyiz.

MUHAMMET ÇELİK

.....
Kafamız karıştı biraz evet ama biraz da kafamızdaki bazı şeylere açıklık getirdi sanki...

HAFİZE BETÜL DURMUŞ

Kokusu burnumda hâlâ kitabın, ilk kitaptan sonra bunu okumak gayet güzel oldu. Henüz zihnimizde bazı kavramlar tazeyken biraz kafa karışıklığı (!) iyi geldi. Müslümanca düşünmeler üzerine denemelerin devamı gibiydi de. Farkı, dozajı arttırarak devam etmesi ve artık müslümanca düşünmenin aslına inme düşüncesi idi sanırım. Yine, çok önemli ve belki müslüman olduğumuz için hoşumuza gitmesi muhtemel tespitler var. Hıristiyanlık, laiklik, bilim konularında yola çıkış yeri, varılan sonuçlar gönül dolduruyor.

FATİH KAŞÇIOĞLU

Bu düşünceler içerisinde dışarı çıkmak uygun olacaktı benim için. Pardösümü kuşanıp, evdeki gürültüden sıyrılmak istedim bir an. Gürültü, bir istifade sebebi oldu bugün. Çünkü dışarıda düşüncelerime teselliler arayacaktım. Sokağa çıkmayı uygun buldum. Teselli diyorum çünkü teselli bir var olma kaygısıdır. Teselli bir aramaktır. Bambaşka çıkmalıydım dışarıya. Sade, yalın ve bilâbedel. Ellerimi ceplerime atarak, gereksiz resmiyetlerden kurtularak... Etrafı bencilikten sıyrılmış bakışlarla sıvazlayarak yürümeliyim, mülevves adımlarla. Yürüyerek giderilmeyecek hiçbir can sıkıntısı yokmuş çünkü. Böyle diyordu bir felsefeci. Şu zamanda felsefî şeyler düşünmek ne kadar doğru olur bilemiyorum doğrusu. Gülümsüyorum kendime. "yaşamak benim sevincim"(3) diyor şair. Ah şimdi yaşamaklar saman alevi gibi. Bir çırpıda. Alelacele. Senli benli. Teklifsiz. Sıradan. Sevgiliye caka satan delikanlılar misali.

Az ilerde bir müzik market var sanırım. Ses ta bulunduğum yere kadar bir ivedilikle geliyor ve kulaklarımın hakkına giriyor. Yaklaştıkça sese doğru, hoparlörün yankısı kalbimle birlikte ritmik bir şekilde atıyor. Tutmasam yerinden çıkacak sanki kalbim. Kulaklarımda ve gözlerimde dışa doğru bir basınç hissediyorum, kuvvetlice. Seviyesiz, ruhsuz ve hacarap bir şarkı tıka basa dolduruyor kulaklarımı. Başka seslere nefes vermeyecek kadar yüksek seste, bencilce ve hoyrat. Şarkı tıpkı zamanenin sümüklü ve müptezel aşklarına benziyor. Yeteri kadar mide bulandırıcı ve acul. Fıtratta olan "âşk" gibi kâmil bir mevcudiyeti bir çırpıda nasıl harcayabiliyorlar anlamış değilim. Anlamak da istemiyorum doğrusu. Hormonlu şarkılar bunlar tıpkı hormon aşkları gibi. Hormon sükûnete erince aşk sandıkları şey bitmiyor mu? Neyse ki müzik marketten uzaklaştıkça sesler küçülüyor, insanlar azalıyor. İçimde bir kafile dağılıyor. Bir dinginlik...

Yolumun üstünde bir arkadaşımın evi olacaktı. Ne zamandır görmüyordum kendisini. Ayaklarımdan bir şey tırmanıyor yukarıya doğru. Sanki ayaklarımı artık beynim kontrol etmiyor. Kalbim padişah kesildi vücuduma. Git diyor oraya, git. Derin bir ses bu duyduğum. Yönümü güneşin gümüşü yalınlarının geldiği yana çevirip arkadaşımın uğrama düşüncesiyle ve tuhaf bir iç karmaşasıyla yürümeye devam ediyorum. Son kez dönüp içinden geçtiğim çarşıya bakıyorum. Yine aynı paragrafı okuyorum; telaş, telaş, telaş... Şimdi Allah'ın bir şehirde neden en sevmediği yerlerin çarşılar ve pazarlar olduğunu (4) daha iyi anlıyorum. Gerçekten soylu bir yalnızlık sürüyordum. Belediyenin çöpçüsü yanında durakladığım çöp konteynırının yanına yaklaşıyor temizlemek için. Gülümseyerek selâmlıyorum onu ve bir fısıltıyla sesleniyorum ona; — Süpürün beni! (5)

.....
(1) Ahmet Murat Dizesi; (2) Bedfüzzaman Said-i Nursi; (3) Salah Birsell dizesi; (4) Müslim, Mesâcid 28 / Riyâzüssâlihîn; (5) Sören Kierkegaard

düşünce serüveni

ASIM AKSOY

18. yy sonları ve 19 yy.da ses getiren fikir akımlarının neler olduğunu önceden beri merak etmişimdir. Konu bu olunca ne yazacağını bulmak çok zor olabiliyor. Bunlar üzerine yazılmış bir hayli kitap var. Okunacak onca kitap varken bunlara ayrı bir zaman ayırmak çoğu zaman mümkün olmayabiliyor. Konu ile alakalı elimde bulunan kitapları, genel hatlarıyla taradım. Olabildiğince okunur, sıkıcılıktan uzak durmaya çalıştığım bir yazı denemesidir bu.

Maksadımız önce insanı, sonra toplumu anlamak. İnsanlık tarihinde şöyle bir seyahate çıktığımızda ister istemez uğrayacağımız önemli istasyonlardan bir tanesi Batı yani Avrupa.

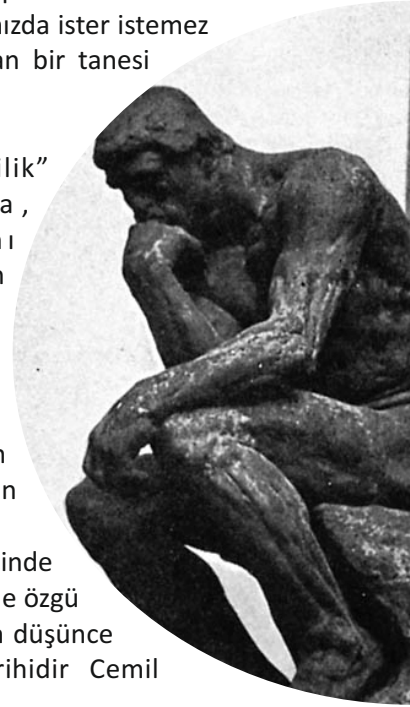
Rasyo "akıl", rasyonalite "aklılık" manasına gelir. Batıda, modernleşmenin mantığını rasyonalite oluşturur. Weber, Batı'nın ayırıcı özelliğinin rasyonalizasyon (aklıleşme) olduğunu ifade etmiştir. Rasyonalizyon, bir amaca yönelen mantıki hareketin gittikçe yaygınlaşması demektir. Weber'in söylemiyle "Dünyanın büyüden arındırılması (Entzauberung) (1)".

Batı modernleşmesi, tarihin akışı içinde aydınlanma ile başlamış olup kendine özgü seküler bir modernleşmedir. Batının düşünce tarihi, akılla naklin düşünce tarihidir Cemil Meriç'in deyiimi ile.

Batının zihin tarihini şekillendiren eski Yunan olmuştur. Alev Atlı "Doğu-Batı içi boş bir tasnif" adlı makalesinde Demokritos'un evreninin sadece atom ve boşluktan oluştuğunu, Eflatun'un dünyasının keskin üçgenlerden meydana geldiğini, Aristo mantığının siyah-beyaz kurallardan ibaret olduğunu ifade ediyor ve şöyle devam ediyor;

"Çağdaş bilim, matematik, mantık ve kültür, dünyanın siyah-beyaz olduğu ve bu niteliğin değişmezliği esasına dayalıdır. Her yasa, her yönetmelik, her kural, kesin olmalıdır. Dijital bilgisayarın 0/1 sistemi, siyah-beyaz dünya anlayışının, doğrusal mantığının zaferidir." (2)

Günümüzde yaşadığımız kapitalizm sürecinin rasyonalite ile ilgisi yok değil. "Rasyonalite, kapitalizmin hem yaratıcısı hem eseri. Kapitalizmin ve bürokrasinin... İnsanlık, bir köleler topluluğu olmak tehlikesi ile karşı karşıya." (3)

Kafa karıştıran kelimeler kitabının açıklama bölümünde sağlıklı iletişim kuralı ile ilgili özet cümleler harikaydı. Kelimelere yüklenen anlamın herkes tarafından aynı yorumla yorumlanması iletişimdeki en ince noktayı vurguluyordu. / Ümmet bilinci: giderek yitirilen ve insanların bu yitirmenin akabinde kulluk bilincinden de uzaklaşmasının sonucu... [...] Bazı kelimeler mana / anlayış / yaşayış itibarıyla kafa karıştırırsa da her milletin kendine has bir yorumu var kelimelere karşı. Açıkcası bu konunun bu kadar irdelenmesi gerektiğinin bilmeden göz ardı edenlerdendim. Ne diyeyim Reagan örneği, Dimitri'nin arabacısı, Veli-Mürit menkıbesi... Yerli yerince düşünmek gerek. Ne de çok görevi var Müslüman olanın. Nasıl da ince, zarif ve ağır... / Bu arada Cihat kelimesine de değinmeden geçemeyeceğim. Her şeyin cihat sayıldığı şu devirde neticenin ne kötü durumlara gebe kaldığını düşünemez oldu insan. Herkes şehit oldu, herkes gazi. İçki içerken ölen insana bile şehit muamelesi yapılarak tabutunun üzerine Türk Bayrağı konulur oldu! Nefsiyle cihadı unutan insan ne de saçma cihatlarla daldı böyle... Seher ORTAÖNER

[Yeni Dünya Düzeninin Sefaleti]

Kitabı okurken hep yakındığım şu oldu; elimizdeki nimetin farkında değiliz. Aslında Müslüman kimliğimizle ne kadar özellikliyiz... Bu günlerde sınavlarım var ve Tarih çalışıyorum. Kitap tarih dersimle o kadar bütünleşti ki her şey kafamda netleşmeye başladı. Tabi bu arada gerçeklerle gerçek sandıklarım arasındaki uçurum iyice açıldı. AYŞEGÜL TORPAK

Demokrasi, liberalizm, laiklik.. Bize doğru ve tam anlatılmayan - yada hiç anlatılmayan- , dolayısıyla bir türlü anlayamadığımız ama bolca duyduğumuz ve belki benimsetilmeye çalışıldığımız bu kelimeleri o mükemmel üslûbuyla çok güzel aktarmış. [.....] »

İslam'ın kurmak istediği düzenin, alternatifini olmayan, tek doğru işleyecek düzen olduğunu gördük/okuduk/anladık. EMİNE AKÇELİK

[Hışırtı]

Kitapta genel olarak bir "buhran" hâkim... Hikâyelerde hep karamsar bir karakterin iç dünyasında yaşadığı bir takım çelişkiler anlatılmış... Bunu zaten hepimiz fark ettik... Ama bir hikâyenin ilk paragrafı benim çok hoşuma gitti sizinle hemen onu paylaşmak istiyorum: Hikâyemizin başlığı "Koşmak"... "Ben koşmam, diye düşünüyordu. Hayır, ben koşmam, ben yerimde dururum: koşan sürekli başkalarıdır ve ben yerimde durdukça koşanlar benim eksenimde koşuşur..." Bir hikâyeye bu kadar kısa özetlenebilir ancak... Hikâyenin devamını okuduğunuzda aslında ilk paragrafın her şeyi anlattığını fark ediyorsunuz... Bu açıdan çok hoşuma gitti benim bu paragraf....

HAFİZE BETÜLDURMUŞ

Önce belli belirsiz sayıklamalar, ardından tanıdık yüzlerle karşılaşır oldum hikâyelerin genelinde. Yolculuk, istasyon, sahiller ve deniz adeta paslaşıp durdular. Genelde soğuğu ve yağmuru iliklerime kadar hissettim ve o kadar kaptırdım ki kendimi bulduğum mekânlardan kopup gittim. Kah çaresiz bir kızın ellerinden tutmak, kah dertli bir kadına dert ortağı olmaktı niyetim acemice. Kadın ve çaresizlik ve çıkmazlar... / İlk kez bu kadar yoğun kadın hikâyeleri okudum... "Kör Buluşma" ilk hikâyeye olması açısından güzel bir seçimdi bence. Yılların geçmişliğinin kadındaki etkileri çok güzel resmedilmişti. Hiç bir hayal kırıklığı yoktu her şey olduğu gibi ve doğal. Eşinin son hallerini anlatırken benimsemiş hali özellikle... / Bir de "Karıklık" adlı hikâyeye çok tanıdık, sanki yanı başımda yaşayan, muhabbet eden bir anne-kız diyalogu vardı. Ve bile bile, kendine engel olunamadan adeta koşarcasına varılan bir hüsrana... "Koşmak" güzel bir iç konuşmaydı. AYŞEGÜL TOPRAK >>

Rasyonalite gündelik hayatta ne kadar kendine yer bulabiliyor, hayatı daha yaşanabilir kılıyor mu? Kendimize şöyle bir soru edip tefekküre devam ediyoruz.

A.R. Luria isimli Rus psikologu Rus köylüler arasında bir araştırma yapmış. Sovyet yönetimi tarafından kolektifleştirilmiş köylüler ile Asyalı köylüler arasında Aristo mantığına ilişkin farklı yaklaşımlar ortaya çıkmış. Her iki köylüye de şu soru sorulmuş: Sibirya'da bir şehirde yaşayan bütün aylar beyazdır. Diyelim ki komşunuz bu şehre gitti ve orada bir ayı gördü. Sizce bu ayının rengi nedir?

Kolektifleştirilmemiş Rus köylülerinin profesöre cevabı şöyle oluyor: "Hangi renkte olduğunu ben ne bileyim? Sözü ettiğiniz kente hiç gitmedim ki? Bu soruyu bana değil, o kente giden komşunuza sormalıydınız!". Kolektif çiftliklerde çalışan köylüler ise Aristo mantığının "Bütün A'lar B'dir. Bu bir A'dır. Öyleyse bu A da bir B'dir." Kıyasına uygun yanıtları veriyorlar. "Elbette beyazdır."

Diyelim ki; askeri ücretle çalışan bir işçisiniz. İş dönüşü semt pazarına gittiniz çorap almak için. Karşınızda on kadar çorap tezgâhı durmakta. Aynı kalitede bir çorabı farklı fiyatlarla satan iki esnaf var. Ucuz olanı tercih etmek rasyonel gelebilir. Tanıdığı, akrabası yahut ahabası olduğu için pahalı tezgâha giden birisinin bu tavrı için rasyonel değildir denilebilir mi?

Rasyonalite, Weber'in tabiriyle bir demir kafes. İnsanı gözetleyen, denetleyen, düzenleyen. Hayatı hesap eden kısaca. 19 yy.'da bu duruma karşı tepkiler, sanatta ve edebiyatta da kendini göstermiştir. Dosto'nun rulet tutkunluğu aklıma ilk gelen. Buna olan merakını şöyle açıklıyor; "Alın yazısına meydan okumak, onunla alay etmek, ona dil çıkarmak isteğini duydum." Ruletle, rasyonalitenin inşa ettiği duvarlar aşıyor, iki kere iki dördün bir anlamı kalmıyordu. Henri Troyat, "Kumar fiziksel dünyada bir özgürlük denemesiydi" diyor Dostoyevski'nin hayatını anlatırken.

Batı'da böyle bir seyir izleyen rasyonalite düşüncesini hazırlayan aydınlanma öncesi süreçleri okumak faydalı olacaktır. Sözlerimi Goethe'nin 1790'larda yazdığı Hıristiyanlığı küçümsemelerle dolu Venedik Epigramları'ndan bir beyitle bitiriyorum:

Her coşku dolan on üç yaşında haça çivi çakar!
Bir kez olsun dünyayı iyice görünce hilekâr olur aldananlar.

- 1) Alafrangalığın Tarihi, H. YAVUZ, 2009
- 2) Doğu Batı Düşünce Dergisi, 1998
- 3) Umrandan Uygurluğu, Cemil MERİÇ, 2005

MÜNZEVİ KELİMELER

sema erdoğan

KELİMELERİN DİLİNDEN

“kelimeleri daha önce öyle kötü yerde kullanmış oluyoruz ki, kirletiriz diye korkuyoruz duygularımıza dokunursa. Seslerin başka türlü bir dokunulmazlığı var.” 1*

Hem bizi olur olmadık yerlerde kullanırsınız hem de duygularınızı kirletmemizden korkarsınız!

O halde anlatın bize şefkati.

O masum duygunuzu bizi kirletmeden anlatın ki seslerin dokunulmazlığını bozmayalım.

Allayın, pullayın, hem, bildiğiniz bütün dilleri kullanın!

Hangi dil karşılayabilir bizim verdiğimiz anlamı?

Hadi ses'e haksızlık etmeyelim, lakin siz yeri gelince onları da kirletmiyor musunuz?

Hani şu çok konuşanlar var ya, haddini aşarak konuşanlar, çok konuşup boş konuştuğunu anlamayanlar! Laf ebesi ahkâm kesiciler, soranlar, hele sorucular! Tahammül edemiyoruz sizlere!

Ah bilseydiniz konuşurken çıplak kaldığınızı, sizin yüzünüzden mahcup bir edayla başımızı önümüze eğmek zorunda olduğumuzu, dilinizin, bütün çirkinlikleri ve mahreminizi ifşa ettiğini..

Siz boş konuşanlar, duygularınızı dilinizle giydirip sokağa çıkarınca ne kadar iğreti durduğunuzu fark edebilseydiniz!

Sesleriyle yüksek perdeden bağırınlar, azıcık tanır olunca her türlü çirkinliği kendilerine hak görenler!

Sükûtun kıymetini bilseydiniz, dilsizliğin en güzel kusur olduğunu.. belki sizden hesap sormazdık.

Ne zaman anlayacaksınız biz kelimelerin en çok yazıya yakıştığını!!

Şu gururunuzda, kibrinize ne demeli?

Büyük adam olma hevesiniz bizi sevdiğinizden değil ha!

Siz beyaz sayfaları değil, dikedörtgen banknotları seversiniz!

Her hikâyede bir kadını anlatıyordu ve çoğunluğu (belki de hepsi) ruh hastası/şizofrenli sanırım. Açıkcası sonuna doğru belki ruh sağlığı yerinde olan bir kadının hikâyesini anlatır mı diye bekledim ama yoktu. Bir de 'biz'den birilerini anlatır mı diye bekledim, yani İslam'ı yaşamaya çalışanlardan... Neden yoktu bilmiyorum, İslam'ı yaşamamanın sonucu böyle mutsuzluk, çaresizlik, anlamsızlık mı demek isteniyordu acaba? EMİNEAKÇELİK

Öykü sonlarında hep bir boşluk var, gerisini siz hayal edin dercesine, bizim hayal dünyamıza işi bırakmış yazar. Kitap boyunca insanların manevi anlamda bir boşluk içinde olduğu ve haleti rûhiyeleri çalkantı halinde, deniz misali, bu deniz öyle çalkalanıyor ki hışır hışır ses çıkarıyor. Kitabın “HIŞIRTI” ismi ile müsemma olması çok manidar geldi bana. Denizin, ruh halimizin dalgalanmasına ve hışırtıya hayat boyunca yaşadığımız meddu-cezirler sebep olmakta. Hayatı ictimaiyemizin geçirdiği kültürel kırılmalara değinmiş, insanlar arası uzaklaşmalar, yalnızlaşma, kopma, hem kendinden hem özünden hem hayattan. Derûni olmasa da, yerinde, psikolojik muhteva içeren, tespitler yapan, ki en zoru da insana dair bilinçaltı çözümlemeleri yapmak. Edebi psikanaliz olmuş sanki.

ELİF KÖSE

Rasim Özdenören'in bu kitabındaki insanlar hep yalnız insanlardır. Bu yalnızlık bir yoksulluğun veya çaresizliğin eseri değil. Bu insanlar kendi kendilerini yalnızlaştıran, kendilerinden bile kaçıp kurtulmak isteyen yeni tip bunalım kızları, oğlanlarıdır. Hepsi yığınla kentleri doldurmuş ve öykülerin anlattığı gibi çılgık çılgığa yaşamaktadırlar. Çılgıklarını duyuramazlar kimseye. Bu yalnızlığın dramı içinde sürekli olarak “erkeğini arayan kadın” ile “kadını arayan erkek” rolleri yer alır. Neyi, kimi aradığını da bilmezler tam olarak. Ama arayışları pes ederek biter genellikle. Çünkü eksik olan bir şey

»

vardır, bir şey... Aslında o eksik olan şey sürekli onların karşısına çıkıyordu, bence genellikle Özdenören'in "deniz" ile simgeleştirdiği şey biraz da oydu: Tanrı'nın çağırısı, pişmanlık kapısı. Ama bunu anlayamıyordu cinnet toplumu. Denize anlamsızca bakıyor ya da ona kendini yanlış atıyordu. Evet, Tanrı'ya kendini yanlış atmaktır intihar. [...] Böylece hep bir aile çözülmesi ve bir yuva dağılması ile karşı karşıya kalıyoruz. Sanki kutsal aile yapısı artık kurulması imkânsız hale gelen bir eski çağ kurumuna dönüşmek üzere. Aileden, evden kaçan bireyler hep kendi yalnızlıklarını "denemek" istiyorlar. Eserde sık yer alan "motel" de bunu simgeliyordu bence. / Boş bakışları boşlukta çakılıp kalan, suskun, bunalımlı, sıkıntılı, ama neye sıkıldığını anlayamayan öykü kişilerini, yazarımız ustalıkla anlatırken, psikolojik çözümlemelerini de harika bir şekilde aktarıyor. Adeta bir romanda uzun sayfalara yayılan gerilimi, öykü yazarı birkaç sayfaya sıkıştırıp veriyor. Beton çağı denebilirse bu çağa eğer, bu çağın insanına da beton insan denmesinde bir sakınca yok bence. Bakmayın neşeli görünüm vermesine, o görenlerin görmesine oynar sadece, içi küf üretiyordur, rutubet... Çığlık onun şarkısıdır. [...] Kumdan Temel adlı öyküde de simgesel bir anlatım var gibi geldi bana... Adamın kendisine hesap soran eşi karşısında, çocuklaşması, çocuğuyla aynı seviyeye inmesi çok manidar. Yaptığı yanlışları savunmamakla birlikte nasıl olup da öyle bir hataya kendinin de düştüğünü bir türlü anlayamayan adam sonunda çaresizlik içinde zelil düşüp ağlamakta ve küçük kıızıyla bir cüce konusunda anlaşabilmekteler. Sanki bir yaşam tarzı yanlışlığı içinde böyle bir hataya düşmenin zorunluluğu altında kalmış ama bunu açıklamanın da »

Oysa kırık dökük de olsa harflerimiz, bazılarınız yukardan bakıp ille bir hedef koydurtmaya çalışsa da önümüze, her şeyi mutlaklaştırdıkları gibi, somut verimler bekledikleri gibi, bizimle garantilemeyi bekleseler de hayatı, kar taneleri misali sayfalara usulca konarken mutluyuz biz!

Hedefimiz yok! Maddi kaygılarımız hiç yok!

Maddi kaygılar dediysek para-pul anlaşılmasın.

Yazarı 'giydiren', onu somut kılan, cilalayan, parlatan, gururunu okşayıp uçurumlarda dolaştıran her şeyi buna dahil edebilirsiniz.

'Aman bir kitaba varalım, okuyucuya çikalım, dergilerde yayınlanalım, meşhur bir yazarın kaleminden dökülelim, edebiyata bulanıp şiirden şiire konalım, kitapçılara koşalım, çok satılalım çok(!)' Sanatın yukardan bakan havasını teneffüs edenler, çoğu zaman unuturlar bizi bir kenarda.

İşte o zaman, buharlaşan cama yazılan sözler gibi gönüllerden silinir gideriz.

Ne yeni çıkmış bestseller kitaplarınız kurtarır sizi ne ödül alan, ayıp olmasın diye ezberlenen şiirleriniz!

Sizin anlatmadan anlaşılma aşkınız var ya, işte onu en güzel karşılayacak olan bizleriz! 2*

Zira biz kelimeler, mahrem olanı muhafaza ederken, üstü örtülü güzellikleri sevdiklerinize gösterir, paylaştıkça güzelleşiriz.

Ne yalan söyleyelim bütün duygulara, kanayan yaralara, y/akıp giden dünyaya en iyi pansumanı yapan da bizleriz!

Sizin anlayacağınız biz,

Kalemindeki her damla mürekkeple (kurşun da olur dert değil!) bizi 'Allah'ın boyasıyla boyayan' 3*, üzerimize en sık elbiseleri giydirip, her harfimizi, yüzümüzü hakikate ve güzelliklere döndüren, umudu sabır ile yoğuran, dünyaya söyleyecek binlerce sözü olduğu halde konuşmaya tenezzül etmeyen, konuşmayı sevmeyen, her dilde susabilen, anlatmadan anlaşılma isteyen, tuttuğu orucun iftarını dilsizlere saklayan, büyümeye direnen, yazılmamış en güzel masalı bekleyen, nûn'dan ayrı kalamayan bir yazarın o münzevî kelimeleriyiz!

YAZARIN DİLİNDEN

"güzeli anlatamamak, rüyada bağırarak isteyip de sesi çıkmayan insanın dehşetine düşürür." 4*

Güzel'i konuşarak anlatamamanın dehşetiyle bakıyorum kelimelere! Sesimde düğümlenen sözcükleri, sevincimi, hakikati bir sizlerle anlatabiliyorum

İstirabımı, vicdan azabımı ancak yazarak hafifletebiliyorum.

Çünkü onlar sadece dinleyip, üzerlerine en çok yakışan anlamı alıp ses çıkarmadan usulca konuveriyorlar sayfama.

Konuşmadan, yorum yapmadan, öylesine mütevekkil giriyorlar ulaşması gereken yerlere, yüreklere..

Onlara en güzel elbiselerini giydirip, çok konuşanlara aldırılmalarını fısıldayarak bırakırım beyaz sokaklara

Bazen başlarını alıp giderler kendileri gibi münzevi hayallerin peşinden

Fazla yer işgal ettiklerini düşünürler

Aynı olduklarını, farkları yoktur her hangi bir 'farktan'!

En fazla onlar kadar seslenebilirler insanlığa!
 Umutsuzluğa düşer, unuturlar verdikleri sözleri
 Tembihlerime rağmen herkese dikkat kesilir, her sözü önemserler
 Çok konuşanları, boş konuşanları, haddini aşan meraklıları.. ve bazen
 gereksiz önemserler bütün bunları!
 Yeis alır onları kendi girdabına çeker, giyinip çıkmak istemezler
 sokağa, zor gelir, anlamsız gelir boş yüzlere bakmak
 Ortalıkta onca kelime, anlam, yazan varken..
 Zor gelir benim elimden giyinmek, gereksizdir!
 Oysa bir bilseler duygularımın en güzel emanetçilerinin kendileri
 olduklarını
 Nasıl yakışırsa bir şeker çocuğun eline
 uçurtmalar göklere
 her harfin onlara öylece yakıştığını
 anlamı taşıyabildikleri zaman dünyanın viz geleceğini!
 Bir bilseler paylaşılmanın güzelliğini
 Yüreğimdekilerin, umutlarımın elçiliğini yaparken, üzeri örtülü olan
 bütün güzellikleri görünür kıldıklarını
 Bir bilseler!
 Fazlalık değil, lütuf olduklarını
 Taşdığı sorumlulukları, peşlerinden giden hayalleri
 Karşılıksız bedelsiz, vurulduka büyüyen çocuklara koştuklarını 5*
 Bütün amacımın onları görücüye çıkarmak değil, hislerimi en güzel
 onlarla giydirebilmek olduğunu
 Dertleşmeye ihtiyacım olduğunu, içimde onlarla yaşadığımı,
 muhataplarına varabildikleri zaman onları ne çok sevdiğimi
 Bir bilseler!..
 Bazen şiirlere, bazen masallara, bazen öykülere, çoğu zaman gecelere
 konduğum benim münzevî kelimelerim!
 Dünya'nın bütün güzelliklerini sizlerle anlatabilirim
 Hakikat'e, mevsim saçlı, bahar kokulu çocuklara, sizlerle varabilirim!
 Sancılarımın şahidi, ortağı sizlersiniz!
 Dilimle değil, sizlerle uyarıp, sizlerle hatırlatabilirim
 Bırakmayın ellerimi
 Kalemimi uzun hecelerle, harf-i med'lerle tutun
 Ben gidersem, bu dünyada siz kalın 6*
 İsimsiz, imzasız bana dualarla
 bakın..

-
- (1) Oğuz Atay;
 - (2) “..Eller boşta kalıyor,
 tutunamıyorlar toprağa /
 Anlatamıyorlar anlatılamayanı
 / Anlatmak gerek; düşman
 sarmış her yanı / Oysa mesela
 selim ışık / Anlatmadan
 anlaşılmaya aşık” Oğuz Atay;
 - (3) Bakara 138;
 - (4) Oğuz Atay;
 - (5) Ece Ayhan;
 - (6) Aşık Veysel

imkânsız derecede zor olduğunu
 görmüş ve ırlatmıştır adam. / Ben
 R. Özdenören'in hikâyelerini
 oldukça gerçekçi buldum.
 Toplumun çürümüşlüğünü, içimizin
 geçmişliğini, boşanmışlığını iyi
 görürsek bu hikâyelere karamsar
 diyemeyiz. Belki de kendi
 uçurumumuzun bizi yutmasından
 doğan iççığığımızı duyamamak
 için, kendi sürüklenişimizi, kendi
 yangınımızı görmezden gelip
 unutmak için, bir nebze olsun
 rahatlamak için neşeli şeyler arama
 peşindeyiz. Gerçekler bize belki de
 bizi hatırlatıyor ve bir şey acıyor.
 Kanıyor bir şey. Ama aydın kişiler
 yaralı olur. Kan akıtır biraz
 öykülere...

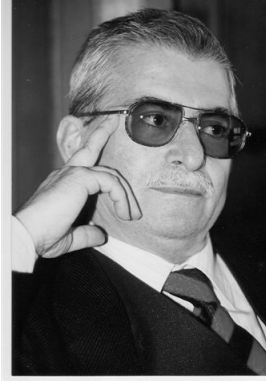
MUHAMMET ÇELİK

.....

Hışırtyı yeni okudum ve gerçekten
 çok beğendim. Bir hikâye kitabı
 olarak çevre betimlemeleri ve
 psikolojik tahlillerine hayran
 kaldım. Öyle ki olayın geçtiği yer o
 kadar güzel betimlenmiş ki kafamda
 olayın geçtiği yeri canlandırırken
 hiçbir zorluk çekmedim ve kitabı
 okurken yaşadım. / Kahramanların
 içinde buldukları durumu,
 yaşadıkları duyguları da büyük bir
 ustalıkla anlatmış Rasim
 Özdenören. Okurken o psikolojik
 durumları yaşamamışımdır belki
 ama kahramanı çok iyi
 anlayabiliyordum, içinde
 bulunduğu durumu çok iyi
 sezebiliyordum. Sanki kahraman
 bendim ve yaşadıklarını ben
 yaşamış gibiydim. / Hikâyelerde
 genel bir tema vardı. Kahramanlar
 aynı konuyu işlemek için
 kullanılmış bir araç gibiydi, hepsi
 farklı konumlarda, farklı
 durumlarda, farklı yerlerde
 olmalarına rağmen ortak noktaları
 vardı: yalnız olmamalarına rağmen
 kendini yalnız gibi hissetmeleri ya
 da yanındakilerin onların yalnız
 olmadığını hissettirememesi,
 yanındaki bazen eşi bazen annesi
 bazen sevgilisi oluyordu ama
 yalnızlık değişmiyordu. / Buzdan
 Volkan hikâyesinde şu satırları
 okurken o an anca bu şekilde
 anlatılır dedim: “Artık konuşma »

fazlaydı. Susmak da fazlaydı. Masanın üzerindeki yenmemiş olarak duran bal, reçel, peynir. Bunlar da fazlaydı. Mevsimin yaz olması, o da fazlaydı. Mevsim kış olsa o da fazla duracaktı.” / İnsanın içinde yaşadığı ikilemi de Pörsüme adlı hikâyede çok güzel betimlemiş: “Acaba niçin tövbenin içindeki isyandan çekiniyordun, yoksa isyanın içindeki tövbeyi mi araması gerekiyordu? Niçin olmasındı? Niçin günaha dönüşen pişmanlığa kaptırıyordu kendini ve niçin pişmanlığa dönüşecek bir günahı denemiyordu? Gide gide saçmalamaya mı başlıyordu? Yaşlanma duygusuna kapılmak ne tuhaf bir şeydi. Bir sarkaç gibiydi: bir o yana, bir bu yana gidip geliyordu...” / Kitabı okurken bu betimlemelerden olsun, gerçekçiliğinden olsun şiir okur gibi edebi bir tat aldım. Çok beğendim. Şu ana kadar okuduğum en güzel hikâye kitaplarındandı.

İBRAHİM HARUN TARHAN

‘...parmağını dudağına götürüp sus işareti yapıyor, gözünü dikip olan bitene bakıyor, dalıp gidiyor, sinirleniyor, kendi kendine hasta olmadığını söylüyor, gidip bir lokantada eşşek gibi yemek yiyeceğini söylüyor, masanın üstündeki kağıtlara erkek portreleri çiziyor, sonra da bu portrelere bıyıklar kondurup yaptığını bozmaya çalışıyor, çünkü her şeyin yarım kalması gerekiyor ve derken belki de yarım bırakılmış bir telefon ziline aklı takılıyor.”

İçimizde kalan taraf edip adını koyamadığımız seslerin tarifi gibiydi hisirtti... yarım kalmış kadınların hikâyeleri... hikâyeleri yarım kalmış kadınların...

NAFİYE YILDIZ

İNSAN VE TABİAT ÇAĞINA ÖZLEM

Muhammet Çelik

Şehirlerin büyümesi, sonra daha da büyümesi, kendini en büyük ilan etmesi, binaların boy atması, sonra göğü deleceğini iddia etmesi, toprağın yerini betonun alması, sonra betonun evrenselleşmesi ve tüm dünyayı kaplaması, şehirlerin insanı duyarsızlaştırması, zenginlerin daha da zengin, fakirlerin daha da köle olması, silahların daha ölümcül, ölümlerin daha kahpece olması, ahlaksızlığın kanunlarla meşrulaştırılıp yayılması, kavramların kaypaklaşması, tüketimin çılgınlaşması, merhametin buharlaşması, insanın dünyada var olma amacını unutmaması, ölüme duyarsızlaşması, tanrısını yok sayması, inancını kültürel bir öğe haline indirgemesi, büyük insan kitlelerinin anlamsız eylemler peşinde koşması, iletişimin ve aşkların sanal hale gelmesi, her şeyin yapay olanının makbul olması, sahtenin de sahtesi üretilip asıl olanın çoktan unutulmuş olması, her şeyin daha da zorlaştığı zannedildikçe her şeyin daha da kolaylaşması, basitleşmesi, insanların karşı çıktığı şeyleri çoğunlukla kendilerinin de yaptığının farkına varamaması, putların ve günahların çoğalması, erişilmeye daha müsait hale gelmeleri, Allah'ın âyetlerinin göz ardı edilmesi, hızlı yaşanılıp hızlı ölünen bir kent içinde rüzgâra kapılmış bir yaprak gibi hayat süren dünyalının kendi ıstırabına razı olması, işçinin fabrikalarda belini bükmesi, ailenin keşmekeşe sürüklenmesi, paranın kalbi fethetmesi, köylerin, yaylaların, dağ başlarının, denizin derinliğinin kirletilmesi, ihtiyaç sahiplerine, hastalara, düşmüşlere, çocuklara fırsatçı bir gözle bakılıp, onların ilkel bir iştahla ve modern bir yöntemle sömürülmesi, saksak bitmeyecek, işte işte hepsi...

Sanatçı doğayla duygusal bağları olan, onun kendisine bir emanet olduğu bilincinde ve onunla iletişimini sürdüren biridir. Doğadan uzağa düşmesi demek sanatçının ve sanatın bitmesi demektir. Sezai Karakoç'a göre “*Tabiata olan dikkatini yitiren sanatçı, giderek ölü bir soyutlamanın mahkûmu olacaktır.*” (1) Günümüzün absürt bir şekilde ilerleyen sanat çılgınlıklarına, pervasız mucitliklere, kent kartpostallarına, yeni büyük mimari yapıların tiksinti veren fotoğraflarına bir de bu gözle bakılmalıdır. Evrenimizin bu küçük yarattığı, doğduğu yer yuvarlağı üzerinde rahat durmayıp kendi cehennemini inşa edince, sanatçı rahatsız oldu. Ötelerden daima bir esinti alan, o esintiyle var olan şair, doğanın akrabalığından uzağa düşmenin acısını çekti. Doğayı özledi. Çünkü insanın bu uçuşunun sonu hayırla bitmeyecekti. Şair görüyordu bu büyük aldaniş.

Medeniyetin ne suçu vardı aslında? Şehrin de ne suçu vardı? “*Şehir boğuluyor içinde insanların kan gibi bir sesle/ Mor bir kâbus çöküyor üstümüze/ Parkta son ağaç da ölüyor intiharı hatırlatan bir ölümle.*” (2) diyen Erdem Bayazıt, şehirde boğulan insana değil insanda boğulan şehre dikkat çekiyor. Öyle değil mi? Biz bir ağacın ölümünü de gördük, bir şehrin ölümünü de. İstanbul'u nasıl öldürdük? Onu içimize alarak nasıl da boğduk.

[Düşünel Duruş]

Konular tamamen bize ait ve bizim gündemlerimiz. Zaman zaman kendi içerisinde tekrara düşmüş olsa da sabırla okunduğunda istifade edilecek güzelliklerle dolu. AYŞEGÜL TOPRAK

.....

Bir kitabı bitirdiğinizde bazen okuduğunuz şeylerden aklınızda hiçbir şey kalmadığını zannedersiniz, ama öyle olmuyor sanırım. Kitabın verdiği bilinç yerleşiyor öncelikle, olaylara müslümanca bakma bilinci. Verdiği bilgilerinde konusu geçtiğinde kendinizde bulunduğunu fark ediyorsunuz. Bu kitabın da bize diğerleri gibi çok şey kattığına inanıyorum. İlk olarak farketmiş şey; soru sorabilmenin de bir yetenek olduğu... Yazar ilk başta zekice soruyu soruyor ve bu sorulara aynı şekilde cevaplar veriyor. [...] Kadının çalışması konusundaki yazı da çok aydınlatıcıydı gerçekten. Bizim bakışlarımız o kadar daraldı ki, artık "evinde" olan kadını küçümsüyoruz, para kazanan kadını yüceltiyoruz. Oysa bir erkeğin görevi nasıl çalışıp *evini* geçindirmekse, bir kadının görevi de çocuğunu en güzel şekilde yetiştirip ailesinin evdeki ihtiyaçlarını gidermektir. Çalışmakla kadının kazandığı tek şey; para. Peki bu "para" evinde ailesine ve çocuğuna vermesi gerekenleri karşılıyor mu acaba? Arapçada "ev hanımı"nın karşılığı çok hoş gerçekten: "Rabbet'ul beyt:evin terbiye edicisi". Bu konudaki bakımımızın da nasıl değiştiğini, kadının çalışma hayatına nasıl "ucuz" bir şekilde dahil edildiğini yazar bize çok güzel bir şekilde göstermiş. Son zamanlarda kadının çalışma hayatına girmesi, çocuk dünyaya getirmemesi her yerde teşvik ediliyor ve ne yazık ki bu tuzağa biz Müslümanlar da düşüyoruz.

EMİNE AKÇELİK

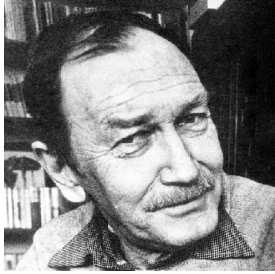
.....

89. sayfadaki birinci madde bana güzel bir hatırlatma gibi geldi. 1920 meclisinin duvarında yazan "Hakimiyet bilâ kaydu milletindir." ifadesi ile "Egemenlik kayıtsız

»

Şehri yapan da onu boğan da aynı insandı oysa, ne kadar garip! İnsan aynıydı ama zihniyetini bozdukça, bozdu doğasını da. Reddedtiği şeyler ona keder getirdi. "Sonra bir çağ geldi/ baktım kafamda karıncalar vardı/ sonra yapılardan yollardan bıkıştım/ kirli sokaklar beni ürkütüyordu/ kötü meydanlarda boğuluyordum/ suları borulara almalarına kızırıyordum/ hele hele hep düğmelere basıp yaşamalarına çok içerlemiştim/ sonra kalkıp afrikaya gittim/ ohh afrikaya." (3) diyor E. Bayazıt. Böylece ne kirlilikler ortaya çıkmış gelinen çağda, onu da gördük. Ses kirliliği, görüntü kirliliği, ilişki kirliliği, televizyonlardan evlerimize akıtılan lağımlar... Bu kirlenmeyi yaşayan insan, anlaşılmaz bir dille konuşuyor artık. Şair bu duruma karşı duranlardan olmalıydı. Yoksa anlayamıyordu ağzında bir şeyler geveleyerek konuşan insanı, insan da onu anlayamıyordu. "Çiçek, arkeolojik bir malzemedir artık diyorsun." (4) diye soruyor Sezai Karakoç. Oysa şair çiçeğe başka bir gözle bakıyordu, onu kokluyordu ve bazen Yunus Emre gibi, bir sarıçiçekle konuşuyordu. Çiçeklerin balkonlardan, pencerelerden, karşı binalara, asfalt yollara, otomobil gürültülerine tahammül etmesi söz konusudur şimdi. "Oysa bir çiçek bir güzel dünyaya bakmalıdır" (5) Turgut Uyar'a göre. Mehmet Âkif İnan da aynı derdi dile getirmektedir: "Betonlar mezardır düşe sevince/ Saksılar doğaya özlem eylemi" (6) Şair insanın fabrikada çürümesine, çiçeğin saksıya konulmasına, kuşun veya aslanın kafese tıklılmasına, ölümlerin müzelere götürülmesine karşı olandır. Bu yüzden Cahit Zarifoğlu'nun dediği gibi "sevemedik müzeleri." (7) Biz buna ekleme yapabiliriz belki: Sevemedik hayvanat bahçelerini, sevemedik alışveriş merkezlerini, fabrikaları, saksıları...

Manevi değerlerin hafife alınması ve şehrin betonlaşması arasında ilgi vardır. Bu yüzden Stad adlı şiirinde Cahit Zarifoğlu şöyle demiştir: "ve insan yaradan yokmuş gibi hüzensüz ve ağlamasız" Oysa hüznün, ekmek gibi su gibi ihtiyacımızdı bizim. Bunun sonucu insan kalbinin taşlaşmasıdır. Ticaretten

eğitime, tıp hizmetlerinden belediyeçiliğe kadar her alanda bir yozlaşma ortaya çıkar. İnsanların görünen yüzlerinin yanında bir de görünmeyen yüzleri oluşur. İsmet Özel şehrin insanını şöyle tanımlamıştır: "şehrin insanı, şehrin insanı, şehrin/ kaypak ilgilerin insanı, zarif ihanetlerin." (8) İhanetin zarif olması, şirkin ve küfrün kılıfına uydurulması, sömürü düzeninin güzel ambalajlanması, reklamların kahramanca aldatması... Bu aldatici kahramanlığının yanında bir de zavallılığı vardır onun. Sokak başlarında, okul koridorlarında, bürolarda, marketlerde, merdivenlerde, asansörlerde, çatılarda, adımını attığın her yerde seni izleyen kameraların olması, bağımsız bir niyet olarak hareket etmeni engelliyor. "uçtum ama uçuşum/ radarlarla izlendi" (9) diyor İ. Özel. İnsanın, tarihin en özgürlükçü olduğu iddia edilen çağında, bu kadar çok izlenmesi ilginç değil mi? Ve insanın bu kadar çok razı olması bu izlemelere... Belki de bu yüzden "o şehirden öcalmanın vakti gelmiş demektir." (10)

şartsız ulusundur." ifadelerinin aynı anlamları taşımadığını hatırlatmış Rasim Özdenören. Millet kelimesi arkasında ümmeti dolayısıyla İslamı içerir. Ulus ile nation kelimesinin karşılığıdır ve anlamları tamamen farklıdır. / Bir başka güzel hatırlatmada kitabın pek çok yerinde belirtilen (örneğin sayfa 92) İslam'da reform olamayacağı hususu. Reformda dini içerik çağa göre değiştirilir. İslamda ise "tecdit" vardır ki bu reformun tam tersidir. Dini bidatlerden temizleme işlemidir, her yüzyılda tekrarlanır.

AYŞENUR YALINKILIÇ

[Köpekçe Düşünceler]

'Dondurulmuş anın içindeki anlam bölümü' bana Mavi Marmarayı anımsattı (ya heralde bu kitap benim zihnimi yeniledi...) 'Bir olay yaşanacak ve o bir kereliğine vuku bulacak ve o an geçip gittikten sonra bir daha geri gelmeyecek. İnsan istiyor ki o daha dönmeyecek anın içinde kendisi de yaşayıp bulunsun ve o estantaneyi zihninde çerçeve içine alsın' evet işte Mavi Marmara da tam böyle bir çoğumuzun zihninde bir daha geri gelmeyecek şekilde şehitlerimizle birlikte çerçevelenmiş kalacak inşallah... [...]. Müslüman yazar ve bu kimliğin belirlenmesinde yine günümüz problemi olan Müslüman olanlar ama İslamı yaşamayan yazarlara veya Müslüman olarak kendini tanımlayan ama böyle yaşamayan yazarlar üzerinde yorumda bulunuyor yazar. Eğer konu islamiyse mi eser islami, yoksa yazar müslümansa mı eser islami olarak adlandırılır noktasından değerlendiriyor. Ben şahsen bu ayrıma söylem üzerinden değil, yazarında okuduğumuz kitaplarından yola çıkarak, müslümanca düşünen yazar müslüman ve öyle yaşayan yazar, islami olarak eser verir ve bu yönde değerlendirilmeli. Yoksa zaten Türkiye gibi bir ülkede herkes kendine müslüman demektedir bunun ayrımı ancak bu şekilde yapılabilir heralde...
ŞEHBALERENAY

»

Kentin eşkıyalığı kentlinin robot olması demektir ayrıca. Sabah işe gitmek için yığınlarla hızlı trenlere, otobüslere, minibüslere dolu olan erkek ve kadınlar, yolları tıkayan özel araçlar... Maça, konsere, eğlenmeye koşan, altgeçitlerde üstgeçitlerde sıkışan gençler, okullarda sıkışan, yığın haline gelen çocuklar. İnsanın doğaya dikkatini yitirmesi ve zombi olmasıdır bu. Zarifoğlu'nun deyişiyle "Sabah trafik/ Çınara kim bakar." (11) Bu anlamsız koşturmaca içinde insan yeni bir zevk dünyası keşfetmiş gibi, halinden memnun, sever bu şehri. İşkenceden hoşlanır. Zevk alır siren seslerinden, ağır makinelerden, kirli havalardan ve gizemli bir gönül bağı kurar şehrine, asfalt kokusunu çeker içine. Zarifoğlu'nun tespiti şiir diline yansımıştır: "İnsan kene gibi yapışmış kentine." (12) İşte bu yüzden şair karşı duruşa geçmiştir. İsyen etmiştir düzene.

Uzaylı bekleyen ama kendi zombileşmesinden haberi olmayan insan, neyin iyi neyin kötü olduğunu ayırt edici vasıflarını yitirmiştir. Reklam ve propagandadır onun tercihlerini belirleyen. Siyasi görüşünü, aile düzenini, evini, inançlarını, gülmelerini ve ağlamalarını hep kendisine plan dâhilinde gerçekleştirir. Küresel bir yabancılaşmanın sapıdır, nefsinin de oyuncuğu. "Hayat dediğiniz ölüm ölüm sandığınız gerçek hayat/ Diyarbekir'in yaz sıcağında meyankökü şerbetindeki tatla/ Koka-kola zehri arasındaki fark bu" (13) diyen Sezai Karakoç buna işaret etmiş olabilir. Neyi nasıl tanıyacağımızı şaşırılmış bir haldeyiz desek abartmamış oluruz. Erkek hangi erkek, kadın nasıl kadın, çocuk han(g)i çocuk, aşk kaldı mı, hayvanlar bile yozlaştılar çağımızda. Oturduğu yerden para kazanan patronlar iş adamıysa "iş" nerede? Kadınlar boks yapıp halter kaldırıyor bir terslik sezilmeli değil mi bunda? Hayvanlar mutlu mu bilmiyoruz ama onlar da bir garipler doğrusu. Rasim Özdenören'in tespitine katılıyorum ben: "Klakson seslerinden, bağırsıklardan, üstüne basacakmış gibi olan adımlardan, hiçbir şeyden pervası yok bu serçenin. Tin tin sekiyor kaldırımda. Ürkmüyor. Oysa serçe denilen kuşun ırası ürkeklikle özdeşleşmiştir. Bir serçe ürkmüyorsa artık ona serçe olmaktan çıkmış diye bakmamız gerekmeli." (14) Herkes şahsi özelliğini yitirip tek bir şeye dönüşüyorsa, o tek bir şeyin adını söyler misiniz bana?

Yukarıda verdiğimiz örnekte R. Özdenören serçe ile elbette başka şeyleri kastetmektedir. Serçe orada bir semboldür sadece. Çünkü modern dünyada hayvanların yaşamları da o kadar kolay değildir aslında. S. Karakoç'a kulak verelim: *“Kim verecek kedilere trafik bilgilerini/ Ki hayatlarıyla ödemekteler bir yandan öbür yana geçmeyi.”* (15) Bu cümle sadece basit bir yakınma değildir bence. Bilimin, doğal felaketleri, doğal kaynakları, hayvan ve insan sağlığını düşünmeden, yoksullaşmayı, duyarsızlaşmayı hesaba katmadan, bir hızla ilerlemesi, adil hukuku olmayan bir zihniyetin elinde şaha kalkması şairi korkutmuştur. Nuri Pakdil'in *“yeryüzüne biterim”* dediği pencereden bakarsak, başkaldıracağımız bir noktaya çoktan gelmişizdir. Yeryüzü hayranlığımız var, direnişçiyiz amenna, ama yorgunuz da, bir biz değil yeryüzü yorgun aslında. *“Toprağı fazla terk ediyoruz artık/ Trenlerle otobüslerle otomobillerle/ Yerden ayağını kesmiş uçaklar ve helikopterlerle/ Özüne aykırı devinmelerle/ İyice yorgun yeryüzü”* (16) diyen S. Karakoç, Hızır'la kırk saat yolculuk yapmış, çok şehirler gezmiş, çok şeye tanık olmuştur. *“Şimdi sizi tabiatın koparan geri alan asfalt/ Şehrin düşüncelerini yayınlayan kalorifer bacaları”* (17) diyen şair, düşünce yayınlayan kalorifer bacalarına tanık olmuş demek ki. Bu düşüncenin özümseyenleri neredeyse bütün kent ve bütün köy ahalisi... Neredeyse bütün insanlık... Karakoç'un ilkin bir umutsuzlukla baş başa kaldığı görülüyor. Doğaya ihanet etmeyen hayvanlardan başka değer verecek kimselerin yaşamadığı kent kümeleri gözlemlemiştir çünkü. *“Kedi yavrularından başka/ -O da gözleri açılmamış olanlardan başka-/ El uzatmaya değer/ Soluk alır bir nesne bulamadım/ Bir gün daha öldü”* *“Atlarımı yalnız atlarımı cana yakın buldum/ Öpüp çıkıp gittim yeşellerini”* (18)

İsmet Özel'in siyasi ironiler barındıran şiirinde şöyle bir bölüm vardır: *“Köylüleri niçin öldürmeliyiz?/ Bu sorunun karşılığını bulamıyorum/ içinden çıkılmaz bir olay, ama önemsiz/ köylüleri öldürmesek de olur/ hatta onların kalın suratlarını/ görmezlikten gelebiliriz/ yapılacak çok şey var daha/ sözgelimi ben, kendim/ hiç hayıt ağacı görmemişim/ görmeden ölürüm diye korkum da yok/ değil mi ki albatrosu Baudelaire'den/ Yves Bonnefoy'dan semenderi öğrendim/ bir gün bakarsınız/ şu güzelim bilgiç beynimi kırıp/ teneşir tahtası olarak kullanabilirim.”* (19) Şair “ben kendim” diyerek bizzat ölümünü itiraf etmiş belki de. Avrupalı'nın zihninde bir zamanlar yer alan köylüleri öldürme düşüncesi, hatta yaşlıları ve kendilerinden olmayanları öldürme düşüncesi bir yana, hayıt ağacını göremeyen şairin ölümü söz konusudur burada ayrıca. Buradaki köylü ifadesi zaman içinde geçerliliğini pek de koruyamamıştır bence. Televizyonun ve internetin icadı ve bunların dünyayı köy, kasaba, şehir demeden istilasını, köylü tipini ortadan kaldırmış, hatta şehirde yaşayamayan ama şehirdekilerden daha hızlı bir tüketici, onlardan daha hızlı bir dizi seyredici, sapık, tecavüzcü, katil, dinsiz köylü tipi ortaya çıkmıştır çoğu yerde. Sadece bunun yavaş olması ve belki de toprağın daha kan temizleyici olması bizi aldatıyor şimdilik. ▶

"Bir şeyi adlandırmak bizim günlük hayatımızı ilgilendirmekte ve onu etkilemektedir. Bir şeye, bir nesneye, bir olguya veya bir duruma ad verilirken, içinde yaşanılan kültürel ortamın ve isterlerin değer yargıları için içine karışıyor." Bir şeyi adlandırırken bu pencereden bakmak hiç aklıma gelmemiştir. Oysa bir olay ve durum için 'artık bunun adını koyalım' gibi bir kullanımımız var. Belki çocuklara doğar doğmaz isim vermek de bu mantıkla açıklanabilir.

AYŞEGÜL TOPRAK

Bir bilginin dile getirildiğinde, bilinç oluşturduğu çok güzel bir tespiti ve benim için ufuk açıcı oldu. Bazı şeyleri neden, bildiğimi düşündüğüm halde, dile getirildiğinde veya okuduğumda ilk kez duymuş gibi olduğumu bilmiyordum ve dile getirmediğim için de, bunu bilmediğimi bile bilmiyordum. İşte şimdi bunu dile getirip anlamama vesile oldu, 'ufuk açıcılığı'nın tam karşılığı bu olsa gerek. Mesela, farzın vacipten, vacibin sünnetten, sünnetin müstehaptan daha önemli ve öncelikli yapılması gerekenler olduğunu bildiğimiz halde neden böyle davranmıyoruz, bazen uygulamada sünneti farzdan daha önemliymiş gibi addedebiliyoruz. Çünkü bunu daha önce dile getirmediğimiz, bu yüzden de bilinç oluşmadı. Çoğumuz Müslüman ailelerde yetiştiğimiz halde, neden 'Müslüman' kimliğimize uygun yaşamıyoruz, çünkü Müslümanca yaşamamız gerektiğini, yaptığımız her şeyin tek bir amacı olması gerektiğini küçük yaşımızdan beri bizim için dile getirmeyi ihmal eden ailelere sahibiz. Bunun dile getirildiği ailelerde çocukların çok farklı olduğunu görüyorum.

EMİNE AKÇELİK

»

[Denize Açılan Kapı]

"Bir Adam" yine çok güzeldi. Kahramanın yıllar önce mahallesinde "derviş" denilen bir adamı yıllar sonra tekrar gördüğünü sanıp peşine düşmesi bana kendi hareketimmiş gibi geldi. Çok komik bir cümle oldu farkındayım, yani daha önce böyle bir şey yapmışlığım yok ama bilmiyorum, o takip ediş çok aşınaydı işte, nasıl ifade etsem bilemedim.

AYŞENUR YALINKILIÇ

.....
Sabahın seher vaktinde aman hikayesi sanki doğu anadoluda büyük bir konakta yazılmış hissi uyandırdı bende, o kadar sessiz bir ev ve zaten çocuğunda diğer konağa uzaktan bakması ve hiç konuşmaması sanki o evden kaynaklanmış gibi geldi bana bilmem siz ne düşünüyorsunuz. Evdeki anne karakteri bizim modernlik olarak tanımladığımız hayattan taban tabana zıt ama bilmiyorum neden bana oldukça mutlu bir aile tablosu çizdi. [...] 'O zaman' hikâyesi bana eskiyi değil de sanki şu anda doğu Anadoluda yaşanan köy hadiselerini veya şu meşhur Güneydoğu faili meçhullerini anımsattı. Gerçi ben orda yaşamadım, hiç gitmedim ama hep düşünmüşümdür kemdim de kurgulamışımdır, bu hikâye bana ordaki insanların yaşadıkları zorlukları hatırlattı ve bu nedenle belki de hüzünlenerek okudum tamamını. Ben doğudaki insanlar yerinde olsam bu ülkeyle bu kadar duygusal bağ kuramazdım herhalde neyse.. [...] 'Karşılaşma' hikayesi kitapta çok hoşuma giden bir başka hikayeydi. Müslüman olarak düşünen ailerlerde yaşamayan, yaşamları İslamla hemhal olmamış insanların bir kısmı (hikayedeki gibi) bir günü, bir geceyi beklerler çoğunlukla, sonrasında hep öyle anlatırlar yani. Hikâyedeki karakterde tam anlamıyla böyle İslami boşluğun içinde ama tamda onu ararken kendini dergah gibi bir yerde buluyor ve kendine uygun bir şeyhle de orada taşınıyor. Zaten bu noktadan sonra insan kendini de bulmaya başlar, olmak istediği yeri aramış... »

Turgut Uyar'ın şiirlerinde büyük bir sorun olarak yer almaz bu konu. Mutlu olacak çok şey bulur kendine. Ama yine de bir kötü gidişin farkındadır o da. Bazı cümleleri bu çağ kıyımına umutsuzca baktığını ele veriyor gibidir. "*ne orman kaldı elimde ne orta-doğu/ artık hiçbir zaman iyi bir yağmur yağmayacak/ çok iyi biliyorum/ çok iyi biliyorum*" (20) Böyle söylemiş olmasına rağmen hiçbir sanatçının umutsuz duramayacağını düşünüyorum. Göğe Bakma Durağı adlı şiirindeki "*göğe bakalım*" ifadesi ve buna benzer dizeler hep o umudun bir yansıması, doğaya, doğal olana, fitrata, toprağa bir özlem olsa gerektir. Göğün umutla ve metafizikle alakası var sanki. Nuri Pakdil de "*Gökyüzüne çok sık bakalım, ne varsa orada var...*" diyor. (21) Birinin dediğiyle öbürünün dediği arasında bir alaka kurmayanlar olabilir ama ben bu topraklarda yaşayan iki şair olarak ikisinin de aynı göğe baktıklarına inanıyorum.

Diğer şairlerimiz de karamsarlığı ister istemez yansıtmışlar dizelerine. Mesela Erdem Bayazıt "*Dünyanın en uzun hüznü yağıyor/ Yorgun ve yenilmiş insanlığımızın üstüne/ Kar yağıyor ve sen gidiyorsun/ Ağlar gibi yürüyerek gidiyorsun/ Belki bulmaya gidiyorsun kaybettiğimiz/ O insan ve tabiat çağını*" (22) derken, ilk dizelerde umutsuz gibi görünüyor ama son dizede bir diriliş muştusu var gibi. Başka bir şiirinde bu umut daha da depreşmiş haldedir. Zannedersenim imanın vermiş olduğu bir direniş halidir bu umutluluk. İnsan ve tabiat çağıyla da asr-ı saadeti kastetmiş olabilir. "*Ama şimdi kendimizi zorlasak da/ Anımsayamadığımız tasarlayamadığımız o kırlangıçları/ Ah tekrar dönülebilir mi yaşayabilir miyiz/ Uzansak yerin altına ve toprak olsak.*" (23) Burada da açıkça aynı özlem dile getirilmiş. Toprak olmak bana fitrata dönmeyi hatırlatıyor. Asr-ı saadet gibi bir çağın daha geleceği hep beklenmiştir günümüzün Müslüman şairleri ve aydınları tarafından. "*Gün olur toprak uyanır ağaç uyanır uyanır böcekler/ Sarı bozkır titrer çıplak dağlar yeşerir gök yıkanır kirli dumanlarından/ Su coşar deniz kabarır canlanır ölü şehirler/ Yemyeşil bir rüzgâr eser yıldızların arasından*" (24) dizelerinde gördüğüm şey, insan ve tabiat çağının yeniden gelmesi halinde modern kaosun da sona ermesi beklentisidir. Hem E. Bayazıt'ın hem de S. Karakoç'un umut dolu yürekleri, bu gelecek yeni gün için savaşılmaya hazır, direnişçi, dirilişçi genç yüreklerdir. Arkadaşları, üstatları, diriliş erleri, yedi güzel adam... Hepsi de kahramanıdır çağımızın. ►

E. Bayazıt onlar için “*Beton duvarlar içinde bir çiçek açtı*” ve “*Alnınız en soylu isyandır demir külçelere*” dizelerini söylemiştir. (25) “*Eğerken dağlar başlarını önlerine/ Birinin yeşil yaprağı kutsaması gerek*” (26) Kim olacak bu kutsayan? Savaşçı biri olacak elbette. Etiyle kemiğiyle bu yola baş koymuş birileri. Mesela Sezai Karakoç... “*Ağaç delen kuş/ Kiraz yiyen kurt/ Üzüm ezen kaplumbağa/ Diriliş uygarlığına küçük çile katkıları*” (27) diyen Karakoç derdini, savaşçılığını Türkiye’de modernizme, postmodernizme, kapitalizme, komünizme ve ırkçılığa karşı vermiş biridir. “*Servi için savaşırım çınar için savaşırım/ Tozlanmamış gün doğuşu için/ Yıldızlar geceleri yeniden görünsün diye*” (28) dizeleri de ona aittir. İnsan ve tabiat çağı o işte. Hatta insan ve İslâm çağı da denebilir belki de. E. Bayazıt Ahmet Haşim’in de şiirine gönderme yaparak “*Bildiğimiz çiçekler açacak gene kırlarda/ Bahçelerde muttasıl kanayacak güller*” (29) derken o çağı çağırılmaktadır yine. O çağa selam olsun!

Şaşıyoruz aslında. Ama sonra umutlanıyoruz. Çoğumuz doğayla baş başa da değiliz ki İbrahim Peygamber gibi başımızı göğe çevirelim. Her birimiz başka bir iç fırtına yaşıyoruz bu anlamda. İnandığımızı sandığımız şeye gerçekten inanıyor muyuz? Her gün doğaya yeni bir gözle bakmalı, hakikatin peşinde süre avcılarını gibi koşturmaliyiz. Hayret ve merak olmalı azığımız. Ruhumuzu beslemek en azim çabamız olmalı ve bunun dışında ne varsa boş vermeliyiz. Arkasına yaslananlardan olmamak için... (Tanrı ise hangi tanrı, İslâm ise hangi İslâm?) Ama yine de görünmeyeni görmek yeterli midir entelektüel tatmine? Mutluluğu ve akli da sorgulamalıyız. Dünyaya alışmak büyüsunü bozabilir düşünceyle sevişmemizin. Yolculuk halinde olmalı insan bu yüzden. Yeniden kitapların ve fikirlerin içine dalacağımız günü özleyelim. Esaslı bir yalnızlık, aslında gerçek bir dost gibidir. Kavramlar başıboş gemileridir zihnimizin, onları bir limana ulaştırmalıyız. Beraber yürüyeceğimiz direnişçi dirilişçi ahlakçı dostlara sahip olmalıyız. İsyan edeceksek önce nefsimize isyan etmeliyiz.

1) Sezai Karakoç, Edebiyat Yazıları I	16) Sezai Karakoç, Ayınlar
2) Erdem Bayazıt, Şehrin Ölümü	17) Sezai Karakoç, Kav
3) Erdem Bayazıt, Gölgelelere Dair	18) Sezai Karakoç, Hızır'la Kırk saat
4) Sezai Karakoç, Ayınlar	19) İsmet Özel, Akla Karşı Tezler
5) Turgut Uyar, Biraz Daha	20) Turgut Uyar, Pazarlıksız
6) Mehmet Âkif İnan, Hicret	21) Nuri Pakdil, Kalem Kalesi
7) Cahit Zarifoğlu, Sevemedik Müzeleri	22) Erdem Bayazıt, Kar Altında Hüzün Denemesi
8) İsmet Özel, Üç Frenk Havası	23) Erdem Bayazıt, Aşk Risalesi
9) İsmet Özel, Cellâdına Gülümserken...	24) Erdem Bayazıt, Birazdan Gün Doğacak
10) İsmet Özel, Esenlik Bildirisi	25) Erdem Bayazıt, Birazdan Gün Doğacak
11) Cahit Zarifoğlu, Ağaçlar	26) Erdem Bayazıt, Ölünün Kıyıları
12) Cahit Zarifoğlu, Stad	27) Sezai Karakoç, Gül Muştusu
13) Sezai Karakoç, Alinyazısı Saati	28) Sezai Karakoç, Alinyazısı Saati
14) Rasim Özdenören, Aşkın Diyalektiği	29) Erdem Bayazıt, Şiir Burcundan
15) Sezai Karakoç, Ayınlar	

İç konuşmalar tüm o gezişleri ve düşünceleri orada kendince anlam k a z a n m ı ş , a r a d ı ğ ı n ı bulmuştur. Sonrasında 'en yenimiz en büyüğümüzdür...' tasavvuf böyle bişe, bunun gibi bir olgunluk heralde... / Öteki hikayesinde modern dilenciden bahsedilmesi çok güzeldi hiç aklıma böyle bir şey gelmemişti başka bir yerde okumamıştım günümüz dilencileri istediklerini söylerler ekmek parası...ilginç bir tespit. Hikayede genelde bizim leyle ile mecnundan bildiğimiz Allah sevgisi bir kadına duyulan sevgiyle başlanmış cümlesi geçiyor malum zaten sonrasında kadınının büyüsunü konuşmayla bozuluyor ve adam kendini seccadenin başında bularak öykü bitiyor benim çok hoşuma gitti bu son, ve her zamanki gibi aslında büyüsunü tanımayla bozulma gerçeğinin hikayeylede gerçekleşmesi...

ŞEHBALERENAY

.....
(**Kapıyı Vuran Kim?**) Tasavvufa ve metafiziğe dâir simge ve kavramları ihtiva eden kitaptaki ilk öykü (piyes). Azrail'in yani ölümün kapımızı vurduğu piyes... Dünya hayatına, ölüme, ümide, amellere ilişkin derüni bir mukaddime olmuş kitap için. Okurken bir an kendimi tabutun içinde hissettim. Kabristanı ziyarete gelenler, gidenler, yanımdan geçenler, bir Fatiha okuyanlar, kuş cıvıltıları, üzerimde biten içekler selviler, toprak hem ölüleri hem dirileri barındıran, besleyen ana. tabiatın usarelerinden biri. Mezar, içinde mevta olsa da üstünde nebatlar yeşeren, üstünde duran minik su kabından kuşların susuzluğunu gideren... Girizgahtaki mekân tasviri azîm derecede has... Sade, orjinal, doğal bir yer, bu sadeliğe hayran kaldım açıkçası. Bir tahta tabut, bir kefen, toprak ve mezarlık der gibi. [...] (**İt**) öyküsünde it nefsi simgeliyor. İnsanın nefsiyle mücadelesi, nefsi kontrol etmesi anlatılmış. / Kitapta deniz kelimesi bir öyküde geçiyor ama bu ismin verilmesinin nedenini şöyle ifade etmek istiyorum; eser boyunca akan sular denize yani insana akıyor. Kainatı süzen merçeğe. Deniz yaş anlamına da >>

geliyor, canlılığa animasyona, hayata dair. Kitap boyunca tasavufi işaretlere yer verilmiş benim fark ettiklerim bunlar. Bir nevi insanı anlatmış, varlığıyla, yokluğuyla, ümidiyle. Dünya insanla anlam kazanıyor.

ELİF KÖSE

Hikayeleri teker teker ele almak yerine genel bir değerlendirme yapmak istiyorum ben: Hepsi çok akıcıydı bir kere, okurken içinde kaybolup gittim adeta... Bittiklerinde de üzülüm, "aa bitti miii?" diye... Hışırtı'daki gibi bu kitapta da hikayeler yarım kaldı, ama bu sefer sonlarını tahmin etmek, kendi kafamızda bir son oluşturmak daha kolaydı bence... Birbirlerine benzer konuları olması hasebiyle son bir kaç hikaye birbirinin devamı gibiydi, ama aslında birbirinin devamı değildi... Böyle ilginç bir şeydi işte... Kitabı yarısından sonra daha seri bir şekilde ve daha şevkle okuduğumu itiraf etmeliyim... Merak edip okumayı heyecanla beklediğim kadar varmış "Denize Açılan Kapı"... Yeni ufuk kapıları açtı bence...

HAFİZE BETÜLDURMUŞ

Denize Açılan Kapı adlı kitabın ilk eseri olan Kapıyı Vuran Kim adlı tiyatroyu okuyup da tüylerim diken diken olunca bunu size haber vermek istedim. / Nasıl olmasın, yazar tarafından ölümlerle özdeşleştirilen ANA, tiyatronun evvelinde tanıtılırken "yaşı hiç önemli değil, çok genç bile olabilir" deniliyor. ANA'nın yaşı hiç önemli değil, aynı zamanda onun gelip kapısını çaldığı evladının yaşı da hep hazırlıksızlık devresinde. "Hazır mısın yavrum?" sorusuna "Hiçbir zaman hazır olamayacağıma göre.." diye cevap verilince nasıl tüylerim diken diken olmasın? / İşte bunu size haber vereyim dedim. / Yazar anne ile ölümü o kadar birbirine dönüştürmüş ki, iç içe iki sarmal gibi, biri diğerini tamamlıyor gibi...

»

nihat ilhan **leyla'ya**

Hasret çeken cümlelerde silindi isimlerimiz. Yüzümüzü aşka perde takmış gibi hissediyorduk. Sen ise bana dünyadaki cennetin anımsatılmasıydın. Ben ise yapraklarını yerden topladığın bir sümbül gibi sert ve ağır kokuyordum. Ki cennet vadilerinden akıtılan suyun tadını buldum senin dudaklarında. Ki cümlelerin ardında durgunlaşan tuhaf kafiyeler gibiydin. Her okuduğum an çehremden yangınları çıkartıyordu virgüller. Bakışlarında bir ölü sakladın yıllarca. Ruhsuz başını yollarına taç etmiş bir aşığı yıllarca bir ölü gibi gizemlice bakışlarında sakladın, ne yazık! Öyle güzeldin ki sen, aniden yüzüne denk gelen bir bakışta onlarca azatlı kelimeyi yeryüzüne sürdürebilirdin eskiyen bir şaire!

Üstümüzden kelimeler düşüyordu ve cinayetlerde yitiriyorduk aşkın büyüyen ışıklarını. Kendimizden başlayarak ölümler tüm dünya cinayetimize kurban gidiyordu. Şairane üsluplarla kaderin balyoz yiyen suratına yaklaşıyor ve ellerimizden kayıp giden mutluluğun günahına teslim ediyorduk kendimizi. Cehennemi çalkalıyordu üstümüzde sanki yaşamak, ve yeni bir mutluluğu dönüşmemiz uğruna eda ediyordu. Dönüşmemiz, yani kendimizden çalarak büyüdüğümüz kendimize. Fakat dünya zulüm de olsa kanayan harflerin dirayetini vermeliydik aşka karşı. Ağır yaralı yüzümüzden düşse de ölüm alfabeleri, dünya çıkarmalıydık kınından bütün kelimelerin. Cesaret kâğıdını yerlere sermemeliydik ve anılar çıkarmalıydık yaşamamızdan.

Öyle cennettin ki, köpüklü cenazeler akıyordu dudaklarından. Öyle cennetin ki, martılara teslim ediyorduk yüzümüzü, her seferinde taşımaktan aciz düşüp tıkanıyorlardı yolun ortasında. Cennet diyebildiğim yüzün uğruna ne yangınlar çıkardım yaşamamdan, ne süratle koştum aşkın parıldayan yüzüne. Yere yüzükoyun serilmiş cümleler kurdum ve bekledim gelmeni. Bir parşömen kağıdı gibi dipdiri ama kurumuş bir halde cümleler kurdum yoluna. Gözünün yeşilinde unuttuğum aşkı çıkardım yaşamamdan, senin yaşamandan. Pembe bulutlar saldıml gökyüzüne ve okudum onların içinde aydınlanan bütün harfleri. Öyle bir cennet idin ki sen benim için, yaprak suyundan gül damıttım, cehennem tadından bal akıttım, bir gülüşüne ay darılttım, yine de unutamadım seni!

Hasret çektim ve kül oldum, biraz gökten konuşalım senle. Senelerin içinde yapboz parçası gibi dağınık bıraktığım anılar defterimi anlatayım sana. Dokunalım güneşin eğilmeyen seyrine. Dökülelim yahut kendimizden çalarak bir şeyleri. Her çalışımızın adı sevda olsun, kurdalyeler bağlayalım gülüşlerimize. Dünya ekelim ve bize meyvesi yaşamak olsun bırakabileceği. Tenlerimizin içinde sevgiliyi bulduralım ve sarılsın ruhumuza bir gelin gibi zaman. Düşelim bedenlerimizin en hissiyatı unutmuş yanından ve sırrımıza mukabil olan bir diğer aşk, Allah aşkını koyalım tüm bu zamanların yanına. Lakin dökülmesin hiçbir kağıttan senin için yazılanlar ve dünyayı sonlayalım benliğimizde.

Seccade sarayım bakışlarımın örtüsüne, gözleri pervane aşıklar gibi gel de akit göz yaşlarını teselli pınarlarıma. Leyla'yı şakırken Sen, ben daha çalılıkların arasından yeni yetmiş bülbüller gibi sığınayım senin gülüşüne. Tuhaf kelimelerle Bismillah yazalım ve sen bana hiçbir zaman olmayacakmışın gibi Mecnun de, ne iyi ettin de geldin yokluğuma. Yoksul gramofon bir cuma şarkısı çalsın ve biz dikenlerin eşliğinde hayata sarılalım Sevgilim. Dumanlarımızın arasından aşkın adı koksun. Belki ulaşamayız sabahın kollarına ve biz en iyisi erişlerimizi gece de yola koyalım. Ki daha esrarengiz bir hale muhtaç kılınsın sevgimiz. Sonra Sen Leyla şakı ve ben yeniden Mecnun kılınayım. Yahutta Sen Şirin kok bense Ferhad sunayım Sana. Kırayım bütün şiir kalıplarını ve yeni kelimeler getireyim Sana. Yahutta Sen Züleyha'sındır, ben Yusuf. Bir yaz akşamından kalma, kanlı gömleğimi bırakayım Sana. Ya da şöyle tarif etmek mümkün mü, en iyisi bütün Mecnun'larda sen kokayım..

Ne kadar duymazdan gelsek de, unutmuş görünsek de, eninde sonunda gidip sığınabileceğimiz kucak ANA'ya aittir. Ölüm de böyleymiş demek ki... / Kapının arkasından duyulan, ama ses sahibinin asla gözükmediği uyarılar, annemize aittir. / Anne sürekli uyarandır, bazen sıkıcı bile olur bu uyarılar, ama vaktin kısalığı sanki onun da durduramayacağı bir kader olduğundan, o uyarısını yapmakla görevlidir işte. Benim annem de öyle sizin anneleriniz de... Bir anne gibi gelip sonunda kapımızı çalacak ölüm de öyle... Sürekli uyarıyor bizi ama biz hep ağırdan alıyoruz. / Bu tiyatrodaki yazar, öğüt vermeden, sıkmadan bize bunu ustalıkla anlatmış işte. Belki de biz onu değerlendirirken sıkıcı hale getireceğiz. Sanat eseri öyledir; sadece okunması esnasında zevk verir, onu ameliyat masasına yatırırsak tadı kaçır. Ne var ki, o ürpermeyi sizlerle paylaşmadan edemedim. / ANA'nın şu cümlesi bana Rasim Özdenören'in de bir BABA olarak bize seslenişiydi bana kalırsa: *"Sabahları erken uyanabilmek ne güzel. Buna bir alışabilsen."* Artık bundan sonra annelerimizin bize "hadi oğlum/kızım uyan artık" diye seslenmesini farklı bir şekilde algılayabiliriz. Gerçekten uyanmak istiyorsak tabii... / Tiyatrodaki ilgimi çeken diğer bir unsur da süt vermeyen keçi oldu. AHMET gibi bizim de, hepimizin de, süt vermeyen, artık süt vermez olmuş keçilerimiz var. Biz onu kıra götürmediğimiz için o da bize süt vermiyor kahvaltıda. Ama gel gör ki, kır kalmamıştır artık, çöl ya da çölden beter yerlere dönmüştür çevremiz, üstelik keçi de sadece bir nostaljidir ya da bir serap, keçi falan yoktur ortalıkta. / Arkadaşlar "keçi" Sezai Karakoç'un şiirlerinde de geçer. Keçiyi önemseyelim, keçi dediğimiz hayvanın sakalı bile vardır! Yine Karakoç'un şiirlerinde sık geçen ve bu tiyatrodaki adı duyduğumuz bir hayvan: "Horoz. Hayat. Doyumsuz bir yaşama isteği." AHMET tam da o yaşama sevincini duyacağı sırada, yani

»

düğünü olacağı sırada ölecektir. Tıraşını olmak ister: "...yalnız tıraşımı bitirebilir miyim?" "Lüzumu yok yavrucuğum." Ve odanın ışığı yavaş yavaş kararır. / Yine S. Karakoç'un bir sözünü hatırlayacağım: "Ölüme dikkatini yitirmiş bir çağda yaşıyoruz." Bir sanatçı olarak Rasim Özdenören bunun sorumluluğunu duymuş olmalı ki bize bu güzel tiyatroyu yazmış. Allah kendisinden razı olsun.

Bu tiyatroyu okurken aklıma el-Kâri'a sûresi geldi. "Kâri'a, kapıyı ansızın çalan, ansızın çıkıp gelen..." Sûrenin sonunda da "ummuhû hâviyeh" diye buyrulmuş. Yani onun annesi hâviye'dir. Günahları ağır gelen kişinin kendini kucağına atacağı şey hâviye'dir. Yani amansız bir ateş! Kapıyı ansızın çalan ve hazırlıksız olan oğlun da kendini kucağına attığı anne... / Son olarak, yaptığı bütün uyarıların yanı sıra başını alıp giderek de evladına son bir uyarı yapan anneleri rahmetle analım.

MUHAMMET ÇELİK

[Yumurtayı Hangi Ucundan Kırmalı]

Yazar batı ve batıcılar ile ilgili görüşlerini bir güzel derleyip toparlamış, somut örneklerle pekiştirmiş ve dimağda güzel bir tat bırakan bu kitabını oluşturmuş. Ben çok beğendim. Okudukça yazarın belirttiği tespitlere örnek teşkil eden aile mensupları geldi hep aklıma. AYŞENUR YALINKILIÇ

SEN HİÇ OLMASAN

Hasip Çifci

Daha hiç geçmedi zaman,
Daha hiç durulmadı yarım kalan dalgalar
Sen şehrin yorgun sevdalı
Ben zamansız bir yağmur
Rüzgâr saçlarımızda gezinerek bir şiir konurdu yanağımıza
Adın dilimde uzun yollar boyu adandı
Sonra...
Böylesi bir aşkın hikâyesi de biter mi dedirten bir an oldu
Sen kendine güvenen idea kurbanı
Ben yıkık bir kent güncesi...

Yarın daha erken olur, bugün gel desem anlamsız, cümlelerde kaybolduğumu sanır yine güler geçersin belki. Belki hiç yarın olmaz, belki hiç bugün de bitmez. Nasıl aldandığımı değil, nasıl aldatıldığımı anlamayan bilinçsiz bir halde yıkılır kalırım belki. Eskiden olsa hiç beklemezdim senin gelmeni, koşar adım yalnızlığımın hayal meyal çöküntüsü altında eziliyorum kendimi. Avuçlarım eskisinden de çok terliyor, sıkıntıda mı, yoksa belirsiz bir yolda olduğumdan mı?

Sensizliğin paranoyak hallerini takındım yüzüme, yüzüne takındığın yalancı bir tebessüm oldum anlatılması güç. İntihar öncesi bir bunalımı taşırmışçasına sıkışıyor yüreğim. Ne ilhamlar kaybettim yollarda. Bilsen, ya da sen en iyisi hiç bilme bunları. Sana son ayrılık şarkısını taşıyan notalar gibi, ezgiler gibi, bir dansın tam ortasında kaybetmişim benliğim gibi...

Sigara aralarında aradığım mutluluğa, biraz daha uzak düşmenin telaşı içinde titriyor bedenim. Daha anlamsız kalıyor sensiz kalan şiirler, daha soyutlanmış bu âlemden. Gereksizliğimin teorik hallerini yasalara dönüştürüyor gibi, kimseler görmeden ağlayacağım, söz... Kendime verdiğim cezanın son bulmasından korkarcasına susuyorum, neyi anlatmak istediğimi kendime bile inandıramıyorum artık. Zor zamanlar bunlar, zor zamanlar... Oysa gençliğimin sert esen rüzgârlarında oynaşmayı ne çok severdim çocuklar gibi. Masumduk o zamanlar tertemizliğin tadına varamadan büyüdük, nasıl bir şeydi sevmek, çocuklar gibi yaramaz, çocuklar kadar masum, çocuklar kadar kimsesiz...

.../Nasıl şeydi sevmek, içimize düşen ateş hatlarından yalın ayak geçmek.

Şimdi bir piyano sesi kadar hüznü dolu dakikaları solurken ölmek, bir daha hiç uyanmamak, sıcaklığını hissettiğimiz güneşin ışıklarına isyan edercesine ayaz kesen bir yolculuğa adımlamak...

Kısalan zamanın vefasızlığına bir şiirle seslenmek, Susmak,
Nefes almayı bile istemeden konuşmak

Kan revan içinde karşıdaki sessizliğe bir şeyler anlatır gibi
Kendi içinde ölümcül raks figürlerini icra etmek
Sonrası kimliksiz acıların ellerinde kilitli kalan bir tutam emek
Sonrası, hiç olmadı
Sanki hiç yaşanmamış gibi silinmek

İzlerinin hoyratça süpürülmesi
Parmak izlerinin buğulu camlardan silinmesi
Adının yalnızca mermer bir sütun üzerinde görülmesi
Sesinin kimsenin duymayacağı bir perdede gizlenmesi
Gözlerinin bir daha hiç ışıdamayacağını bilmek
Ve ölmek...

Dahası, hiç olmayabilirdi. Sen dua etsen kabul görmeyen bir aşkın
provası, sen yalvarsan boşa akan gözyaşlarının akıntısı, sen hiç
susmasan, sen hiç gitmesen, sen hiç unutmasan...

Ahh... /...Sen hiç olmasan.

Tozla kaplanmış bir hayatın, bahar temizliğine kalkan, soylu bir
ihtiyarsın artık. İkinci, üçüncü, dördüncü... Kaçınıcı baharıydı bu
aşkımızın. Hatırlıyor musun ilk defa seni bu pencerenin ardından
gördüğüm günü, sonra seni hep yükselen duvarların ardından
izlediğimi, kaçınıcı yalnızlık bu, kaçınıcı hasret...

Sonra hiç kimseye haber vermeden gittiğinin kaçınıcı gün dönümü...

İnsan hiç düşünmek istemiyor bunu, zamanı durdurabilseydim, ben
sadece seni ilk gördüğüm günü yaşamak isterdim, belki daha hiç
tanımıyordun beni, belki hiç karşılıklı bir çay arası vermemiştik, sesini
dahi duymamıştım oysa... Seni kaybetme ihtimalimde yoktu o
zamanlar.

Daha hiç olmadığın zamanlar.

[Hastalar ve Işıklar]

HASTA VARSA IŞIK DA VAR

"Hastalar ve Işıklar" sanırım yazarın ilk hikâye kitabı olması hasebiyle diğerlerinden çok daha farklıydı. Alışık olduğumuz Rasim Özdenören tarzının biraz dışında kalmış gibi hissettirdi bana. Yani şöyle ki; bu usta hikâyecinin bile tarzı zamanla oturmuş demek ki, diye düşündüm. Bu kitaptaki çoğu hikâye, hikâyeden çok şiir okuyormuş gibi bir tad verdi. "Kan Otları" da bunlardan biriydi mesela. Kullanılan kelimeler, yapılan betimlemeler... Gözleriniz fal taşı gibi açık kalakalıyorsunuz. Bazı yerleri iyice idrak edebilmeniz için birkaç kere okuyup üzerinde derin derin düşünmeniz de gerekebiliyor tabi. Bir hikâyenin, aslında sadece bir hikâye olmadığı da buradan belli oluyor aslında. Hatta hemen "Kan Otları"ndan bir alıntı yapmak istiyorum yazının tam da bu kısmında: -zira okuyunca ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksınız- "*Yatmak derin derin, sırtımız kabuklaşmış döşeklerde; yatmak uçurumlarla, jiletlerle her bir yanımızı keserek.*" Gelelim "Profil" isimli hikâyeye... 3. bölüme geldiğimizde İlyas'la tanışıyoruz, "Bir şey eğlence haline geldi mi korkarım ondan." diyordu. Bu eğlence haline gelen şey, aslında çok basit bir şey bile olsa üstelik. Güneşe, denize bakmak mesela, İlyas'ın yaptığı gibi... Onu tanımak çok iyi geliyor ve okumaya devam ediyoruz, fakat "Uyanış" vakti geliyor, uyanmak istemiyoruz.. İlyas gibi olabilmeyi istemeliyiz; onun gibi sırtımıza yapışmış şilteden kurtulmamız, eşyadan arınmamız gerektiğinin farkına vararak belki de böylelikle "kutsal" bir yalnızlığa seyahat etmeyi... Eşyanın olmadığı bir yalnızlık... "Çocuk" hikâyesindeki çocuğun o saf sorusu yürek burkucuydu, bunu ifade etmeden geçemeyeceğim. "Ölü baba"nın ne demek olduğunu kavramaya çalışması ve onu korkunç bir şeylerle özdeşleştirilmesi... "Eskiyen" adlı hikâyede de olduğu gibi birçok hikâyede sanki bir film sahneler canlanıyormuş gibi hissettim gözümün önünde. Anlatım »

o kadar muhteşemdi yani. "Yankı"da da bir şey dikkatimi çekti, daha önce okuduğumuz "Denize Açılan Kapı" kitabındaki "Beklenen" adlı piyesi hatırlattı bana. Sanki o piyesin Sadık'ın gözünden anlatılmış versiyonu gibiydi. (Sadık "Beklenen" adlı piyesteki şahıslardan biri) Yoksa ben mi paranoyaklaştım bilemiyorum, sürekli hikâyelerde birbirlerini tamamlayıcı unsurlar arıyorum. Farklı hikâyelerdeki kahramanlar arasında benzerlikler de vardı mesela. Belki de bu unsurlar gerçekten vardır ya da ben sadece kafamda kuruyorumdur. Deliriyor muyum ne? Kitabın sonuna yaklaştığımda fark ettim ki hikâyelerin uzunluğu da artıyor; öyle ki son hikâye tam 30 sayfalıktı:) Kitabın genelinde dikkatimizi çeken şey ise şu olmalı bence, tüm hikâyelerde bedenen ya da ruhen (aslında bedenimize etki eden de ruhsal hastalıklarımızdır) hasta insanlar vardı, ama onlar için her zaman bir ışık vardı, umut ışığı... Belki de bu umut ölümdeydi, O'na kavuşmaktaydı... Kim bilebilir... Son olarak iki şey alıntılar yapmak isterim bu kitaptan: "*Ortalık karanlık mı ne derler, berbat bir renge bulanmıştı.*" (Karanlığın bir renk olabileceğini düşünmemiştim daha önce, harika!) "*Geçmiş bir düşten artakalan dilsiz adamlar yürüyor içimde. Şeytan olduklarını biliyorum. Ama söylemeye dilim varmıyor.*"

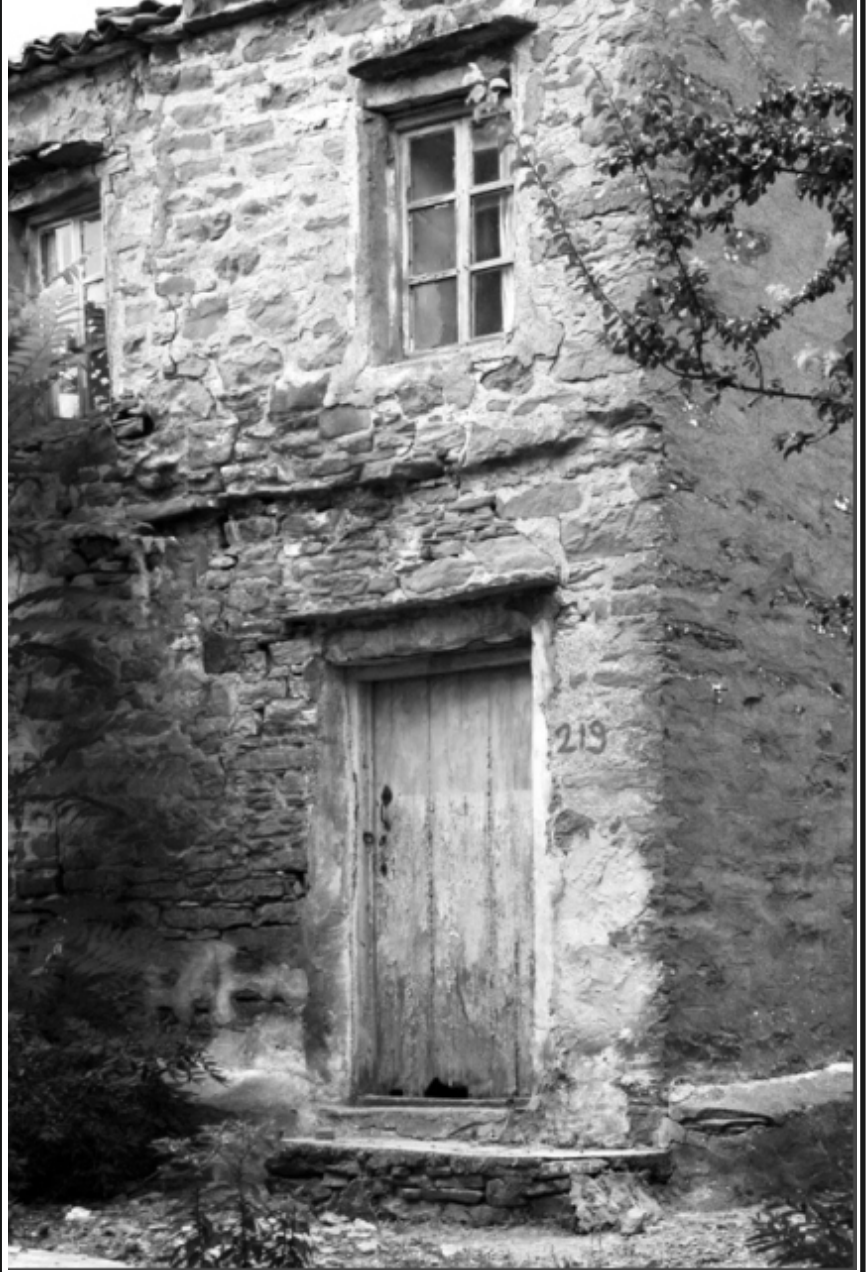
HAFİZE BETÜLDURMUŞ

.....
Hastalar ve Işıklar'ı okudum. Bu kitap da çok güzelmiş, ne desem reklam olacak. / "Sabah" adlı hikâyeyi okuduğumda şu soruyu sordum kendime: Bir 'ân'ın fotoğrafını bir hikâye ustası mı daha iyi çeker yoksa bir fotoğrafçı mı? Ya da bir saniyeden daha küçük bir anda insanın içinde olup biten fevkalade bir duyguyu nasıl tasvir edebilir bir sanatçı? Hikâyeye veya romana ait olan tasvir ögesi, sanatçının ustalığıyla birleştiği zaman, bir saniyenin onda biri kadar bir zamanı bile, bir fotoğrafın veya

»

CAMDAN BAKINCA

AHMET TOKUŞLU

1988 yılı İstanbul'a ayak bastığım ilk senedir.

Babam yıllarca bizden ayrı olarak uğraşmış çabalamış derme çatma bir ev yapmıştı İstanbul'da! Çok sıkıntılar çekmişti hanlarda hamamlarda çalışmış bekâr evlerinde, yer yer de uzak yakın demeden akrabalarında kalmıştı.

İstanbul dediysek öyle Kadıköy, Kartal, Üsküdar Eminönü olan İstanbul değil şehrin oldukça dışarısında kalan neredeyse bir 10 yıl sonra İstanbul olmaya başlayan kenar bir semt, bir varoş mahallesi. Ben çok ufaktım hayal meyal hatırlıyorum annem ve dört kardeşimle birlikte (ki en ufağı bendim) memlekette ne var ne yok bir kamyona yüklemiş, biz de otobüsle gelmiştik koca şehre. Dayım rahmetli

bizden önce yerleşmişti İstanbul'a...

Evimizin inşaat işleri bitmediği için annem ve babam zaman zaman gider temizliği ufak tefek işlerdi yapar akşam gelirlerdi. Bir ay kadar uğraşmışlardı. Bizde bu arada dayımlarda evin diğer çocuklarıyla oyunlar oynar televizyon izler koca şehri mahalleyi bakkalı tanımaya çalışır, reklâmlarda gördüğümüz şeylerin gerçekten olduğunu düşünür hiç hazzetmediğimiz halde bizi çok güçlü yaptığını zannederek bardak bardak soğuk süt içerdik.

Ben çok şanslıydım ufak olduğum için mızızlık yapar annemle gitmeyi başarırdım. Aslında minibüs ve otobüslerde de rahat durmaz alışık olmadığım için sıklıkla mide bulantıları geçirir perişan olurum.

Yine böyle bir gün benim mızızlık halim üzerimde babam galiba (bu sefer Avrupa yakasından geçiyoruz evimize) bana kara şimşek ve birde siyah plastik tabanca almıştı. Hala aynı mutluluk ve huzur dolu duyguyu yaşarım bu olay aklıma geldikçe. Topkapı'dan inmiş vasita değiştirerek Anadolu yakasındaki evimize gidiyorduk. Topkapı gerçektende o zamanlar Topkapı idi kocaman otobüs terminali vardı seyyar satıcılar, işportacılar, rengârenk bisikletler, halılar ve halıcılar tam bir açık hava panayırıydı.

Bu koşuşturmaca bittiğinde birkaç ay sonra evimize taşınmıştık taşındığımız yer ilk geldiğimiz günlerdeki İstanbul'a hiç ama hiç benzemiyordu her yer çamur, yol yok, su yok, tam bir yokluk yurdu varoş mahallesi idi. Anadolu'nun ücra köşesinden gelmiş biri için İstanbul olması ya da olmaması fark etmeyecek kadar kırsal ve köyü andıran bir yapısı vardı. Abim ve ablam okula gidiyordu ve okul çok uzaktı birkaç yılda evin yakınlarında okul yapılmadı genelde gruplar halinde okula yaz kış demeden kalabalık köpek sürülerinden zor bela kaça göçe yürüyerek gider ve gelirlerdi.

Yıllar sonra okul yapıldığında (babam çok uğraşmıştır) ki, yapılan okul değil sadece binaların artmasıyla hayır sahibi insanlardan cüzi bir ücret karşılığında ya da her hangi bir ücret ödmeden önde gelen bazı büyüklerin! "bu çocuklar bizim çocuklarımız okusunlar adam olsunlar çorbada sizinde bir katkınız olsun" dil dökmeleri sonucu tuvaleti olmayan tamamen derme çatma odalar ve sıralardan oluşan birbirinden metrelerce uzakta mahallenin farklı farklı sokaklarında dükkânlardan meydana gelen sınıflar ile okulumuz olmuştu! Kışın hava şartları ve yol durumunu elverişsiz olmasından dolayı yer yer öğretmenler gelme bile bir okulumuz vardı. Mehmet Akif İlkokulu...

Hatırlıyorum da zordu o zaman öğretmenlik öğrencilik kadar; kışın sabah çok erken saatlerde okula derse yetişmek için civar semtlerden erkenden yola çıkmak zorunda kalırdı öğretmenler ve istisnasız bay bayan hepsinin ayağında bot vardı çamurlu çamurlu, yinede oldukça bakımlıydı öğretmenlerimiz bunu tam olarak yeni anlayabiliyorum.

Bir yıl sonra Mehmet Akif İlkokulu yetmez olmuş, mahallenin başka bir ucunda Nene Hatun İlkokulu adında başka bir okul daha açılmıştı. Okul dediysem öyle tam teçhizatlı felan değil. Birinci okuldan hiçbir farkı yoktu yine hayırsever vatandaşlara rica minnet dükkânlarda tutulmuş camlar dışarıdan içerisi görünmesin diye gri - beyaz renge boyanmıştı.

Ben birinci sınıfı Mehmet Akif'te daha sonraki yılları Nene Hatun'da okudum. Zor yıllardı.

Yazın oldukça eğlenceli oluyordu ama kışın tam bir kâbustu. Evimiz ve okul arsında bir dere vardı. Karda kışta kıyamete dönüşüyordu. Derme çatma kereste üzerinde karşıdan karşıya geçmeye çalışıyorduk, suyun şiddetinden kerestenin altındaki taşlar aşınıp oynamaya başlıyordu az

bir sinema karesinin anlatamayacağı kadar net anlatabilir. Hele bir de bu hikâyenin metni şiirsel bir dille insanın yüreğini hoplatıyorsa tadına doyum olmaz bir dalış gerçekleştirirsiniz. Değmeyin keyfimize! / Bu kitap Rasim Özdenören'in ilk hikâyelerini içeriyor sanırsam. Hikâyelerde Türkçe çok ustaca kullanılmış, tasvirler insana canlı bir yaşantı sunacak kadar güçlü. Şiir gibi bir dili var kitabın. İçimiz eziliyor, bir hüzün gemisiyle yola çıkıyoruz. / Hikâyelerde kişilerin iç dünyaları değişiyor. Modern insanın bunalımı da var, doğal insanın sızıları da. A m a h e p h ü z ü n v a r , hüzünsüzlükten arındırılmış metinler bunlar. Anadolu'nun katı, karanlık, vahşi yaşam şartları içinde, kendi içinde masum, ama dıştan bakılınca ve hatta daha da içten, en içten bakılınca sessiz bir kahır yükü taşıyan insanları barındıran, kalın çizgilerin altındaki ince duyumsamalar... O dönemleri o topraklarda yaşamayan anlayamaz sanırım bu hissi. Yankı'daki "Bir çeşit babamın korkusu. Despot, naftalinsi koku." diye geçen kokuyu bilemez yeni yetişen çoğu kişi. Kan Otları isimli hikâyedeki adam (adam dediysem sadece içini görebiliyoruz) sanki "gül yetiştiren adam"ın iç dünyasındaki iç-adam. Mani Olunmuş Adam ise kendini arayışta bir şaşkın iz sürücü. Yazarın birçok hikâyesinde "ben neyim?" sorusu araya sıkıştırılmıştır. (Örneğin Ricat adlı hikâyede bu cümle somut olarak vardır.) Kendini arayan ve "Koridor"larda başı dönen insanlarımız. Yani biz. Bizi arayıp bulmuş, helal olsun. Eskiyen ve Dönüş hikâyelerinde, ayrıca Pus'da, bir devrin bize ait insanları, sevapları ve günahlarıyla, resmigeçit halindeler. Geçim sıkıntısı, yoksulluk, kavga... Yeni yetişen nesil hem bedenem hem ruhen yorulmuştur, kaçmıştır bu eski çağdan, o devirler bir film şeridi gibi kalacak hafızamızda. / Hafize Betül'ün yorumunda değindiği gibi Yankı'da daha önce okuduğumuz Beklenen hikâyesiyle paralellik var. Ayrıca Yankı'da ve hemen her hikâyede bir ölüm >>

kokusu hissediyorsunuz. Neden ölüm? Bir kurtuluş mu, bir kaçınılmaz mı? Yeterince anlam yüklenmemiş ve bir şeyleri eksik kalmış hayatların korkusu mu? Yeterince anlam yüklenmemiş ve bir şeyleri eksik kalmış hayatlar... Hastalık psikolojisine farklı bakışlar da vardı bence. Biraz metafizik. Daha sonra gelecek hikâyelere kapı aralayan metafizik vurgular... / Hikâyeci beni şu cümlesiyle yakaladı (sizi bilemem): “Bir anlam veremiyordu, yanlış bir yere mi gelmişti, bir yere mi gelmişti, daha önemlisi bir yere gelmiş miydi?” / Hikâyelerden ne anladık diye sorarsanız Pus hikâyesinden cevap veririm:

“-Bir şey anlamadım, dedim ürkek bir sesle.” “-İçine hiçbir şey de doğmadı mı?” “-Doğdu.” “-Hepsi o işte, dedi, gereğinden fazla aç gözlü olma.”

MUHAMMET ÇELİK

[Aşkın Diyalektiği]

Aşkın diyalektiği'ni bugün bitirdim ama fazlaca uzattım kitap pek sarmadı beni, sanki başka sorulara cevap vercekmiş gibi düşünerek başlamıştım ama pek öyle olmadı, genel itibarıyla hep tartışılan sorulardı zaten ama ben işte o sorulara Rasim Özdenören'ce cevap verilmesini bekliyordum, bende bu karşılığı bulmadı. Kitabın sonundaki ve zaman zaman içinde de olan ve başka yazarlardan alıntılanmış hikâyeler çok hoştu. diğer birkaç kitabında olduğu gibi bu hikâyeleri aynı zamanda çözümlemesi hikâyenin nasıl okunması gerektiği noktasında da ip ucu verir mahiyetteydi.

ŞEBALERENAY

»

düşmedik derenin çamur renkli sularına. Kışın neredeyse her gün biri düşerdi bazen de çizmemin içerisi suyla dolardı ki düşmekten beter olurdu insan. Sadece dere değildi tehlike, başıboş köpekler vardı köpek korkusundan az tırmanmadım duvarlara. Gerçekten şimdi hatırlıyorum da oldukça zor günlerdi...

Bizim mahalleye tam teçhizatlı okul ben dördüncü sınıfa başladığım sene faaliyete geçti. Her şey yeniydi sıralar, tahtalar... Ama benim için yeni olmayan en önemli şey arkadaşlarımdı. Benim birinci sınıfta edindiğim arkadaşlarım ve daha sonraki yıllarda edindiğim arkadaşlar bir aradaydık. Gerçi ilk başlarda eski arkadaşlara bayağı bi mesafe koyduk! Çekingenlik oldu çünkü biz iki ayrı okulun öğrencileriydik ve rakiptik. Cumhuriyet bayramlarında ya da yıl içerisindeki çeşitli etkinliklerde iki ayrı okul idik Mehmet Akif İlkokulu ve Nene Hatun İlkokulu...

Kaloriferli sınıflar her sabah okula odun götürme derdi ve sırayla soba yakma telaşı yoktu birde arada sobanın tütmesi ki ben artık buna dayanamıyordum.

İlk günlerde oldukça zorlandık bu okul'un düzenli oluşuna. Alışmıştık; öyle bahçe ile işimiz olmazdı, bekçi de neymiş, yıllarca bütün mahalle bahçe olmuş teneffüslerde konu komşunun ağaçlarına tırmanmış kafamıza göre sınırlar çizmişiz. Şimdi birden bire bahçe duvarları içerisine kapanmış kapıda bekçi olan bir yerde bayağı zorlanmıştık. Ara sıra duvardan kaçma teşebbüsü başarılı olsa da sonuçta yakalanarak ceza almak bizi artık bu şekilde yaşamayı öğretmişti. Okulda öğrenmişti sınırlar içerisinde yaşamayı...

*** **

Ortaokul yıllarında artık her şey olağan bir hal almıştı ama benim için en çok çekilmez olan şey sabah erkenden kalkıp okula gitmekti. Orta bir ve ikinci sınıfta bu eziyete (!) katlandım ama orta üçte (birazda artık sen büyüdün ergenlik havası olsa gerek) tamamen kafama göre derslere giriyor genellikle ilk derse girmiyor ya da dersin sonuna doğru sınıfa teşrif ediyordum. Yoklama fişleri bizim arkadaşların elinden geçtiği için bir şekilde hallediyorduk. Ortaokul yıllarında hiç unutmayacağım ve oldukça keyif aldığım şeylerden biri de sabah sınıfa girmeden sırada beklerken geceden izlenmiş film ve dizileri hele özellikle şampiyonlar ligi maçlarını birbirimize anlatmaktı. Nedeniz ve tarifsiz güzellikte duyguları yaşadıklarımız. Herkes aynı şeyleri izler ama farklı farklı anlatırdı. Nedenini bilmez ama büyük bir aşk ile dinlerdik arkadaşlarımızı. İşte o günler güzel ve elden çıkan günlerdi...

*** **

Sabahın bir vakti bunları yazdıran,
camdan bakınca öğrencilerimin kaşkollerini
boyunlarına sarıp titrek bir halde okula
geldiklerini görmek oldu... ■

«okuyamam, yazamam,

gülerim, sevilirim»

Sayfa 110 da sevilenin kıskanıp, sevenin kıskanmayacağı tesbiti ile ilk kez karşılaştığımdan mıdır nedir biraz garipsedim. böyle bir ayırım bana biraz değişik geldi. Seven gerçekten sınırsız verebilir mi, hiç mi sekteye uğramaz KISKANÇLIK eylemiyle...Sonuçta o da bir insan ve zaafı var...Ayrıca böyle bir durumda "AŞIK" ve "MAŞUK" olmanın sınırları, ölçüsü nedir? Taraflar karşılıklı seviyorsa ikisi de hem aşık hem maşuk olacak ve kıskançlık iki tarafta da mevcut olmayacak mı? Böyle bir sınır koymak ne kadar gerekli.... / "Şair sevgilisine sesleniyor. Bunu ileri sürebiliyoruz, çünkü ancak bir sevgili seveni sonsuz kılmaya muktedir olabilir. Ancak bir sevgili tarafından durmadan yenilendiğimizi duyumsarız. Biz kendimiz, kendi varlık tasımızı durmadan boşaltmaya belki güç yetiremeyiz, ama bir sevgili bu işi başarabilir, bu tası durmadan boşaltabilir ve her defasında onu taze yaşayışlarla durmadan doldurabilir." / Bu satırlar bana içinde bulunduğumuz Kur'an ayının etkisiyle belki de Kur'an-ı Kerim'in bir özelliğini hatırlattı. İçimizdeki bütün sıkıntıları her defasında boşaltma özelliğine sahip eşsiz bir eser çünkü. Kendi başımıza üstesinden gelemeyeceğimiz bütün problemleri sadece yüzünden mealini okurken bile rahatlatan bir güce sahip. Eserin sahibi Sevgili değil de nedir ki.....

AYŞEGÜL TOPRAK

[Gül Yetiştiren Adam]

.....
bir yanda sitare ve arkadaşları bir yanda rengarenk en güzel kokan güller ve yetiştiricisi/ sitare şen kahkahaların ardında en derin hüznüleri umutsuzlukları besliyor. Sitare gülmüyor ağlıyor. Sitare bir "insan" olarak, kendisine yüce Allah'ın hitapta bulunduğu bir "insan" olarak, değerini bilmiyor, kendini değersizleştiriyor. değersizleştikçe para ile bu değeri yükseltmeye çalışıyor. Şen kahkahalar, partiler, içkiler, gayrimeşru ilişkiler.. yıpranmışlık, »

zavallılık, acziyet.. / gül yetiştiren adamda hüznü. fakat o bir hüznü peygamberinin ümmeti olarak hüznü. ağlıyor ağlamasada ağlar gibi duruyor.. kendisine güzel koku sevdirilen bir peygamberin ümmeti olduğu için en güzel kokulu gülleri yetiştirmek istiyor. gül yetiştiren adam kırgın. uğruna savaş yaptığı mukaddeslerinin savaştan sonra bir elinden alınmasına kırgın. kapıyor kendini eve, boykot ediyor bu haksızlığı.. / sitare, modern çağın insanı, modern insan. kutsalları yok. para var sadece. nefsin istekleri var. kumar var zina var.. bataklığa gittikçe daha çok saplanıyor. bir dal uzatacak yok. çünkü herkes aynı bataklıkta. hem dalda yok zaten. "modern" hayat ağaçları kesiyor, apartmanlar var yerlerinde. dal yok. / gül yetiştiren adam 50 yıl sonra torunuyla gitmeye karar veriyor camiye bakalım neler olacak neyle karşılaşacak hep deriz ya sahabeler yada Peygamber efendimiz bizim bu halimizi bi görse diye.. o kadar önceye gitmeyede gerek yok; 50 yıl öncesinden gelen gül yetiştiren adam şok oluyor bizim bu halimize. bilmukabele bizde ona şaşıyoruz; "ayol deli mi ne, giydiği kıyafetlerde bak!" islam nerede? hani şurası cami ama şu şapka batının malı değil mi ey cemaati müslümin? sokaktayken hiç islam ümmetine benzetemedim ya, caminin içinde olması hasebiyle mümin diye tahmin ettiğim kişilerde benzemiyor bizlere?? benziyor kafirlere? / gül yetiştiren adam seslenir; "Allah celle celaluhu sizden öncekileri niçin helak etti biliyor musunuz? çünkü onlar kafirlere benzemeye başlamışlardı!" gül yetiştiren adam söyler; "kardeşlerim! içinizdeki islamı gösterin! çünkü islam, sizin üzerinizde görünmek ister. iman gizlidir, islam açık! iman kalbdedir, islam zahirde. islam şeriatısa, şeriat sizin amellerinizde görünmek ister." / modern çağ ne gül yetiştiren adamı kaldırabilir ne sitareyi sitarede fazladır burada, gül yetiştiren adamda esasen "insan" fazlalıktır bu çağda değerini yitirmiştir, hevesleri onu köleye çevirmiştir istedikçe, isteklerine kapıldıkça biraz daha

»

ÂŞIKLAR DENİZİ (5)

[Huzura Eren Hikâye]

NEBİYE ARI

Zordur bir son yazmak: fantastik anılardan.

Gözlerimi rahatsız edecek kadar beyazdı koridorlar, uzun süre kalınması halinde delirmek büyük ihtimal. Bir doktorun arkasından söyleyeceklerini bekleyerek ilerlemek duygusunun uyandırdığı, eşeğin ipini elinde tutan sahibinin ardından sürüklenmesine benziyordu.

Her fehmedilen hastayla birlikte derin sulara gömülüyor ruhum, kaybolmasından korktuğum. Odalardan gelen ağır kokuyla, hastane kokusu birlikte hücum ederek burun deliklerini aşip beynimize işliyordu, unutulmamak üzere.

Ya uyuma denemelerim işe yaramıştı ya da bilincimi yitiriyordum uzun saatler boyunca. Burası âşıklar denizi - sular altı mezarlığı ve ben de hikâyelere bekçilik eden acemi yazar. Burada bulunma amacım netleşiyor sanki ve gözlerimin önündeki sis aydınlanıyor.

Hikâyeler... Sarıp sarmalayan, ağıtlarla dile gelen, mahalle aralarına sızan, gülüşmelerde kaybolan, metropollerde çoğalan, fırından çıkmış yeni hikâyeler, her bir köşede onları dinleyeceğim zamanı bekliyorlar...

Nadiren gördüğüm insan ruhları çoğalıyordu zaman geçtikçe dört bir yanımda. Ölüm; herkese eşit mesafede, aniden ve adil geliyor.

Ellerimi kıpırdatma çabama karşılık hissettiğim, sıkı bağlar arasında canımın yanmasıydı. Gözlerimi her açmaya çalıştığımda ise aşırı ışık gözlerimi yakıyor, kendimi bağırır halde buluyordum. Başımı dizlerime dayıyorum, göz kapaklarımın gerisindeki karanlığı eşmeye başlıyorum düşüncelerim.

'Hatalı aşklar koridoru' demişti doktor, hüzünlü bakışlar ve manasız kahkahaların vücut bulduğu bölüm. Koridora adım attığımda, askeri üniformalı, yüzünde savaş yaraları barındıran, orta yaşlarda bir adamın hızla bana yaklaştığını gördüm. Daha önce korkuyla bu denli samimi olmadığım hissi bürüdü tüm bedenimi, titredim. Doktor adamın hızla yaklaştığını görünce, ona gülümseyip selam verdi. Üniformalı adam, doktorla kısa cevaplar vererek yaptığı konuşması müddetince, mayınlı bölgede yürür gibi gezdirdi gözlerini yüzümden. Korkumu yenerek gözlerinin içine baktım ve ona gülümsedim. Davranışım karşısında dehşetle açılan gözleriyle son bir kez baktıktan sonra, geldiği hızla geri döndü ve koridorda kayboldu. Uzun süreli bir savaşta bulunduğunu düşünmeden edemedim, güvensizliği ve gülümseyen insanlardan kaçışı bir nevi iddiamı ispata dair delillerim arasındaydı.

'Aşklar denizi sular altı mezarlığında ölümler utançla gömüldüler derinliklerine..' III

Bir kadının sesi yankılanıyordu hastane duvarlarında; yıllanmış fakat küf kokusundan eser bulunmayan bu ses, beni özenle kendisine doğru çekiyordu. Bir kapının kulpuna yapışıp, nezaket kurallarını hiçe sayan bir içeri giriş gerçekleştirmiştim. Başında grileşmiş bir beyaz tül, yüzündeki kırışıklar, hafif bir makyaj, gözlerinin etrafını mor dalgalar sarmış yaşlı bir gelini, saçlarını okşayıp aynada kendini süzer bir halde buldum. Aniden girişimi fark etmiş olsa gerek; şarkısını yarıda bırakıp kapıya yöneldi.

'-Seni Bekliyordum' dedi. Afallamış bir halde ona bakarken doktorun arkamdan gelmiş olduğunu fark ettim; bana gülümseyerek sorun olmadığını belirtiyordu.

'-Beni mi bekliyordunuz?' dedim, hafif tedirgin bir sesle.

'-Ahh çocuğüm! Sevdiğim adam gelmek üzere, yetişmem gereken bir düşünüm var. Bana düşün çiçeklerimi getirmelerini söylemişim...' Aynanın yanında kurumuş/yıllanmış bir demet papatya duruyordu. Hiç soluk almadan, benim varlığımı unutmuşçasına anlatıyordu.

Dertlerini ayıklıyor, başını umutsuzca sallıyor, ellerini ovuşturuyor, gözlerini hiç açmıyordu. 'Başka bir dünya var mı?' Sorusu her yüzyılda kimilerince üzerinde düşünölesi bir durum olmuştur. Yaşlı kadının başka bir dünyası vardı; bu dünyadan arınmış sesler renksiz, etrafını çevreleyen ruhlar ifadesiz, hayalindeki karakterler şekilsizdi. Onu aldatılmışlığıyla bırakıp çıktım; tekrar gelecektim hiç durmadan anlattığı hikayesini dinlemeye..

'Ölü bir gelin süzülüyor başucumda
Beyazlığı suların maviliğine yansıyor
Saçları uçuşuyor
Gözleri mor halkalarla örülmüş
Gelinliği kanlı' I

biraz daha sürüklenmiştir felakete. sitareler modern çağı kaldıramaz. modern çağ gül yetiştiren adamları...

AYŞENUR YALINKILIÇ

(İNSAN YETİŞTİREN KİTAP)

Bu kitapta insanı sarsan bir şeyler vardı. İlk başta okumaya başladığınızda kafanız karışıyor. Kim kimdir, neden durmadan bir oraya bir buraya atlamış yazar diye sorup duruyorsunuz kendinize. Ama kitabın en sonunda düğümler çözülüyor elbette. Bir yandan şehrin bataklığına saplanmış insanların yaşamları gözler önüne serilirken, diğer yanda şehre direnen gül yetiştiricisi anlatılıyor. Kahramanların arasında geçen diyaloglar çok şey katıyor insana, kafasında olan birçok soruyu aydınlatıyor bir nevi. Kitabın sonunda gül yetiştiren adamın, insanların karşısına geçip de Müslüman oldukları halde Müslümanlara benzemeyişleri konusunda yaptığı konuşmayı aslında bu kitap da bizlere... Şunu söylüyordu: "Bakınız, insanlar artık böyle, sizler bizler böyleyiz... Şehrin batağına saplanıp kalmışız. Müslüman diyoruz kendimize ama hani nerde Müslümanlığımız? Dıştan baktığımızda hepimiz kâfirlere benziyoruz. Giyinişimiz, yaşamımız, davranışlarımız..." Apaçık bir şekilde bunu söylüyordu bu kitap bizlere. Olduğumuz gibi görünmeyi tavsiye ediyordu, ki görüldüğümüz gibi olmaya başlamayalım. Bu güne kadar okuduğumuz "Müslümanca Yaşamak" "Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler" gibi kitaplarda işlenen konulara değinmiş yine Rasim Özdenören. Bu sefer de Müslümanca görünmek... Yine o kitaplarda işlenen konuları tamamlayıcı bir kitaptı. Feyz aldığımızı umuyorum.

HAFİZE BETÜLDURMUŞ

[.....] Kitap bittikten sonra acaba aramızda dolaşan talihsiz gül yetiştiricisinin hali nicedir diye sormaktan kendimi alamadım. Değerlerimiz ve hassasiyetlerimiz bu kadar değişmişken... Ben yine de o iyi insanların dualarıyla gölgelendiğimizi düşünüyorum. Lütfen en azından aramızda sessizce dolaşan gül yetiştiricileri aklımızdan çıkmasın, belki onları andıkça toparlanıveririz bu kendimizi salmışlıktan... / ...Ve Sitare. Ona (yorumumda) yer vermedim. Çünkü bu tekrar olurdu. O kadar çok Sitareyiz ki her tarafımızdan Sitareler akıyor. Ne zaman bu hale geldikse!
AYŞEGÜL TOPRAK

[Müslümanca Yaşamak]

Rasim Özdenören bu kitabında keskin sorularla bizi şöyle bir yakamızdan tutup silkeliyor: müslümanca mı yaşıyoruz? kendisine müslümanım diyen biri ile diğer insanlar arasında hiç bi fark olmadığını gözlemleyen birine "müslümanlık" ne ifade eder? kendisine müslümanım diyenlere yaşadığı hayatın müslümanca olmadığı nasıl anlatılabilir? dinden taviz vermeye hakkımız var mı? dinin tasarrufu bize ait olmadığı halde biz hangi hakla ondan taviz verebiliyoruz? / evet, bu sorular aynı zamanda bir durum tespiti oluşturuyor. biz Allah iğne deliğinden deveyi geçirmek için deliği mi büyütür yoksa deveyi mi küçültür tartışmasındayız. Allah isterse deveyi ve iğneyi değiştirmeden deveyi iğne deliğinden geçirir diyemiyoruz. çünkü kafa yapılarımız batının emrine amade. bize böyle bir şeyin "imkansız" olduğunu öğrettikleri için, "bilimsel" olan bunu gerektirdiği için ya iğne deliğini büyütmeyi ya deveyi küçültmeyi düşünüyoruz... şu ifadeler bir harika idi: "*Hikmetle bakan göz için, harika'nın ötesindeki harikayı gizleyen perde de bir harika iken,*

»

Zaman ve mekânın boyutu görecelidir; herkesin süresi bencilcedir, yetinilmez. Eksiktir her yaşanılan an; düşünme süresidir hep benden arsızca çalınan.

Bir adamın ıslak gözlerini kurulama çabası cezp ediyor merakımı; koridorun duvarlarına yaslıyor sırtını. Cebinden bir kâğıt-kalem çıkarıp karalıyor birkaç cümlecik buruşmuş sayfalara. Tekrar gözlerine değdiriyor ellerini, hıçkırıkları sarsıyor koca bedenini. Sarı saçları özenle taranmış, beline doğru salınan bir kadın çıkıyor koridora. Önce bana ve doktora bakıyor, tiksindircesine çeviriyor yüzünü. Sonra duvar kenarına yığılmış adama bakıyor; yüz ifadesi hırçınlaşıyor.

'Sana söylemişim sevgili eşim; kâğıt ve kalem bırakmamamı. Sana ilk ve son kez yazdığımı mektupla bildirmiştim. Ha ölülerin kabristanında yer almışım! Ha dirilerin?' Genç kadın, kucağına topladığı kalem ve kâğıtları adamın önüne doğru savurup odasına döndü. Adam kendinden geçmiş bir şekilde ağlamaya devam ediyordu, yanımdaki doktorun adama doğru koştuğunu gördüm en son.

'Koca denizde bir başıma bağırıktayım, sesime karşılık veren bir ses var mı? Hep aynı yankı: Bir Ses Var mı?'

Sonunda doktoru ikna ediyorum, bir saatliğine, bir hücrede, deli gömleğiyle. Empati değil bu merak! Her hissi tatmak istiyor bedenim ve ruhum. Belki de o hisse zaten sahibim!

Tahta bir kayığın küreklerini çekiyorum var gücümle, beyaz bir denizde süzülüyorum.

-Zamanın bitmesine elli beş dakika kala –

Dört yanım beyazlıklar içerisinde, elbiselerim de buna dâhil. Sayabileceğim çizik, çatlak, yazı, nokta arıyor gözlerim; her seferinden eli boş dönen balıkçı gibiyim: yılmışın.

-otuz beş dakika kala-

Sanırım zihnim benim aleyhime çalışmaya başladı; kahkaha sesleri duyuyorum. Sanki gülen suratlar yansıtıyor, projeksiyondan dört duvara aynı anda.

'Elimle denizdeki yansımamı kurcalıyorum, dünyadaki her halim gerçeğinden uzak bir yansıma misali. Birbirinden kopuk cümleler gibi varlığım, 'ben'ler arasındaki bağlantıyı kuramıyorum.' IV

-on beş dakika kala-

Kafamı dizlerimin arasına gömmüş, bildiğim tüm dualar eşliğinde rutin bir hareketle sallanıyorum. Sonra... 'Tahta kayıktan düşüyorum, gözlerim semaya odaklanıyor, denizin serin suyu vücudumun ürpermesine sebep oluyor. Hareketsiz vücudum taş misali aşağıya doğru çekiliyor, endişeleniyorum.' I

'Göğsümden hızla çekiyor birisi ve bırakıyor aniden. Gözlerimi açıyorum ani bir refleks ile; gözlerimi yakan bir ışık ve endişeli gözlerini gözlerime doğrultmuş yeşil gözlü bir adam görüyorum. Gözlerimi sıkı sıkıya kapatıp kaçmak istiyorum, uyumak istiyor bedenim, sonsuza dek uyumak...' IV

Doktorun endişeli sesi ve yüzümün ıslaklığıyla kendime geliyorum, beyaz hücrenin sessizliği bozuluyor. Kendimde olduğumun farkına varamayan doktor tekrar sarsıyor bedenimi, ağzından dökülen: pişmanlık oluyor. Doktora bilincimin yerinde olduğunu gösteren bir iki cümle söylediğimde, gözleri sevinçle parlıyor. Deli gömleğimi çözüp, koluma girerek ayağa kalkmama yardımcı oluyor. Hatalı aşklar koridorunda ilerlemeye başlıyoruz, ayaklarım aksıyor.

Koridordan çıktığımızda bir çocuğun karşımızda dikildiğini görerek şaşırıyorum. Bakışlarındaki ciddiyet korkutuyor; suçunu babası öğrendiğinde atacağı tokadı bekleyen bir çocuk gibi hissediyorum kendimi. Dile geliyor küçük:

-Siz ey! Yazar olduğunu iddia edenler! İhtiyacı olana biçtiğiniz tek aşk, çıplak kralın elbisesidir.

İşte bu sebepten; İmrenirim bazen, delilerin toplumdan dışlanma korkusu olmadan dillendirdiklerine..

Zordur bir son yazmak: bitirmek istemediğinde...

I-Aşıklar denizi 1.bölüm

II-Aşıklar denizi 2.bölüm – süslü şiir

III-Aşıklar denizi 3.bölüm- gürültünün aydınlığında olası sesler

IV- Aşıklar denizi 4.bölüm- nihayetine bir kala

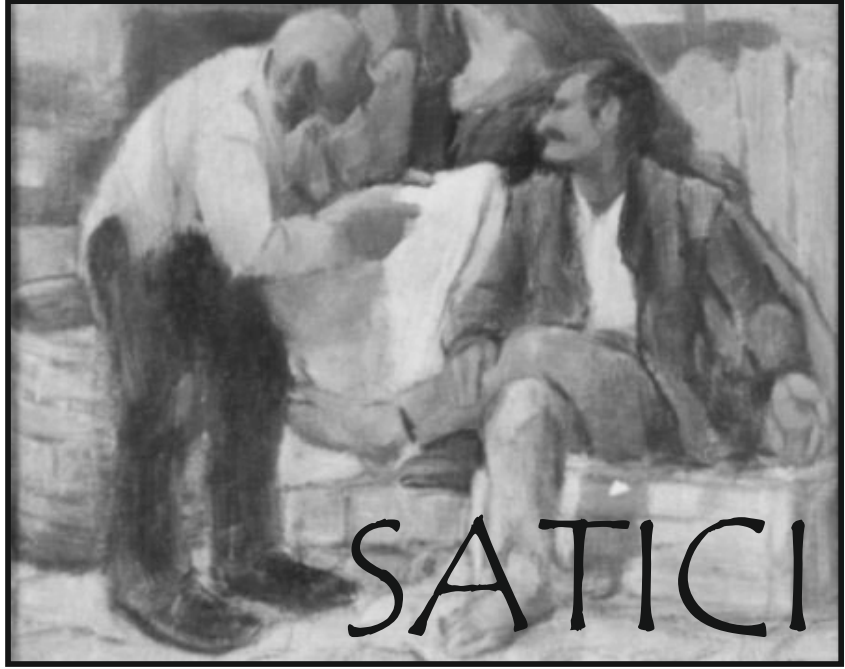
başka bir deyişle her perde bir harikayken, hikmetsiz göze her harika bir perdedir. Birine, perdeler harika olur görünürken, ötekine harikalar perde olur." (syfa21) bana şu ayeti anımsattı: "Eğer onları, doğru yola çağırırsanız işitmezler. Sen onların sana baktıklarını görürsün, hâlbuki onlar görmezler." (araf 198) / yumurtayı hangi ucundan kırmalı kitabında da en son bölümde imami rabbani ile ilgili bir anekdot vardı. imamı rabbaniden bir keramet göstermesini istemişler. o da bir kaç adım atar ve "işte yürüyorum." der. amma velakin hikmetsiz göze harikalar perde.. bi de ilahi vardı hani: "gönül gözü görmeyen can gözünü neylesin" diye.. böyle her yerde karşımıza çıkmasında tesadüfi değil tabi. bence en önemli konulardan biri bu. dinimizin çekirdeğini oluşturan "Allah inancı" zaten ancak bu şekilde kazanılır. Allah'ı beden gözümüzle görmemiz mümkün değil zira.. kalp gözümüzle görebilmeyi nasip etsin Allah.. / "hissettiğim bir gerçek var:" diyor R.Ö. "İslam, alelade insanları, vasat, sıradan insanları bile bir hikmet kaynağı haline dönüştürmektedir." (sayfa 22) bence doğru bir his bu. asrı saadet dönemine en güzel örnek değil mi? helvalarından put yapıları.. kız çocuklarını gömerlerdi.. içki içerlerdi.. onlar insanlığın yıldızları oldular. hangi birine tutunursak bizi doğru yola çekecek yıldızlarımız oldular. hikmetli gözler için buda bir "harika" değil mi? yoksa bizde bakıp da göremeyenlerden miyiz? / şimdi bir soru daha: "acaba gündelik yaşantımızda bazı ayrıntılara (nüans) gerktiği ölçüde dikkatimizi yöneltmemiz mümkün oluyor mu? islami yaşam tarzını yaşantısına hakim kılmak isteyen biri ayrıntıların önemini her adımda fark eder."(syf 129) ben bu yorum üzerinde özellikle durmak istiyorum. çünkü müslümanlar olarak asıl kaybettiğimiz şeyin ayrıntıda gizli olduğunu düşünüyorum. dinimizin inceliklerini öğrenmekten beri duruyoruz. müslüman olduklarını ve içlerinin temiz olduğunu

»

söyleyip ibadetleri es geçiyorlar?? ki ayrıntıda kaybetmek diye konuya girip bu örneği vermem doğru bile değil, çünkü ibadetler dinin ayrıntısı değil temelidir. bir de söylemek istediğim şöyle bir şey var -ki bu heralde bir çokları tarafından gerçekten ayrıntı olarak görülüyor-. dinlediğimiz şarkılara, girdiğimiz internet sitelerine, okuduğumuz kitaplara dergilere vs. dikkat ediyor muyuz? / "bir kötülük görürseniz elinizle düzeltin. elinizle düzeltemezseniz dilinizle düzeltin. dilinizle de düzeltemezseniz hiç olmazsa kalbinizle buğz edin. bu ise imanın en düşük seviyesidir" diye bir hadis yok mu? yokmuş gibi davranıyoruz çünkü. geçenlerde arkadaşım ile aramda bu mevzuda bir konuşma geçti. Allah'a ve Peygamber Efendimize ve dinimize sürekli hakaretlerin yağdığı bi siteye eğlence amaçlı girdiğini öğrendim(ekşi!). şimdi belki sitenin farklı kısımlarına bakıyosun ama kazandırdığım insanlar belli değil mi? yani bize vurdumduymazlık yakışır mı? yada aynı şekilde bu tip hakaretlere kitaplarda rastlasak aynı yazarın farklı bir kitabını tekrar almak olur mu, uygun mudur? imam nikahı ile dalga geçen diziyi izlemek uygun mudur? hadisi şerifteki gibi en azından kalbimiz ile buğz etmemiz gerekmez mi? ben bu konuda gerçekten sizde ne düşünüyorsunuz merak ediyorum, acaba ben mi abartıyorum?/ >>

cihat karaman

Uzun bir cümle dinlemişti. Kafası iyice dağıldı. Acıkmış mide, yorgun beden ile çekilmiyordu. Karşısındaki tekrar başlayacaktı ki durdurdu.

- Yeter kardeşim. Dedi sakın bir şekilde

- Buyur, dedi. Anlamamıştı, elinde ufak bir kutucuğu tutan adam.

- İstemiyorum, başkasına gidin.

- Sizi biraz sıkıntılı gördüm. Bak abiciğim şu elimde tuttuğum, bütün dertlere deva sıkıntılara çare, günde sadece bir tatlı kaşığı... Akşam yatmadan önce bunu bir bardak suya karıştırıp içiyorsunuz. Sabaha bu ketum bu ifrit halinizden eser kalmıyor.

- Ya sarhoş musun be adam! Yürü git! İstemiyorum dedim ya. Neymiş sabah birşeyim kalmayacakmış.. Yürü be adam!

Satıcı adam kendisine verilen tepkiyi anlamamış bir şekilde:

- Evet abiciğim senin derdin anlaşıldı. O zaman sana şunu verelim, dedi.

Elindeki paketi omuzundan aşağıya sarkıtmış olduğu çantanın içine attı, yeni bir paket aradı. Ardından bir kutu çıkardı. Bir parmağıyla kavrayabileceği kutuyu elleriyle öyle tutuyordu ki sanki ağır, erişilmez, çok kıymetli bir parça gibi iki eliyle tuttuğu kutuyu adamın burnun dibine kadar yaklaştırdı.

- Bak abiciğim işte bu elimde tuttuğum ise, sabahları aç karnına bir tatlı kaşığı balla beraber tüketirseniz günü zinde mutlu refah bir şekilde tamamlarsınız.

Satıcı öyle iştahlı anlatıyordu ki. Sanki kaşısındaki pür dikkat onu dinliyordu. Adam hiç orali bile değildi. Arkasına yasladığı başını ayın ve şehrin ışıklarının deniz üzerinde oluşturduğu yakomozlarını seyrediyordu. Hava çok güzeldi. Satıcının anlatması bitince

- Hangisini verelim abiciğim? diye sordu.

Adam denizin üzerinde dans eden ışıltılardan gözlerini çekip almak istemiyormuşçasına ağırdan alarak adama döndü. Çok sakın ve olgun bir şekilde:

- Bak kardeşim bunlara ihtiyacım yok, eğer sen gidersen ben daha rahat ve huzurlu olacağım, dedi.

Satıcı biraz duraksadı, şaşırması gibiydi, adamın ne istediğini anlamaya çalışıyormuş gibi bekledi. Elindeki kutuyu çantasına koydu.

- Tamam abi ben bi bakayım o zaman, dedi ve elindeki çantayı yoklaya yoklaya araya taraya uzaklaştı.

Adam şaşırıldı. Neye bakacaktı? Ne olmuştu şimdi? Kendisinden habersiz bir iş dönüyor gibi hissetti. Sonra "ooof ya ne önemi var gitti işte!" dedi.

Uzun bir sessizlik, geceye karışmış martı çığlıkları, şehrin meydanından gelen kalabalık uğultusu, onu burada huzurlu kılıyordu. Sessizliğin sesini dinlemek isterken dinlemiş olduğu her şey ona huzur veriyordu. O, şehrin yoğun ve kalabalık seslerini sanki gökyüzünde filtreden geçip rahatsızlığını giderildikten sonra yeryüzüne iniyormuş gibi hissediyordu. Tabi bu sesler ondan uzak olduğu zaman güzel oluyordu. Yavaş yavaş dalıyordu ki...

- Taze gevrek simiiiiit, taze gevrek simiiiiit! Fırın mahsulleri bunlar, cayır cayır yanıyor be ister misin beyabim? Simitçi kendisinden hiç rahatsız olunacağını düşünmeden hareket ediyordu.

- Bu gün huzurumu siz kaçırdınız. Kaçtıkça peşimden gelen satıcılar.

- Hayırdır abi? Deniz size dokunmuş galiba...

- Hadi kardeşim iki simit bırak git. Cebinden çıkardığı parayı simitin bırakıldığı yere koydu.

- Allah şifa versin kardeşim. Eğilip simitin parasını aldı, fazla uğraşmak da istemiyordu.

Adam tekrar kafayı dayadı arkasına daldı gitti. Uzun bir süre öyle kalakaldı. Bir martı kondu yanına, hiç orali olmadı. İlerden satıcı geliyordu. Yanında omuzundan aşağıya sarkıtılmış olduğu çantası, elinde ufak bir poşet. Adama yaklaşıncı:

- Efendim istediğiniz şeyi buldum, diye hafif sesli bir şekilde adama kendini fark ettirdi.

Adam irkildi:

- Ne istemişim efendim ben, ben bir şey istemedim. Hee, yanımdan gitmenizi istemiştiniz!

Adam durdu. Hissedilir bir şekilde farklı tepki veriyordu. Tebessüm ediyordu. Adam bunu fark edince:

- Beyefendi siz iyi misiniz? İki parça mal satacaksınız diye şekilden şekle girmeyiniz! Sesli bir şekilde söyleyince satıcı durdu.

Elini beresine götürdü. Parmağıyla kulağı ile biraz oynadı.

- Nasıl efendim?

- Bir şey almayacağım!!

Elini tekrar kulağına götürdü bu sefer bir cihaz çıkardı. Biraz uğraştı. Kurcaladı. Vurdu üfledi. Sonra tekrar kulağına takıp:

- Efendim kusura bakmayın sizi duymuyordum. Hissediyordum zannediyordum. Yanılmışım dedi.

Adam olduğu yerde dona kalmıştı. Ne yapacağını şaşırmıştı. Yaptığı bencilliği iliklerine kadar hissetmişti. Kendi huzuru için böyle bir huzursuzluk vermişti ona. Koca insanın hislerinin içine etmişti. Olduğu yerde doğruldu. Satıcı elindeki poşeti çantasına koyuyordu.

- Yav ben sadece onu almayacağım. Sen o bitkisel çaylardan ver! Derken eli ile çantasındakilere hareket yapıyordu konuşması gene normal.

- Tamam efendim gidiyorum, şunu da şunun içine koyayım gidiyorum, çok rahatsızlık verdim, fark ettim. Kusura bakmayın.

Adamın konuşmasını anlamamış bir şekilde elindeki çantayı diziyordu.

Tam içini okudu.

Tam oturdu. ■

Dağlar için sular için bana bir gül ver.
Avuttuğum düşler için bana bir gül ver.

peygamber efendimiz kafirlere görünüş olarak bile benzememeyi tavsiye ediyor diye biliyorum. ve bence buda çok önemli bir ayrıntı. rasim özenören bunada değiniyor. sayfa 41: "*kafire benzemeyi reddetmek, giyim kuşamdan, üretim ve tüketim kalıplarına, selamlaşmadan, ev içi döşeme stiline kadar hayatın en küçük ayrıntısını kapsayabilecek genişliktedir.*" /

Kuram - Eylem Mantığını (sayfa 92-93) okumak benim için güzel bir hatırlatma oldu (özellikle şu günlerde bunu okumaya gerçekten ihtiyacım vardı). Müslümanlar olarak özellikle asri saadette döneminde "mantıken" başaramayacak şeyler Allah izniyle başarılıydı. bizim zaten dayanak noktamız Allah. ama biz günümüzde artık müslümanca bakış açısını kaybettiğimiz için parmak hesabı yapıyoruz. zaferlere şaşırıyoruz. bence bu şaşırma durumu başlı başına bir vehamet.

AYŞENUR YALINKILIÇ

.....
Kendisine müslümanım diyen biri ile diğer insanlar arasında hiç bir fark olmadığını gözlemleyen birine "müslümanlık" ne ifade eder? Bu soruyu okuyunca buna tam da Mevdudî'nin verdiği cevap, daha doğrusu kendi sorusu geldi "Eğer bir Müslüman Allah iradesinden habersiz yetişmişse ona kafir değil de Müslüman olarak adlandırmaya devam etmenin geçerli bir sebebi var mıdır?" Bu soru beni çok etkilemişti, başka milletten birinin İslama bakışını okumak belki çok daha etkili oluyor, onların duruşları daha dik gibi geliyor bana. [...]

Tabi şu tavırda ayırdır müslümanlar arasında "ben bu işin mücadelesinde yokum, fakat siz başarılırsanız tabi olurum" Buyrun buna da Mavi Marmara örneği... Emnim ki Gazze'ye yardımlar götürülmüş olsaydı herkes arkasında duracaktı ama maharet ne olursa olsun yanımızda birilerinin olduğunu hissettirmektedir...

ŞEHBALERENAY

»

[Ansızın Yola Çıkmak]

Yola ve yolcuya dair bu hikâye kitabını bir solukta okudum diyebilirim. Zaten kendisi ince bir kitaptı, ama içeriği çok derinlikliydi tabi ki, diğer Rasim Özdenören kitaplarında olduğu gibi./ Hikâye okumanın bu kadar zor olacağını bilmezdim, ancak Rasim Özdenören hikâyelerle de çok şey anlatabilen bir yazar. Bu sebeptendir ki onun hikâyelerini öyle bir kereliğine okuyup geçemiyorsunuz./ Hepsinin üzerinde biraz durmanız, düşünmeniz gerekiyor. "Hastalar ve Işıklar"da olduğu gibi bunda da "yollar" ve "yolcular" vardı. Bir yere yolculuğa çıkmışlardı, bir arayış içerisindeydiler. Ama aslında kendi içlerine doğru yola çıkmışlardı ve asıl aradıkları kendileriydi. "Yeni mola yerinde onun (yani kendi beninin) kendisini karşılayacağını umuyordu." diyordu bir hikâyede mesela./ Kitaba ismini veren hikâyede ise Ahmet adındaki delikanlı, kendisini kaybetmişti. "Bilmiyorum sen mi bensin, ben mi senim?" diye soruyordu sevdiği kadına ve kendini bulmak adına sürekli kendisini yollara davet eden telgraflar atıyordu. Gerçekten çok ilginç bir hikâyeydi. "Tuhaf Şeyler" adlı hikâyeye ise kitabın geneline çok farklı bakmama sebep olacak iki cümle verdi bana: "Kaçmakta olduğunuz ölüm, işte böyle gelir." "... nefis kendinden kurtulmadıkça O'na yönelinmez." Bu iki cümleyi temele alıp baktığımızda hikâyelerdeki kahramanlar; 1- Ölümünden kaçıyorlardı, sonuçta karşılaştıkları şey yine ölümdü. 2- Kendilerinden kaçmaya çalışıyorlardı ki, O'na yönelebilirler. Her iki çerçeveden baktığımızda da hikâyeler çok derin anlamlar yükleniyor. Her farklı görüşte tekrar tekrar okuyup tekrar tekrar irdelemek gerekiyor hikâyeleri. / Son olarak "Ölü" adlı son hikâyede de yine bize ipucu verecek bir cümle mevcuttu: "tin'ini arıyordu, soyula soyula elde kalacak olan o son şeyi, o kendiliği olan şeyi." Bu cümle

»

Robin Hood

Mehmet Ali Başaran

Küçüklükten beri değişik vesilelerle çokça karşımıza çıkmış olan Robin Hood'u herkes gibi ben de iyi bilirim. Hakkında kötü konuşana rastlamadım şu ana dek. Zalimlere karşı mazlumun yanında yer alan, adalet konusundaki hassasiyeti ile ün yapmış, zenginden alıp fakire vermeyi tam zamanlı iş edinmiş, dürüst ve cesur bir büyüğümüz kendisi. Son olarak geçen hafta sinemalarda karşımıza çıktı. 'Öldükten sonra efsane olmuşum, ne önemi var' diyerek, yaşarken efsane olmuş İngiliz yönetmen Ridley Scott sağlam bir ekiple yola çıkmış. Yine ve yine ve yine bir Robin Hood hikayesinin yepyeni bir hikaye olarak karşımıza gelmesi kolay iş değil! Dolayısıyla senaryoya çok dikkat; yanına da Russell Crowe ve Cate Blanchett gibi ödüllü iki klas oyuncu aldık mı, başlayabiliriz!

Yıl 1199. Kahramanımız orduda görevli okçudur, attığını vurur, attığını vurur! Bir gece asker arkadaşıyla itiş kakış esnasında, ordusunun başında fedakâr komutan görünümlü kral bunları yakalar. Ne yaptıklarını sorar. Bakar ki bu askerler lafı eğip bükmüyorlar, dürüst efendi çocuklar, açık açık cesurca konuşuyorlar, sevdim sizi demeye getirir! Böylelerini bulmuşken içlerinden Robin'e tarihi bir soru sorar:

- Sence Haçlı Seferinden dolayı Tanrı bizden hoşnut olacak mı?Kahramanımız adildi dedik ya, hayır dedi, orda katliam yaptık!

Kralın edeceği iş: bizimkileri cezalandırır! Almıştır yine mazlumun ahını ve aheste aheste değil ertesi gün aniden çıkar! Kuşatma esnasında gelen bir düşman oku kendisini öbür tarafa yollarken, bizimkiler vakit kaybetmeden esir tutuldukları yerden tüyerler! Ne kadar doğru bilmiyorum ancak yönetmenin hanımı müslümanmış ve bu diyalog bir anlamda Batı'nın haçlı seferleri için Doğu'dan özür dilemesi anlamına geliyormuş.

Kahramanımızın zalim kralın ordusundan kaçıışı ve sonra başına gelenler Kuran'da (Kasas suresi 23-28) anlatılan Musa kıssasına o kadar benziyor ki, bilenlerin bağ kurmaması mümkün değil. Şimdiden klasikler arasında yerini almış bu Robin Hood hikayesi asla klasik bir anlatım içermediği gibi, Robin'in namının alıp yürüdüğü dönemin öncesine odaklanıyor. Efsane nasıl doğmuş, onu seyrediyoruz. Ruha dokunan sözler misali görüntüler eşliğinde, içindekiler bölümünde sevda olan, iktidar kavramı olan, baba oğul ilişkisi olan, hak batıl mücadelesi olan, inanmışlık olan, saran, sarmalayan, içine alan bir hoş seyirlik film. Az da değil, 140 dakika sürüyor, sürüklüyor seyirciyi.

Teknik anlamda bir kusur bulsam da yazsam, eleştirmen havası atar mıyım diyenler boşuna çabalamasın bence, her şey harika ya da yakın harikaya! Adamlar yapmış arkadaş, budur! Onlar daha iyisini yapana kadar bizden birileri "sanat altın bileziktir" deyip kuyumcuya gidecek, bilezik alıp yastık altına zula edecek; birileri bilmem nerenin şivesiyle bu filme dublaj yaparak dünya sinemasına katkılarını sunacak, başka birileri de olanca fedakarlıkla imkanlardan sanat devşirmek için debelenecek.

Onlarla bizim aramızdaki farkları saymaktan ayrı bir zevk alıyor gibi görünmek istemem, ezilmeye de gerek yok, uzun bir süre sonra beş alan öğrenciye öğretmeninin dediği gibi, 'çalışınca oluyor demek'le yetinelim özetle. Biz çalışmıyoruz hepsi bu. Sinema denilen bu yeni sanata voley vurmak için dadananlarımız da az kalabalık yapmıyor hani, değinmeden geçmeyelim. Ne diyorduk? Bu filmdeki savaş sahneleri öyle ihtişamlı ki mesela, bir ok yesem ölsem şuracıkta, gam yemem diyorsun. Bizim setlerde bunun sadece benzerini çekmeye çalışsan Tuzla Tersanesi'ne döner ortalık, ölümler yaşanır harbi harbi! Milyar dolarlık film çekeceksindir, sette sigortasız işçi çalıştırırsın ve alman gereken önlem için sana verilen ödenekten yapmadığın harcama, cebe indirdiğin para, birkaç garibanın "sinema şehidi" olarak tarihteki yerini almalarına neden olur!

Robin Hood da üzerine pek bir yakışmış, kavga gürültülü filmlerin adamı Russell Crowe'a sormuşlar: "Robin Hood bugün yaşasaydı ve siyasi bir rolü olsaydı, Wall Street ve mali skandallarla mücadele eder miydi?" Russell Efendi şöyle cevap vermiş: "Bence esas ve en büyük güç, enformasyon dağıtım gücü, en büyük düşman medya tekellerine karşı mücadele ederdi!"

Bence bugün yaşıyor olsa Türkiye denen bu kaos A.Ş'de, tefeci, kan emici bankalara ve onların siyasetteki, bürokrasideki, askeriye içindeki kankalarına savaş açardı! Dün, 28 Şubat sürecinde bankaları hortumlayan âdilerden hesap sorardı! Yine bugün, anti emperyalist ve anti kapitalist bir adalet neferi olarak "semiren" milyoner müslümanların malikanelerine girer ve onlara şunu derdi: "Allah zenginliği biraz da Tarlaşahı'ndaki, Gazi Mahallesi'ndeki şu kardeşlerinin üzerinde görse ya!"

Bugün yaşıyor olsa, evet, ilk ziyareti TÜSİAD'a sonra da MÜSİAD'a yapardı! Ama ne, Robin Hood öldü, imdi yürek yırtılır mı? Hayır, gerek yok, mehdi de beklemiyoruz elbet. Bugün hakikatin şahidi olarak, adaleti tesis için sesini yükseltenler var. Bütünlüklü bir ahlak ve dürüstlük mücadelesi yürütenler var. Buralı olan ama vicdanı ve hakkı evrene yaymaya bakanlar var. Bu selam onlara!

beni yine en başta yaptığım "kendini arayan yolcular" yorumuna götürüyor. Şöyle diyebiliriz: Özümüzü yalnızca Yaradan'da bulacağız. Yani benliğimizden sıyrılıp özümüze yönelmeliyiz. Hikâyenin devamında "o kendiliği olan şeyi" bulunabilmesi için ölü olunması gerektiğinden bahsediliyor, burda da bir mecaz var elbette. Ölü olmak; yani dünyalıkları bir kenara itmek, nefsten arınmak... Bu da zaten bizi doğrudan O'na ulaştıracak şeydir. Son hikâye, kitabı soya soya bizi kitabın özüne götüren hikâyeydi bence... Okuyana ve üzerinde düşünene gerçekten de güzel şeyler katacak olan bir kitap. Rasim Özdenören'e çok teşekkür ediyoruz. HAFİZE BETÜLDURMUŞ

.....
Yolcular yolda olduğunun belli belirsiz farkına varınca bir arayış içine giriyorlar. Çevremizde soluk yaşayışlarıyla gördüğümüz belki de silik şahsiyetler olduklarından dolayı farkına varamadığımız yol yorgunları bu hikâyelerde insani duruşlarıyla, bunalmalarıyla, çağa uygun ruhlarıyla, nefisleriyle, çelişki ve anlamsızlıklarıyla, kavga ve sevgileriyle boy göstermişler. Yolda olmanın bilincine ermek bir başlangıç olması hasebiyle aslında bu insanlarda bir olumlu yöneliş var ama neyi nerede arayacağını bilme erdemini henüz keşfedemedikleri için sıkıntılıdır. Aslında bizim bulunduğumuz dönemin bir yansıması.

MUHAMMET ÇELİK

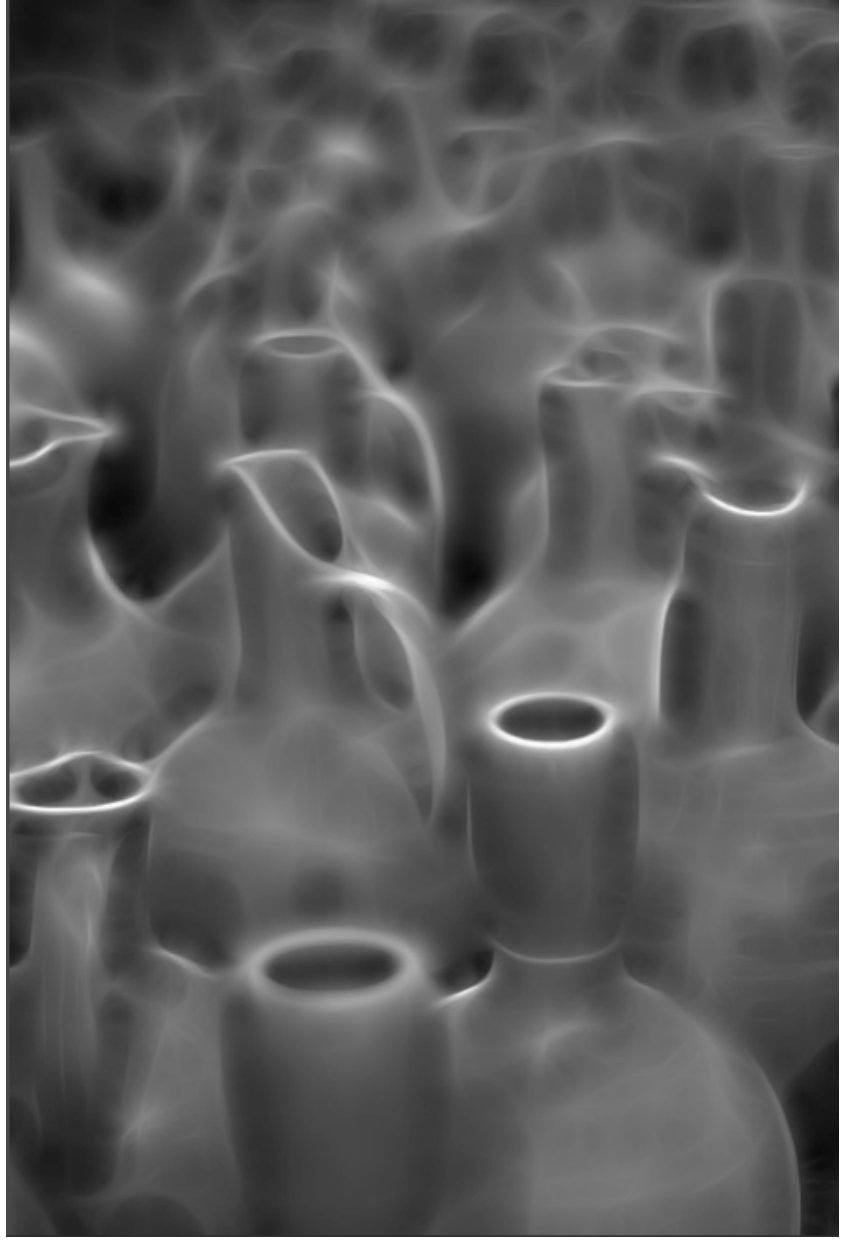
.....
Ansızın yola çıkarır mı birileri sizi? Yollara olan düşkünlüğünüze katılan esrar, ömrünüzde köşe taşı niyetine kalbinize oturur mu ya da? Bu kitap böylesi sorular sorduruyor işte insana. / Rasim Özdenören'in elimde tuttuğum "Ansızın Yola Çıkmak" isimli bu kitabının 4. baskısı 2008 yılında İz Yayıncılık tarafından yayınlanmış. Kitap 88 sayfadan oluşuyor ve içerisinde on iki öykü barındırıyor. Kitabın kapağı adeta içindekileri ele veriyor; Bir yol, yürüyen bir adam

»

ve sanki bir sonbahar günü, rüzgârlı ve yağmurlu... Kitapta ki öyküler içerisinde yola, zamana, insana ve insanın iç konuşmalarına sıkça yer verilmiş. Cümlelerin ilk bakışta ki düzlüğü okumaya başlayınca başka bir hal alıyor kesinlikle. Cümlelerin insan üzerindeki psikolojik etkileri düşünülerek yazılmış adeta. Burada ne demek istemiş sorusunu sıkça soruyorsunuz öyküler arasında gezinirken. En güzeli de bu bence! Her öyküde düşünecek, kafa yoracak imgeler gizlemiş Rasim Özdenören cümlelerin ötesine berisine... Biraz keskin baktığınızı vakit ötede ki berideki bu kıvrımsal patikalı cümleler aklınızın yokuşlarında terletiyor sizi. Öykülerde ki her karakterde biraz esrarengizlik var sanki. / İlk öyküde insan “ Bir Kapının Önünde” buluyor kendini. Kahraman kimi zaman “kabaraları parke taşlarını döverek” yürüyor. Gecenin belli saatlerinde kimsenin bilmediği eylemlerde bulunmak huzursuz ediyor sonra onu. Ama “kendine özgü bir ölçülülük” haline de sahip aynı zamanda. Bazı durumların farkındalıklarını belleğinde yeni yetme bir gencin ki gibi idrakine varıyor. Kahramanın içsel seslerini cümleleştirdiği en iyi anlardan biri “ Nefs dikkati kendi üzerine çekmemeli” diye düşündüğü an belki de. Bu cümleyi pijamayla günlük giysinin arasında ki farkı göstermek için söylendiği görülse de böyle değil bence. Kahramanın karşısına bir kapı önünde çıkan kadın korkutuyor gibi hep onu. Saydam giysileri içinde genç adamın nefesine zulmetse de kalbini de okuyor aynı zamanda. Kadının “düşsel ama katı olan sevgisine” kahraman bir isim koyamıyor nedense! / Özdenören kitabında ki ilk öykünün kahramanını ; “*Ürkek sinik silik bir çocuktu. Aynı zamanda mağrur ve dik başlı ve isyankâr. Cesur ve uysal olması gerektiğini nereden bilebilirdi*” diye

Kadim Bir Paranoya: Güç İstenci Çağdaş Mitleri: Para ve Medya

Abdulkadir Altınhan

Dünyayı yöneten güçler nelerdir? İnsanoğlu ne uğruna bu kadar kendisini yorar, çalışır ve savaşır? İnsanın temel güdüsü nedir? Ve makroinsan diye tabir edebileceğimiz dünyanın temel yönetici istemi nedir? Gibi sorularla başlar düşünce hayatımız bunun da ötesinde aslında ilk soru fonksiyonumuz olan “insan nedir?” sorusuyla başlar ve üstte sorduğumuz sorular ise bunun sadece bir türevidir.

Fakat ne ilginçtir ki insana dair olan sorularda her düşünür sadece tek bir parametreyle konuşmuş ve tek bir değişken üzerinden problemimizi (fonksiyonumuzu) çözümlemişlerdir. Fakat çözüm olsa bile bunlar hayalî olmaktan öteye tek bir adım bile atamamışlardır. Bu cevapların hepsi ama hepsi bir yönüyle ütöpic olmuşturlardır. ▶

Yine ne ilginçtir ki bu ütöpik sözler her zaman günlük konuşma dilimizde hitabetimizi süsleyen sözler olmuş kısacası var olduğumuz gündün bu güne ya hayallerle yaşamışız ya da kendimizi bilmeden yaşamışız. Kendimizi bilmeden yaşadığımızı dair Sokrates birçok yerde buna atıfta bulunmuş ve hatta “kendini bil!” cümlesiyle tarihimize mal olmuştur. Fakat daha Sokrates'te bu uyarı başlarken insanı tek bir parametreyle tanımlayıp ilk defa ütöpik bir insan toplumu kurmakta öğrencisi Platon'a nasip olmuştur. İkinci yargımızın Sokrates'ten bu yana genel bir kanı olduğu düşüncesini söyledik. Peki ya ilk yargı yani insanın hayaller yaşadığı daha açık bir kavramsallaştırma “fantazma dünyası”nda seyahat ettiği olgusu ne olmuş...

Bugün biz de filozoflarımızın “ceteris paribus” teoremine uyararak yine tek bir değişken üzerinden insanın nasıl incelendiğine bakacağız. Ama bir farkla, biz son yüzyılda felsefe nehrinin yönünü değiştiren ve çok farklı bir şekilde fonksiyonların türevini değil de integralini alan Frederich Wilhelm Neitzche'nin çözümlemesiyle başlayacağız.

Neitzche, çözümlemesini yapmadan evvel Schopenhauer ve bir takım Yunan düşünürlerinin dünyayı tek ve mutlak bir gücün yönettiği savından hareket ederek bir anoloji yapar. Ve makro insan olan kâinatı mikrokainat olan insanı karşılaştırarak insan denilen varlığın da temelinde tek bir tözün var olduğunu ve insanlığın da bununla var olduğunu öne sürer. Ve insanların aslında hayatı boyunca faydalının ve yararlıının değil de güç ve iktidar peşinde koştuğunu öne sürer. Ve aslında ortaya atılan tüm fikirlerde iktidarı meşrulaştırmak ya da iktidarın el değiştirmesine yönelik fikirlerdir, kısaca bir tez antitez savaşı. Hatta Hıristiyanlığın Roma'da kabulünü bile köleleri susturabilmek adına kabul edilmiş bir silah olarak görmek mümkün. Ezilmiş toplumların bir gün huzura erişeceğini bunun için metafizik öğeler ve ritüellerle beklenmesi gerektiği türden Hıristiyan öğretileriyle halk yığınları sus(turul)muştur. Bu noktada Karl Marx'ın “din afyondur” sözü yabana atılmayacak derecede incelenmeye layıktır. Hint dünyasında reenkarnasyon gibi inanışlarda aslında bu meselenin ve bakış açısının bir yönüdür. Öz olarak zayıflar güçlülerden nefret etmiyor tam tersi onlara hayranlık duyuyor. Çünkü gücün sisli perdesi hakkı gizlemekte...

Tarih boyunca hep bu şekilde insanların ezilmişliği, yıpranmışlığı belli bir grubun iktidarı uğruna görmezden gelinmiştir. Fakat ne hazindir ki halk yığınlarından olanlar da hakkın değil aynı gücün derdiyle yanmışlardır. Bunun sebebi insanlığın meseleye sadece teknoloji, üretim araçları ve üretim gözüyle bakması esaslı probleminin bunlarda olduğunu teknoloji kimin elindeyse medeniyetinde o elde olduğunu iddia etmesindedir. Son zamanlarda İslam Dünyasının teknoloji boyutunda batıyı geçtiğini iddia eden İslamcı yazarların türemesi gibi (bkz. İslam'da Bilim ve Teknoloji Tarihi, Mehmet Bayraktar). Bu tarz iddialar “işte güç aslen bizdeydi ve bu yüzden hak bizdik” gibi bir handikaptan öte bir şey değildir. Zaten bu tip aşağılanma kompleksleri de azgın azınlığın (oligarşi ya da aristokrasi denilebilir) istediği bir durum. Asıl ve esaslı mesele üretim değil paylaşım. Bu mesele ayrı bir yazının konusu, biz bu yazı ve başlık muvacehesinde anlatmaya devam edersek, ilk yargımızı açıklamış olduk aslında, insan bilse de bilmeseyse de gücün ve iktidarın peşinde işte Kadim bir Paranoya; Güç İstenci.

tanımlıyor. Bu cümleyi okuduğum vakit nedir bu tezatlık demiştim kendi kendime. Bir adam hem ürkek ve sinik hem de mağrur ve dik başlı... İnsan işte çeşit çeşit... Öykü, yazarının iç sesleriyle eşlik ettiği çok tekrarlanmış bir hayalin yıkılmış ve yılgın bir anında içi kahırla dolan kahramanın yollarda yürümesiyle son buluyor. On iki öykünün her birinde ağırlığını hissettiren cümlelerin psikolojik yapısı beşerin iç evinin kapılarını açıyor bu öyküde... / Kapalı anlatımların olduğu bölümler de yok değil ama okumasını bilen insan çözüyor bu noktaları da. Pek tabii çözemediğiniz cümleler de oluyor mesela. Bu da kitabın cilvesi diye düşünüyorum. Her kitapta esrarengiz kalan, anlaşılmayan bazı kısımlar olmalı. Yazarın iç seslerini dinliyoruz nihayetinde. Özdenören sanki her öyküye kendi ruhundan üflemiş, kendi iç seslerini katmış hissini veriyor okura. / Kendi adıma beni etkileyen öykülerden biri de “İç ve Dış” isimli öykü. Kitabın ana teması gibi hemen hemen her öyküde karşımıza çıkan yolculuk hali bu öyküde de hakim cümlelere. Bir yerden bir yere giden bir adam, her gittiği yeri sorgulayan bir düşünsel duruş, ne aradığını bilmezken nihayetinde kendini aradığının farkına varan bir içsel sesleniş... Bu öykünün kahramanı “nerdeyim?” diye sorarken yalnızca nerden geçmekte olduğunu öğrenmek dürtüsüyle sorsa da sorusunu aslında kendisini nerde bulacağını merak ediyor. Ve aslında kendini bulduğu yerde ne yapacağını bilmiyor! Öykü kahramanın kendisiyle ilgili düşüncelerin verildiği yere okurken tadı damağımdan ve dimağımdan gitmeyecek cümlelerdi: “O sıralarda ben kendim miyim, değil miyim sorusunu tartışıyordu kafasında. Diyordu ki, ben kendimsem, benim benden ayrılmam, benim benden kaçmam mümkün olmamalı: ama ben kendim değilsem, ben kendimden kaçıp kurtulabilirim. (...) İnsan kendisinin Tanrısı olabilir miydi? (...) O'nun özdeşi olmak ve ona ayna olmak da

»

mümkün olurdu. (...) O, hem kendi kendisi olup hem de kendine ayna olabilir miydi?” / Sahi insan kendi kendisinin tanrısı olabilir mi? Kendi içinde kendine hükmetme olasılığı ne denli mümkündür bilinmez ama Özdenören kendini kendi içinde arayan insan profilini tüm içsel ayrıntılarıyla tasvir etmiş bence. İnsan neyin içinde veya neyin dışında diye zorluyor kişi kendini bu öyküyü okurken. İnsan kendinin içinde mi dışında mı sorunu soruyorsunuz sıkça, beşerin içsel arayışı bu fikirle başlıyor öyküde. Arayışının içinde kendine ayna tutmayı da ihmal etmiyor öykünün kahramanı: “İnsan kendi kendinin aynası olabilir mi diye düşünüyorum. Eğer bu mümkünse, insan kendi kendinin dışına çıkma imkânına sahip demektir. Ben şimdi bunu deniyorum. Kendi kendimden kaçıp kaçamayacağımı denemek istiyorum. Bunun için geziyorum.” İnsan kendi kendinin dışına çıkarsa ne olur? Ayna da görünenin aksine farklı bir kimliğe bürünmek midir bu? Rasim Özdenören bu öykü de insanın arayışlarını, içini sorgulayışlarını sessiz ve derinden anlatsa da Öyle cümleler kurmuş ki insan içine dönüp ah ediyor kendine: “Benim bilebildiğim tek şey aramaktır, nerede arayacağımı bilmiyorum, ama aramadan durmanın saçma olacağını düşünüyorum, sonunda bir avuntuyla oyalanmış bile olsam...” Öykü boyunca kahraman için de ve dışında hep kendini arayıp duruyor aslında. İnsan kendini bulduğunda ne yapar acaba? Zor sorular sorduruyor insanın kendisine Rasim Özdenören nerdeyse her kitabında. “Ansızın Yola Çıkmak” diyor yazar sonra. Kitaba ismini veren öykü bu vasfı hakikaten hak etmiş diye düşünüyor insan okurken. Öykü kahramanın penceresinin önünde oynamaya meftun çocuklar var mesela. Onların iç karışıklığına aklını yorarken çalan kapı ve gelen telgraf. Annesinin hasta olduğuna dair bir not ve gönderen Ahmet. Hangi Ahmet? Kendi kendisinin kendisiyle olan bir oyunu mu acaba bu, ya da aslı var mı bu cümlelerin. Sanırım öykü kahramanın iç sesleri

»

Eskiden güç odakları belliydi, bunun başında din (ruhbânîlik) kurumu ve ekonomi geliyordu. Kurumsal olarak aslında değişen bir şey yok hala bu paranoyanın tezahürlerini ortaya koyan kurumlar aynı fakat bu kurumların ma'şeri yönü çok farklı yani o zamanlar din adamları ve mal varlığı toplumda bunun meşruiyetini gösterirken bugün medya ve para ortaya koyuyor. Medya yaptığı helvadan putunu öyle güzel gösteriyor ki artık insanlar ne kadar bu puta lanet yağdırsalar da onun için kurban edilen kurbanlıklar gibi önünde yere çöküyorlar ve güce iktidara sahip olanlarda helvadan yaptığı bu putları en sonunda afiyetle yiyorlar. Hâlbuki o puta İbrahim gibi akıl baltasını bir savursalar o putun ne kadar aciz ve bayağı olduğunu görecekler. Burada şu sorulabilir efendim aslında medya da sermaye sahiplerinin parayla kurduğu bir şey değil mi? Bu sebepten ötürüdür ki asıl mesele “para” meselesi değil mi? dersiniz. Cevabımız; evet ama para birden çok fonksiyona haiz bir olgu; medyaya destek olduğu gibi kendini el, medyayı maşa olarak kullandığı gibi kendisinin de direkt maşa olduğu durumlar var. Asıl el, iktidar ve güç odaklarıdır.

Para dediğimiz ise tarihte kullanılan altın şu ya da bu değil. Bizim bahsettiğimiz para 1929 Bunalımında J. M. Keynes tarafından Genel Teori adlı eseriyle bunalıma çözüm üretmek üzere talep yaratmak amacıyla çıkarılan karşılığı olmayan paradır. Karşılıksız çıkacak olan para piyasalarda bir talep yaratacak bu talebi karşılayacak arz içinde piyasa üretecek ve işsizlik bununla bir nebze de olsa durdurulacaktır. Fakat parayı kim çıkaracak? İşte bu soru ve gelen cevap aslında güç odağını da belirleyecektir. Parayı basan ve sermaye sahibi olan aristokrat yapı bu güç aracıyla da istediğini parasıyla yaptıracaktır. Zira tüm dünya paraya değer veren bir hukuk tanımıştır her ne kadar karşılıksız olsa da. Ama parayı basan güç sahibi gürûh bunun yol açtığı enflasyonu görmemiş ya da görmezden gelmiş ve karşılığında konulan faizle sosyal denge bozulmuş. Bu bozuk düzenle faizle para çalma, cebindeki parayı kaybetme sermaye sahiplerinde değil geniş halk tabakasında meydana gelmiştir. Yani bu sayede paranın gücü, enflasyon, faiz ve bunları ortaya koyan güç bunlarla istediği zaman halkın nabzıyla oynamış ve hatta iktidarları bile değiştirmişlerdir. Aslında parayı basan devlet olsa da altındaki gizli bir eldir. Bu arada devletin parayı elinde bulundurması kapitalizmin olmadığını daha da öte bir devlet sosyalizminin bugün dünyada hâkim olduğunu gösterir. ▶

Bu da aslında bir yönüyle Marx'ı haklı çıkarır. Yani dünya, kapitalist değil sosyalist bir dünya. Fakat devlet sosyalizmini de dikkatle inceleyip baktığımızda bir devlet oligarşisinin (-ki devleti yöneten gürûh aslında aristokrat tabakadır, halk değil) olduğunu bunun da bir yönüyle kapitalizm olduğunu müşahede ediyoruz. Buradan şu sonuçta çıkar ki kapitalizm ve sosyalizm (ileriki aşamasıyla komünizm) ikiz kardeşlerdir.

Peki ya ne olacak? Gelecekte hala bu güç odaklarıyla devam mı edilecek? Eğer böyleyse biz Müslümanlar da devletin başına geçip parayı ve bununla medyamızı kurup halka yön vermek istemiyor muyuz? Bunların hepsi demokratik ülkelerde de sürüyorsa o zaman demokrasi bir zümrenin hükümleridir mi?

Bu soruların hepsi çöken bir sistemi anlatıyor. Zira demokrasi görünen itibariyle bu azınlığın yok olması çoğunluğun hâkim olmasıdır. 51'in 49'a hâkimiyetinin meşrulaşmasıdır demokrasi. Demokrasi halk için sadece bir demokahresi denilen meretten öte bir şey değil. Müslümanlara gelince bir Yahudi ile Müslüman arasında ki tek fark HZ. Muhammed'e inanması ve son dini sadece kabul etmesi (tasdik) değil. Peki ya Müslümanlık nedir? İşte İslam demokrasinin ta kendisidir ama görünen değil ideal demokrasi.

İslam merkezden değil yerinden yönetim ister bu da ancak ve ancak mahalle, ilçe ve il yönetimlerinin seçilmesi ile olur şöyle ki her mahalle kendi başkanını seçer o başkan ilçe de yönetim kurulu üyesi olur. O üyeler ilçe başkanlarını seçer ilçe başkanları da il de yönetim kurulu üyesi olur onlarda il başkanlarını seçerler ta ki insanlığın liderlerini seçene kadar ve her sosyal kuruluş ahlakî, ilmî, meslekî ve siyasî dayanışma gruplarını kurar ve orada dayanışma (sigorta) ortaklığıyla işlemlerini sürdürür. Eğer tabanda bir sorun olursa halk kendi başkanından biatini çeker. İşte bu sebeple her an devrilme korkusu yaşayan lider en uygun (salih) kararı vermek zorundadır. Para meselesinde ise parayı devlet değil halk basar. Yani işletmeler ürettikleri ürün karşılığında senet basar ki bu sayede para denilen tedavül aracı değişimi sağlayacaktır sadece. Ve emek-ücret değil emek-ortaklık sistemi kurulacak ve enflasyonun ezikliği ile halk ezilmeyecek istediği paya gelir üzerinden ortak olup emeği ile ortak olacak ve payını alacaktır. Medya ise ülke için ülke ahlakî dayanışma ortaklığı yerine göre yerel yerlerde ki ortaklıklarla denetlenecektir. İşte bu sayılan özeti özetini bile denilemeyecek birkaç cümleden de anlaşılacak olan "hükümdarın hükümdarlığı için halka yalvardığı ve bir o kadarda eşsiz zulümler işlediği" o çağ son bulacaktır.

O halde siz yeni bir dünyaya hazır mısınız? Ve yeni bir çağda ki rolünüz nedir? ■

de bunu sorardı kendine. Ahmet Ahmet'ten gelen haberin ne kadar kara olduğunu düşünüyor. Annesi öldü mü? Çok mu ağır hasta? "telgrafta "ağır" sıfatına yer verilmemişti, çünkü genelde, kara haber bildirimlerinde "ağır hasta" deyimini yeğlenirdi" Bu düşünceler beynini bulandırır da henüz yol üzerinde karşılaşacağı tevafuktan habersiz. Tanıdık bir kadın sesi, eski sözlüsü! Yıllar sonra bozulmuş iki arabanın kader çizgisi, ayrılan ikiliyi bir yol üzerinde tekrar bir araya getirmesi.

Ahmet'in düştüğü yolda karşılaştığı tevafuk iç seslerinin ayaklanmasına yol açıyor. Annesini düşünüyor ara ara, yola düşüş sebebinin, gittiği yerde ona hazırlanan karşılama merasimini: "Ey hatun! Sen ölüyorsun, aramıza karışyorsun, aramıza sefalar getiriyorsun. Biz kabul edilenlerden olduk, sen de şimdi kabul edilenlerin arasına giriyorsun, hoş geliyorsun" Annesiyle ilgili iç sesleri susmak bilmiyor ta ki dünyalık bir ses duyana kadar. Eski sözlüsünün sorgusal söylemleri karşısında aklının çeperlerini zorlasa da cevapsız sorular muallâkta kalıyor sanki.

Artık kitabı okuyanlar bilsin telgrafın aslında kimden ne için geldiğini, aynı anda başka bir telgrafın eski sözlüye nasıl ve neden gittiğini? /

Özdenören bu kitapta bir dizi yol hikâyesi anlatmıştır bize. Belki masa başında oturup kitabı kaleme alırken niyeti okuru dönülmez yollardan alıkoymaktı. Kim bilir. Kitap baştan aşağı beşerin iç sesleriyle örülmüş, aynanın öteki yüzüne dem vurulmuş ve her hikâye okuyanın içsel düşlerini ve seslerini yükselmiştir bence. / Okunası vesselam, emeğin izleri var çünkü cümle tutkusunun albenisi sonra... /

GÜLNAZ ELİAÇIK

»

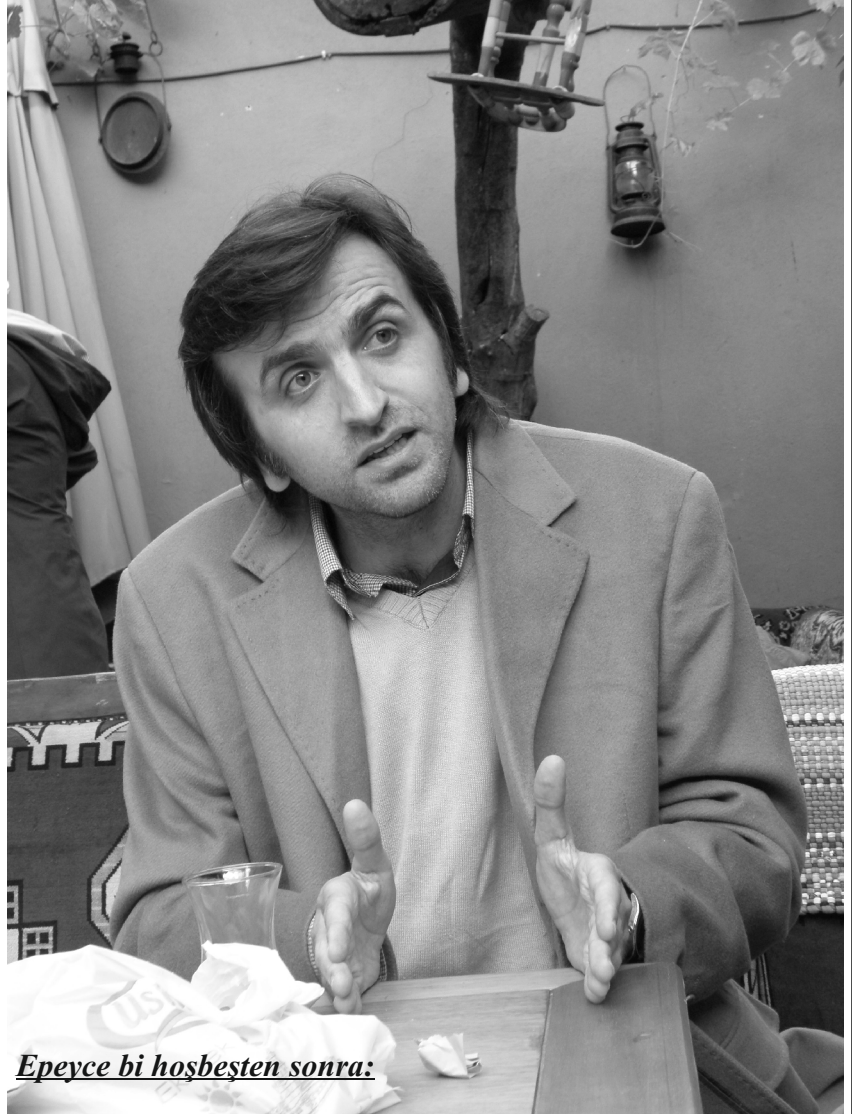
RASİM ÖZDENÖREN'İN
KİTAPLARINDA GEÇEN
KAYNAKLARDAN
BİR DEMET

Hazırlayan: Hafize Betül Durmuş

YENİ DÜNYA DÜZENİNİN SEFALETİ Dr. Recai G. Okandan, Amme Hukukumuzun Ana Hatları, İst. 1957; Dr. Hayrettin Karaman, İmâm-ı Rabbâni ve İslam Tasavvufu, Nesil Y., İst. 1992; Şerif Mücahit Müceddid-i Elfî Sani, (çev: Rasim Özdenören); Diriliş –Aylık Dergi- Ekim 1966, sayı: 7, İst. 1966; Mevdûdî, İtikâdî, İktisadî, Siyasî, Sosyal ve Fikhî Meselelere Fetvalar 1, Nehir Y., İst. 1992; Max Weber, Sosyoloji Yazıları, (çev: Taha Parla), Hürriyet Vakfı Y., İst. 1987; Mevdûdî, İslâmda Devlet Nizamı, (çev: Rasim Özdenören), Hilal Y., İst. 1967; Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü, Remzi K., İst. 1977; S o s y a l Bilimler Ansiklopedisi 1, 2, Risale Y. İst. 1990; Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, Çağ Y., İst. 1986; Voltaire, Felsefe Sözlüğü 1-2, (çev: Lütfi Ay), İnkılâp ve Aka Y., İst.; J. P. Sartre, Çağımızın Gerçekleri, (çev: Selahattin Eyüboğlu, V. Günyol), Çan Y., İst. 1973; R. Pernoud, Burjuvazi, İletişim Y., (çev: M. Ali Kılıçbay), İst. 1991; Gerhard Köhnen, Dünya Ekonomi Tarihi –Başlangıçtan Bugüne-, (çev: Dr. Tunay Akoğlu) Varlık Y., İst. 1965; Gaeton Picon, Çağdaş Politi Sorunları, (çev: S. Eyüboğlu, V. Günyol), Çan Y., İst. 1968; Adam Ulam, Bitmemiş Devrim, (çev: Erdoğan Güçbilmez), Türk Siyasî İlimler Derneği Y., Ank. 1965; Mehmet Altan, Süperler ve Türkiye –Türkiye'deki Amerikan Sovyet Yatırımları-, Afa Y., İst. 1986; Cemil Meriç, Kırk Ambar, Ötüken Y., İst. 1980; Prof. Dr. Sabri F. Ülgener, Zihniyet Aydınlar ve İzm'ler, Mayaş Y., İst. 1983; Tefik Çavdar, Türkiye'de Liberalizm (1860-1990), İmge Y., İst. 1992; Albert Bayet, Dine Karşı Düşüncenin Tarihi, (çev: Cemal Süreya), Varlık Y., İst. 1970; Prof. Dr. Fahir H. Armaoğlu, Siyasi Tarih: »

ibrahim paşalı ile bir çay sohbeti

Ali Yaşkın

Epeyce bi hoşbeşten sonra:

Gerçek Hayat'taki veda yazınız sayesinde, dergide yaptığınız şakayı öğrendik: Dergiye iki gün gittiğiniz için, “part-time İslamcı”lık yapmışsınız, haftanın beş günü ise liberal imişsiniz. Şu anda ne yapıyorsunuz? İslamcılık devam ediyor mu? Yoksa artık “full time”, yani haftanın yedi günü liberal misiniz?

O bir espriydi: “Haftada iki gün İslamcılık yapıyorum; beş gün liberalim!” Her espri gibi, bu espri de hakikatten azade değil; elbette hakikatle teması var. Az veya çok... Ama var. Bu espriyi yadırgayanlar, hatta yargılayanlar, yargıda bulunmak, yargılamak için acele etmesinler bence. Kendi esprilerini/hakikatlerini, bir cümleyle ifade etmeye çalışsınlar ve yaşamının zorluğunu görsünler... ▶

15 yıl yaptığımız radyo programcılığı devam etmiyor, yıllardır yeni bir kitap da yok... Günler nasıl geçiyor, sizi özleyenler için iyi bir haber var mı? Mesela bir televizyon programı...

Yanlış bir algı oluşmasını istemem: Bir küskünlük ve radikal denebilecek bir karar yok. Sadece 'böyle' iyi hissediyorum kendimi. Genelde. (Gülüyor) Televizyon programı, ki büyük konuşup da bununla imtihan edilmek istemem ama, bana göre değil. Televizyon programı yapan arkadaşları eleştirmiyorum bile; yanlış anlaşılmasın. İşleri zor. Televizyon, altı ayda bütün birikimini tüketir, yeni bir şeyler okumak için ne vakit ne ihtiyaç duyarsın. Çünkü ekranda ne söylesen, 'gider!' (Gülüşmeler)

Radyo programı veya yeni bir kitap?

Ufukta bir radyo programı görünmüyor. Yazmayı çok ciddiye almanın kötü tarafı ise şu: Az yazıyorsun. Eğer başarabilirsem, belki yıl başında bir kitap ortaya çıkabilir. Başarabilirsem... Belki, dedim.

Gerçek Hayat dergisinde yazarken, İslam medeniyetini diline dolayanları eleştirdiniz ve bu da bazı tepkilere neden oldu...

Eleştirilerden sonraki yazımın başlığını hatırlatsam, iyi olacak sanırım: “Magazin medeniyeti veya kapı tokmakları” Rahmetli İlhami Çiçek, bir şiirinde “bir kaleden arta kalmış kapı tokmağı gibi” der. Nedense, İslam medeniyeti kavramını fetiş haline getirenler, veya beni eleştirenler bu mısraı hatırlatıyor bana. Bu mısra, nedensiz, bir anda aklıma gelmişti. Şunu demeye çalıştım, çalışıyorum: Elinizdeki “İslam medeniyeti” kavramı, kapı tokmağı misali, bir kaleden, bir medeniyetten arta kalmış değil. Bu tokmağın/kavramın bir kapısı yok; kapı misali önümüze yeni dünyalar açması mümkün değil. İslamcılığımızın serüveni üstüne kafa yoranların çok iyi hatırlayacağı gibi biz bu filmi daha önce seyretmiştik. “İslam medeniyeti” de popüler, fakat içi boş bir “söylem!” Zamanında “bilimsel Kur'an tefsiri” yazmak hangi ihtiyaçtan doğduysa ve iyi niyetlere rağmen kötü eserler geride bıraktıysa, “İslam medeniyeti” fetişizmi de iyi niyetle seslendirilen kötü, modern bir paradigma/vehim/zihni yapı.

“Bilimsel Kur'an tefsiri” kavramı da ilgi çekici idi, kalabalıkları, hatta halktan, “avam”dan önce İslamcılar çok etkiliyordu; ama içi boştu, ilmi bir değeri yoktu. Yıllardır bizi aşağılayanlara karşı, 'cevap verme' çabasının bir ürünüydü; hakikatle temas kurmanın, ilim aşkının değil.

Şimdi de “İslam medeniyeti” kavramı çok popüler; kalabalıklar, ve tabii ki önce İslamcılar üstünde çok etkisi var. İlmi bir değeri var mı?

1789-1960, AÜ Siyasal Bilgiler Fak. Y., Ank. 1975; Maurice Duverger, Batı'nın İki Yüzü, (çev: Doç. Dr. Cem Eroğul, Dr. Fazıl Sağlam), Doğan Y., Ank. 1977; Dr. İlhan F. Akın, Temel Hak ve Özgürlükler, İst. 1962; Prof. Dr. Coşkun Üçok, Siyasî Tarih Dersleri, Fakülteler M., İst. 1955; Orhan Hançerlioğlu, Toplum Bilim Sözlüğü, Remzi K., İst. 1986; Münci Kapani, İnsan Haklarının Uluslararası Boyutları, Bilgi Y., Ank. 1991; S. A. Sıddıkî, İslam Devletinde Malî Yapı, (çev: Rasim Özdenören), Fikir Y., İst. 1972; Nizamettin N. Tepedelenlioğlu, İlan-ı Hürriyet ve Sultan II. Abdulhamit Han, Yeni M., İst. 1960; Talat Paşa'nın Hatıraları, Güven Y., İst. 1946; Roger Garaudy, Entegrizm: Kültürel İntihar, (çev: Kâmil Bilgin Çileçöp), Pınar Y., İst. 1992

RED YAZILARI

Simone Signoret, Özlemin Eski Tadı Yok, Hürriyet Y., İst. 1979; G. Babeuf, Devrim Yazıları, Çan Y., İst. 1964; M. Ebu Zehra, Ebu Hanîfe, Üçdal Neşriyat, İst.; Abdulhamit'in Hatıra Defteri, Kervan Y., İst. 1975; Simone de Beauvoir, Jean-Paul Sartre ile Söyleşiler, (çev: B. Kayıhan) Varlık Y., İst.

İKİ DÜNYA

Erich Fromm, Sevmeye Sanatı, de Y., İst. 1977; Muhiddin-i Arabî, Fusûsü'l-Hikem, (çev: Nuri Gencosman), MEB Y., İst. 1956; Hilmi Yavuz, “Archeologie du Savoir'den Hareketle Felsefe-Tefekkür Karşılaştırmaları”, Yeni Şafak, 2 Nisan 1995; Ahmet Arslan, “Radikal Laikler de, İslamcılar da Yanılıyor”, Sabah, 11 Nisan 1994

KÖPEKÇE DÜŞÜNCELER

Azra Erhat, Mitoloji Sözlüğü, Remzi K. İst. 1993; Prof. Dr. Nihat Keklik, Muhyiddin İbn'ül-Arabî/Hayatı ve ve Çevresi, Çığır Y., İst. 1966; F. Braudel, Tarih Üzerine Yazılar, (çev: M. A. Kılıçbay), İmge Y., Ank. 1992; Andre Gide, Denemeler, (çev: S. K. Yetkin), Varlık Y., İst. 1955; Sait Faik, Alemdağda Var Bir Yılan, Varlık Y., İst. 1957; Bertrand Russel, Din ile Bilim, (çev: A. Göktürk), Elif Y., İst. 1963; Necip Fazıl, Esselâm –Mukaddes Hayattan Levhalar-, Büyük Doğu Y., İst. 1973; >>

Orhan Okay, Kültür ve Edebiyatımızdan, Akçağ Y., Ank. 1991; Akif İnan, Yeni Devir, 14 Nisan 1978; İbni Haldun, Mukaddime 3, MEB Y., İst. 1970; Carl von Clausewitz, Savaş Üzerine, (çev: Şiar Yalçın), May Y.; Necip Fazıl, Veliler Ordusundan 333 –Halkadan Parıltılar-, Büyük Doğu Y., İst. 1977; Riyazüs-Salihîn ve Tercemesi, musannifi: M. Nevevî, DİB Y., Ank. 1970; Ömer Rıza Doğrul, Kanlı Gömlek, Hilmi K., İst. 1972; İbn-i Hişam, Hz. Muhammed'in Hayatı, AÜ İlahiyat F. Y., Ank. 1971

DÜŞÜNSEL DURUŞ

Peygamberler Tarihi, Altıparmak, Berekât Y., İst. 1977; Frithjof Schoun, İslam'ın Metafizik Boyutları, İz Y.; Dostoyevski, Suç ve Ceza, MEB Y. İst. 1959; Prof. Macit Gökberk, Felsefe Tarihi; Prof. Cavit Sunar, Tasavvuf Tarihi; Orhan Hançerlioğlu, Düşünce Tarihi; Betül Çotuksöken, Kavramlara Felsefe ile Bakmak; M. Ebu Zehra, Ebu Hanîfe, Üçdal Neşriyat, İst.; Cahit Tanyol, Cumhuriyet, 14 Aralık 1991; Dostoyevski, Batı Batı Dedikleri, Bilgi Y.; İktidar Seçkinleri, Bilgi Y., Ank. 1974; Seçkinler ve Toplum, Gündoğan Y., Ank. 1990; A. Watts, Mutluluğun Anlamı, İmge Y., Ank. 1992; Yaşar Nabi, Nereye Gidiyoruz, Varlık Y., İst. 1948; Hüseyin K. Ece, İslâm'ın Temel Kavramları, Gerçek Hayat/Beyan Y., İst 2000; Roger Garaudy, İslâm ve İnsanlığın Geleceği, Pınar Y., İst. 1995; Malcolm X, Köklerimiz, (çev: Ahmet Kot), Beyan Y., İst. 1983; Malcolm X, İki Mektup, (çev: Rasim Özdenören); Medeniyet Yargılanıyor, Yeryüzü Y., İst. 1980; Enver Hoca, Kruşçev'in Tito Önünde Diz Çöküşü, Devrimci Proletarya Y., İst. 1977; Georges Politzer, Felsefenin Temel İlkeleri, (çev: M. Erdost), Sol Y. Ank. 1944; Selâhattin Hilav, 100 Soruda Felsefe El Kitabı, Gerçek Y., İst. 1993; Mandel-Novack, Marksist Yabancılaşma Kuramı, Yücel Y., İst. 1975; Malcolm X, Hayat Hikâyesi, Akabe Y., Ank. 1978; Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü, Remzi K., İst. 1977; Carl Gustav Jung, Anılar Düşler Düşünceler, Can Y., İst. 2001; Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak, Kültür Bakanlığı Y., Ank. 1976; İbn-i Hişam, Hz. Muhammed'in Hayatı, AÜ İlahiyat F. Y., Ank. 1971; Dr. S. S. Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları, İst. 1960; A. Raşit Turnagil, İslâmiyet ve Milletler Hukuku, İ. Ü. Hukuk Fakültesi Y., İst. 1944; >>

Yok mu...

Varsa eğer, politik bir değeri var; ilmi veya edebi değil. Arkadaşlar beni mazur görsünler; benim inancım şu ki, geri kalan ömrümde bana yetecek kadar hata yaptığımı, değmeyecek şeylere ve kişilere değer verdiğimi, boş işlerle ömrümü heder ettiğimi, yeterince kandırıldığımı düşünüyorum. İnsanların duygularını, heyecanlarını elbette anlayabilir ve saygı duyabilirim. Birini çok sevebilirsiniz; ve biz bunu anlarız. Ama siz sevdiğiniz kişinin, aynı zamanda çok da akıllı olduğunu iddia ettiğinizde, aklını test etmek için, soru sormamızın kapısını açmış olursunuz. Şunu demeye çalışıyorum: “İslam medeniyeti” yazıları sizin için çok güzel olabilir; sizi mutlu edebilir, size çok güzel görünebilir. Buraya kadar problem yok. Hatta “İslam medeniyeti söylemi”nin insanımızın duygularını, hissiyatını diri tutmada işe yaradığını göremeyecek kadar kör de değiliz.

Ama bunun ilmi bir değeri olduğunu iddia ettiğinizde, ilim mabedinin kapısını açmış olursunuz; ki orada soru sorarak ibadet edilir. İlim dairesinde, soru sormak ile ibadet eş anlamlıdır; çünkü soru sormak, tahlil ve terkip etmek aklın ibadetidir.

Peki, sizi eleştirenler...

Eleştirebilirler! (Gülüyor) Kişiselleştirmenin gereği yok bence; yeterince somut konuştuğumu ve yazdığımı düşünüyorum.

28 Şubat'tan sonra, “İslam devleti” demek tehlikeli olduğu için, bunun yerine “İslam medeniyeti” kavramının tedavüle sokulduğunu iddia ediyorsunuz....

Evet, bunun içindir ki mahiyet/nitelik farkı yoktur. Eğer bir mahiyet farkı olsaydı, mesela Selçuklular, mesela Balkanlar hakkında daha önce duymadığımız, düşünmediğimiz şeyler söylemeye başladık. İslam medeniyetini bir eve benzetirsek; bunlar o evin mutfağı ve salonudur. Oysa Malazgirt Savaşı zannedildiği gibi kılıç savaşı değildi, Boşnaklar Osmanlı zamanında da başlarını örtmeye pek meraklı değillerdi. Boşnak kızlar genelde evlenince “ferace” giyiyorlardı; ve Osmanlı'nın Bosna'sında –Ahmet Cevdet Paşa'nın tabiriyle– “aşıkdaşlık” (yani sevdaluk) çok yaygındı. Önemli bir noktayı hatırlatmazsak, haklarına girmiş oluruz: “Aşıkdaşlık”ın kendine has bir kültürü varmış, kazara aşıkların eli eline değse, hemen nikah kıyacak kadar da katıymışlar. Çok mu dağıttım konuyu? Toparlayayım. Popüler bir örnek vereyim. “İslam medeniyeti” literatürünün, yani yazılıp seslendirilenlerin bir mahiyet farkı olsaydı, mesela bu fark Bosna'ya bakışımızda da ortaya çıkar, farkedilirdi: “Medeniyetimizin” güzide temsilcilerinden Cevdet Paşa'nın her vesile ile temsil ettiği, seslendirdiği kadim hakikat ile bakmaya başladık Bosna'ya: “Adetler, fitrat-ı sanidir (İnsanın ikinci doğasıdır). Kolay kolay değişmezler.” Bosna'ya bakışımızda, mesela 28 Şubat öncesi ve sonrasında bir mahiyet farkı yoktur.

Ama sizin eleştirdiğiniz kişilerden başka kimse Aliya'nın kıymetini biliyor mu?...

İyi bir nokta, buradan devam edelim. Rahmetli Aliya İzzetbegoviç, gençliğinde, hem gençliğin hem de Kahire'nin ("Müslüman Kardeşler") etkisiyle, 'selefî meşrep' denebilecek görüşlere sahipti: Yani yeniden ayağa kalkmak, sıfırdan başlamak, tarihimizle hesaplaşmak adı altında kantarın topuzunun kaçtığı, jet hızıyla yapılmış bir muhasebe diyebileceğimiz düşünceler... Türkiye'deki Aliya dostlarının, daha onun gençliğindeki düşüncelerini aşmadığını söylesek; haksızlık yapmış olur muyuz? Geride bıraktığı notlardan anlıyoruz ki, Aliya, düşünmeye –savaşta bile- devam etti, "İslam Deklarasyonu"nu da aşarak tekrar İstanbul'a vardı: Bir milletin "ol!"uşmasında, varolmasında "kadim" (ve bu kavramın en iyi temsilcisi olan İstanbul) kavramının yerini anladı. Mevlid-i Şerif'in ve Ayvaz Dede'nin hakkını teslim etti. Birilerinin hurafe ve gelenek diyerek küçümsediği bu şeyleri hararetle destekledi. Gelenek fetişizmine, yaygın tabiriyle sağcılığın türevlerine de ihtiyacımız yok; kadim kavramının üstünde duralım...

Kadimi nasıl anlamalıyız ki...

İhsan Fazlıoğlu'ndan öğrendiğim için, yeri gelmişken eski tarif ile cevap vereyim: "Kadim, tekaddüm edendir." Yani kadim, kendi kendine yürüyen, ilerleyendir.

Son zamanlarda Müslüman-sol, liberal-İslâm olarak adlandırılan 'yeni' yaklaşımları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu söyleşiyi okuyan okuyucuyla empati yapmak zor değil: Yeni şeylere yer yok mu, yeni şeyler ortaya koymaya hakkımız yok mu? diyeceklerdir... ►

ÇAPRAZ İLİŞKİLER

Gazete ve Dergi Köşe Yazıları; Şah Rıza Pehlevi, "Tarihe Cevap", Tercüman, 28.09.1980

AŞKIN DİYALEKTİĞİ

Genç Kızlar, Varlık Y., 1955, İstanbul; Albert Camus, Uyumsuz Yaşama, Varlık Y.; Doç. Dr. Fikret Türkmen, Tahir ile Zühre, Kültür Bakanlığı Y., 1983, Ankara; Necip Fazıl Kısakürek, Mektûbât; Edepsizlik, Anarşi ve Gerçeklik, çev.: A. Yılmaz, Ayrıntı Y.; Baştan Çıkarıcının Günlüğü, Ayrıntı Y., 1997, İstanbul; Ernesto Sabato, Tünel, Ayrıntı Y., 2000, İstanbul; İsa'nın Hayatı, MEB Y., 1997, İstanbul; A. Kojeve, Hegel Felsefesine Giriş, çev.: S. Hilav, 2000, İstanbul; Bir Kandilin Alevi, çev.: Fahrettin Arslan, Yedigece Kitapları; Feridüddin-i Attâr, Mantıkü't-tayr, çev.: Abdülbâki Gölpınarlı; Öncesizliğin ve Sonrasızlığın Işığında An Resimleri, Dost Y., 2000, Ankara; Yatay ve Dikey Boyutların Sembolizmi, İnsan Y., 2001, İstanbul; Füsûsu'l-hikem, MEB Y.; A. Erhat, Mitoloji Sözlüğü, Remzi K., 1993, İstanbul; Sezai Karakoç, Gün Doğmadan, Diriliş Y.; Süffî Diyarından Hikâyeler, İnsan Y., 2000, İstanbul

YAZI, İMGE VE GERÇEKLIK

Ali Haydar Aksal, Yedi İklim sayı: 107/108 Şubat/Mart 1999; Nathalie Sarraute, Çocukluk, Can Y., İst. 1997; John Bury, Düşünce Özgürlüğünün Tarihi; Arsene Houssaye, Paris Sıkıntısı, Adam Y., İst. 1982; Marc Bloch, Tarihin Savunusu ya da Tarihçilik Mesleği, Gece Y., Ank. 1994; Gaston Bachelard, Bir Kandilin Alevi, (çev: Fahrettin Arslan), Yedi Gece Y.; Crispin Sartwell, Edepsizlik, Anarşi ve Gerçeklik, Albert Camus, Yabancı; Jean-Paul Sartre, "Yabancı'nın Açıklanması", Yazınsal Denemeler, (çev: Bertan Onaran), Panel Y., İst. 1984; Eflatun, Phaidros, MEB Y., İst. 1997; S. Freud, Sanat ve Edebiyat, Payel Y., İst. 1999; W. Faulkner, Ses ve Öfke, Remzi K.; C. Bukowski, Kaptan Yemeğe Çıktı ve Tayfalar Gemiye Ele Geçirdi, Parantez Y.; E. L. Doctorow, Ürperti, Can Y.; S. Özkaya, Sanatta Deha ve Yaratıcılık, İst. 2000; Necip Tosun, Küller ve Uçurumlar, Hece Y.; John Berger, Ve Yüzlerimiz, Kalbim, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü, Adam Y., 1988; Cemil Meriç, Umrandan Uygarlığa, Ötügen Y., 1977; Mukaddime 3, (çev: Z. K. Ugan) MEB Y. İst. 1970; Tolstoy, Diriliş, Ada Y.

YUMURTAYI HANGİ UCUNDAN KIRMALI?

A. Toynbee, Medeniyet Yargılanıyor, (çev: Ufuk Uyan), Yeryüzü Y., İst. 1982; Bertrand Russell, Bertrand Russell's Best, A Mentor Book, New York, 1958; Bertrand Russell, Din ile Bilim, İst. 1963; S. H. Nasır, İnsan ve Tabiat, (çev: Nabi Avcı), Yeryüzü Y., İst. 1982; İmam-ı Gazali, El Munkızu Mine'd-Dalad, MEB Y.; Peyami Safa, Doğu-Batı Sentezi, Yağmur Y., İst. 1963; Mümtaz Turhan, Garplılışmanın Neresindeyiz, İst. 1959; Nurullaç Ataç, Diyelim/ Söz Arasında, Varlık Y., İst. 1970; Dr. Hulusi Dosdoğru, Batı Aldatmacılığı ve Putlara Karşı Kemal Tahir, 1974; Edebiyatçılarımız Konuşuyor, Varlık Y., 1976; Dostoyevski, Puşkin Üzerine Konuşma; Jean Jacques Rousseau, Söylev ve Seçmeler, Cem Y., İst. 1970; Maximillien Robespierre, Devrimin Bağrından, Çan Y., İst. 1975; D. H. Lawrence, Anka Kuşu, Bilgi Y., Ank. 1966; Rene Dumont, Dünya Nereye Gidiyor, Varlık Y., İst. 1974; Bryan Magee, Yeni Düşün Adamları, MEB Y., İst. 1979; G. Pappini, Gog, Ank. 1966; Aldous Huxley, Denemeler, Cem Y., İst. 1976; S. de Beauvoir, Denemeler, (çev: A. Bezirci), Payel Y., İst. 1976; Gustav Janouch, Kafka ile Konuşmalar, (çev: A. Turan Oflazoğlu), Bilgi Y., Ank. 1966

EŞİKTE DURAN İNSAN

Cemal Uçar, Marifet Gülzarı; Wolfram Eberhard, Çin Denemeleri, MEB Y., İst. 1992; S. de Beauvoir, Denemeler, Payel Y., İst. 1976; Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü, Remzi K., İst. 1977; Dr. Akil Muhtar Özden, İlim Bakımından Ahlâk, İst. 1950; F. W. Nietzsche, Deccal, (çev: O. Aruoba), Hil Y., İst. 1995; Altıparmak, Peygamberler Tarihi, Berekât Y., İst. 1977; Boris Pasternak, Dr. Jivago, Güven Y.; H. G. Wells, Kısa Dünya Tarihi, Varlık Y., İst. 1959; Riyazüs-Salihîn ve Tercemesi, DİB. Y., Ank. 1970; Carl von Clausewitz, Savaş Üzerine, May Y.; İmamı Rabbanî, Mektubât, (türkçesi: Necip Fazıl), Büyük Doğu Y., İst.1995; Prof. Dr. Necati Öner, Mantığın Menşei, İlahiyat Y., Ank. 1977; M. Ebu Zehra, İslâm Hukukunda Suç ve Ceza, Kitabevi Y., İst. 1994

KAFA KARIŞTIRAN KELİMELER

John Wilson, Language and The Pursuit of Truht, Cambridge, At the University Press, 1960; Prof. Dr. Necati Öner, Klasik Mantık, A.Ü. Fakültesi Y., 1978; Dostoyevski, Karamazof Kardeşler; H. Z. Ülken, Genel Felsefe Dersleri 1972 Ank.

Bunun cevabı basit: evet, yeni şeyler ortaya koymaya hakkımız var! Bir şartla: Eskisinden daha iyi olmak koşuluyla.

Daha iyi şeyler ortaya koyabiliyor muyuz? Yeni ve eski evleri, yeni ve eski şehirleri kıyaslayalım... Dünya nimetlerine garkolmaya başlamış mütedeyyin, muhafazakar, dindar insanların yeşil kapitalizmine yönelik eleştiriler yeni mi? Evet, diyebiliriz bu soruya. Peki bu yeni söylemler, daha iyi mi? Bunu tartışmalıyız. Açık konuşayım: Ben sol kokan, her şeyde “sosyal adalet”e vurgu yapan söylemlerden de haz etmiyorum. Kapitalizme alet edilen İslamcılık nasıl iğrenç bir şeyse, sol kokan İslamcılık da o kadar iğrenç bir şeydir. Kapitalist bir Müslüman “Allah nimetini kulun üzerinde görmek ister” cümlesini ne kadar çarpıtıyorsa, Hz. Ebu Zer'le ilgili kurulan cümlelerin çoğu da aşırı yorumdur, çarpıtmadır; yani

vicdanımızın tozunu alan hurafedir. Ebu Zer, Ebu Zer'dir kardeşim. Bu dinin peygamberi karakterlerin neşv-ü nema bulmasına fırsat tanıyor. Kimi meşrep tez canlıdır dışa vurur, kimisi içine atar. Genç adama parası yokken, aşıkken, Ebu Zer çok çekici gelebilir. Heyecanlıdır, dışa vuruyordur, isyan kokuyordur. Müslüman olmak, âşık olmak gibidir ennihayetinde çünkü. Karakterinin mayasında celal baskın olan sahabe, içindekileri dışa vurmaktan duramaz. Gider Mekke'ye müşriklere bağırır, çağırır, haykırır, meydan okur. Böyle davranmasında, karakterinin payını unutmamalım. Dayak yer, geri gelir; fakat sonra tekrar gider, yine meydan okur, yine dayak yer, yine geri gelir; bu birkaç defa tekrarlanır. Olaya şahit olan Peygamberimizin tavrı bana çok manidar gelmişti. Efendimiz ne git, ne de gitme der. Çünkü git dese, herkes gitmek zorunda; gitme dese, herkes durmak zorunda. Anladığım kadarıyla, bu tavır, meşrebe/yönteme/yola tanınan bir alandır. Günümüzün kötü Türkçesiyle söylersek; bu karakter daha 'karizmatik' kuşkusuz! İnsanların daha fazla ilgisini çekiyor, kahraman olarak algılanıyor. Oysa kahramanlığın da türleri var. Hz. Ebu Bekir Efendimiz sessiz sakin bir meşrep sahibi diye Hz. Ebu Zer Efendimizden daha mı az Müslüman? Oradaki meşrep farkını, itikat farkı gibi algılamak son derece yanlış olacaktır. ■

Williams Shakespeare, Hamlet, (çev: O. Burian), MEB Y., İst. 1941-1946; Vedat Günyol, Yeni Türkiye Ardında; Prof. Dr. Ziya Kazıcı, Prof. Dr. Necip Taylan, Kuran-ı Kerim Meali – Türkçe Anlam-, Çağrı Y., İst. 1993; Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü, Remzi K., İst. 1977; İmam Kastalani, El-Mevahib-ül Ledüniyye, (sadeleştiren: Adıdeğmez), Bâbı Alide Sabah Neşriyat, 1967 (sadeleştiren: Necip Fazıl, Büyük Doğu Y.); İbn-i Hişam, Hz. Muhammed'in Hayatı, AÜ İlahiyat F. Y., Ank. 1971; Mevlanâ Şibli, Asr-ı Saadet, (çev: Ö.R. Doğrul), İst. 1973

RUHUN MALZEMELERİ

J. P. Sartre, Çağımızın Gerçekleri; Edebiyatta Evrensellik ve Yerellik Konulu Oturum (Yöneten: Ersin Gürdoğan), Mavera Dergisi S:3, 1984; Andre Gide, Dostoyevski, 1968, İst.; Cemil Meriç'in bir konuşması, Gerçek Dergisi, S:15, 1979; Cemil Meriç, Jurnal, C:2, İletişim Y., 1993, İst.; Sezai Karakoç, Gün Doğmadan, Diriliş Y.; M. Gökberk, Felsefe Tarihi, 1974, Ankara; R. Escarbit, Edebiyat Sosyolojisi (çev.: A.T. Yazıcı), 1968, İst.; Mavera Hikâye Özel Sayısı (46); Sanat ve Edebiyatta Caniler, Enrico Ferri (çev.: Selmin Evrim) Remzi Kitabevi, İst.; Çağdaş Gerçekliğin Anlamı, György Lucacs (çev: Cevat Çapan), Payel y, 1975, İst.; Psikanaliz Açısından Edebiyat, Freud-Jung-Adler (çev: Selahattin Hilav) Ataç Kitabevi, İst.; Dünya Edebiyatının Ölmeyen Üç Tipi, J. Calvet (çev:S.K. Yetkin), Remzi Y., 1965, İst.; T. S. Eliot, Denemeler (çev: Akşit Gökçürk) de Y., 1961, İst.; M. Akif İnan, Hicret, Edebiyat Dergisi Y., 1972, Ankara; M. Akif İnan, Tenha Sözler, Yedi İklim Y., 1991, İst.; Erdem Bayazıt, Sebep Ey, (ilk baskı), 1973, Ankara; Cahit Zarifoğlu, Menziller, Akabe Y., 1973, Ankara; C. Zarifoğlu, Yedi Güzel Adam, Edebiyat Y., 1977, Ankara

BEN VE HAYAT VE ÖLÜM Feridüddin Attar, Mantıku't-tayr; Dostoyevski (Beyaz Geceler, Suç ve Ceza, Budala); Lâtîfeler, Lâmiizâde Abdullah Çelebi (çev.: Y. Çalışkan), Şark İslam Klasikleri, MEB., 1994, İst.; 100 Soruda Mitologya, Behçet Necatigil, Gerçek Y., 1988, İst.; Riyazu's-salihin ve Tercümesi, DİB. Y., III, 388; Freud, Cinsiyet ve Psikanaliz, Varlık Y., 1963, İst.; Clausewitz, Savaş Üzerine (Çev.: Şiar Yalçın), MAY Y., 1975, İst. **YENİDEN İNANMAK** E. H. Carr, Tarih Nedir, Birikim Y., 1980, İstanbul; Ahmet Ağaoğlu, Üç Medeniyet, Kültür B. Y., 1980, İst.; el-Mevâhibü'l-İledünniyye, Sad.: Adıdeğmez-N.Fazıl, 1967, İst.; Riyazu's-salihin ve Tercümesi, DİB. Y., I, 237 **YÜZLER** Sait Faik (Çatışma adlı öykü); Shakespeare (Hamlet); Dostoyevski (Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler, Ecinniler); Necip Fazıl (şiir) **MÜSLÜMANCA DÜŞÜNME ÜZERİNE DENEMELER** Allen Ginsberg, Şiirler, (çev.: O. Duru, F. Edgü) Ada Yayınları; Kırk Kutsî Hadis, A. Fikri Yavuz; Garaudy ile yapılan roportaj, Yeni Devir, 3.4. 1983, s.1; Cervantes, Don Kişot; Sartre, Çağımızın Gerçekleri, 1973, İstanbul; A. Camus, Sisyph Efsanesi; Orwell, Hayvan Çiftliği **KENT İLİŞKİLERİ** Marguerite Duras, Somut Yaşam (çev.: Bertan Onaran); Cahit Zarifoğlu, Yaşamak; İtalo Calvino, Görünmez Kentler; İbn Haldun, Mukaddime; H. Pirenne, Ortaçağ Kentleri, İletişim Y., 1994; D. H. Lawrence, Anka Kuşu, Bilgi Y., 1966; Blaise Cendrars, Şiirler, (Çev.: Said Maden) 1964, İst.; Dostoyevski, Suç ve Ceza; Ortega Y. Gasset, Avcılık Üstüne; Değişen Ölüm Sosyolojisi, John Hick, (Çev.: Turan Koç) Erciyes Ü. İlahiyat F. Dergisi S:7, Ayı Basım, 1990, Kayseri

NOT: Bu çalışmasından dolayı H.B.D. teşekkürü hak etti. Çalışmayı yer darlığından dolayı kısa verdik. Aslı bizdedir. Bildirilir.

yemyeşil bir ortam, içinde havuzlu çay bahçesi, çay şahane, yemek çeşitleri ve özellikle gözlemesi nefis, aile bahçesi müthiş, nargilenin kralı var, halı sahası, gelişmiş lunaparkı, interneti var, gezmelik dolaşmalık doğal alanı var, abi daha ne olsun!...

Merkez mh. / Bağcılar (Ebubekir Camii Karşısı) (0 212) 461 67 60

Parka dolalım /
Park bizi alır önce / Seyrimizden
bir sabah kazanır / Eğri fakat daha çok eğrilmez
bir şoförle / Sayısız rampaya katlanır / ya güneşten daha
zengin / sofraya diz çökeriz / ya sen kuş olup gitmeliysen bir trenle /
Oysa sergimize kuşlar gelir uzanır. [Cahit Zarifoğlu]

www.asiyancafe.com

abi daha ne olsun!...